

prof. dr. sc. Danijel Orešić • Igor Tišma, prof. • doc. dr. sc. Ružica Vuk • mr. sc. Alenka Bujan

GEA 4

radna bilježnica za geografiju
u osmom razredu osnovne škole

Izdavač

Školska knjiga, d. d.
Zagreb, Masarykova 28

Za izdavača

dr. sc. Ante Žužul

Direktorica školskog programa

Matilda Bulić

Glavna urednica

Jelena Lončarić

Urednica

Snježana Bakarić Palička

Kreativna direktorica

Ana Marija Žužul

Art-direktorica

Tea Pavić

Recenzentice

Slavenka Hinić Tešović

Bosiljka Krešo

Tihana Modrić

Dizajn

Marijan Zafron

Tea Pavić

Naslovnicu opremila

Tea Pavić

Ilustracije

Neven Olah

Izradba karata

Neven Olah

Tomislav Kaniški

Hrvatska školska kartografija

Fotografije

Slike korištene pod licencom tvrtke
Shutterstock.com i Gettyimages

Agencija za odgoj i obrazovanje odobrila je
uporabu ove radne bilježnice odlukom:

KLASA: 602-09/21-01/161

URBROJ: 561-05-02/07-21-3

DATUM: Zagreb, 20. travnja 2021.

© ŠKOLSKA KNJIGA, d. d., Zagreb, 2021.

Nijedan dio radne bilježnice ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati
bez nakladnikova pisanog dopuštenja.

prof. dr. sc. Danijel Orešić • Igor Tišma, prof. • doc. dr. sc. Ružica Vuk • mr. sc. Alenka Bujan

radna bilježnica za geografiju
u osmom razredu osnovne škole

2. izdanje

Zagreb, 2022.

 školska knjiga

Sadržaj

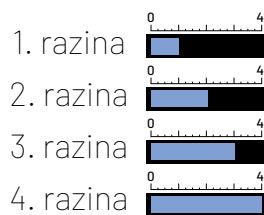
SLUŽIMO SE GEOGRAFSKOM KARTOM	6
Geografska širina i dužina.....	6
Mjerilo i njegova uporaba.....	11
Elementi topografske karte.....	15
Orijentacija u prostoru	18
 PLANET ZEMLJA	 20
Svemir	20
Sunčev sustav.....	23
Sunce, Zemlja i Mjesec.....	27
Mjesno i pojasno vrijeme.....	32
Starost i građa Zemlje.....	36
Zemlja je živi planet – tropi i suptropi.....	41
Umjerene i polarne širine	46
 AZIJA	 52
Raznolikost Azije.....	52
Kontinent nemirnoga ruba	56
Klimatska obilježja Azije	59
Azijsko crno zlato	63
Društvena obilježja i regije	67
Monsunska Azija.....	73
Indija.....	76
Kina	79
Japan	83
 AFRIKA	 86
Tajanstveni kontinent	86
Klima i vegetacija Afrike – klimatsko-vegetacijski pojasevi.....	90
Voda i život u Africi	96
Regije u Africi	100
Stanovništvo i naselja Afrike	102
Sporo gospodarsko buđenje Afrike.....	106
Suvremeni problemi i moguća rješenja.....	111

SJEVERNA I JUŽNA AMERIKA	114
Otkrivamo Ameriku.....	114
Reljef i vode	120
Kroz četiri toplinska pojasa	124
Useljenički kontinenti	128
Gospodarska obilježja Amerika.....	132
Američki gradovi.....	136
Sjedinjene Američke Države	139
 AUSTRALIJA I OCEANIJA TE POLARNI KRAJEVI	144
Kontinent i zemlja crvenog srca	144
Stanovništvo i gospodarstvo Australije.....	148
Oceanija.....	152
Arktik i Antarktika.....	156
 SVIJET SE POVEZUJE	160
Globalizacija.....	160
Pozitivni i negativni učinci globalizacije	164
Uloga multinacionalnih kompanija u svjetskome gospodarstvu i životu pojedinaca	166
Uloga važnih svjetskih organizacija.....	169
Utjecaj velikih svjetskih organizacija na Hrvatsku	173
Utjecaj globalizacije na tvoj život	175

Svaku temu
u udžbeniku
prate odgovarajuća
pitanja u radnoj
bilježnici koja su
podijeljena po
razinama znanja.

U radnoj
bilježnici nalazi
se i prostor
za pisanje, stoga
**nije potrebno na
sat nositi
i bilježnicu.**

Razine su
označene znakovima:

Većina su zadataka
četvrtе razine znanja
istraživački i projektni zadatci.
Namijenjeni su učenicima
koji žele znati više.

Geografska širina i dužina

DOPUNITE REČENICE.

1. a) Geografsku mrežu čine usporednice (paralele) i podnevnici (meridijani).
- b) Geografska širina je kutna udaljenost nekoga mjesta od ekvatora prema sjeveru ili jugu.
- c) Geografska dužina je kutna udaljenost nekoga mjesta od početnog podnevnika prema istoku ili zapadu.

U SLJEDEĆIM SU ZADATCIMA DVA TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2. Zaokružite slova ispred rečenica koje opisuju paralele ili usporednice.
 - ☒ a) Ako su paralele obilježene na svakih 1° geografske širine, bit će ih 180.
 - ☐ b) Ekvator presijeca Europu i Aziju.
 - ☐ c) Paralele prolaze kroz polove.
 - ☒ d) Ekvator dijeli Zemlju na sjevernu i južnu polutku.
3. Zaokružite slova ispred rečenica koje opisuju podnevnike ili meridijane.
 - ☐ a) Ako su meridijani obilježeni na svakih 1° geografske dužine, bit će ih 180.
 - ☒ b) Meridijani povezuju polove.
 - ☐ c) Početni meridijan presijeca dva kontinenta.
 - ☒ d) Svi su meridijani jednake duljine.
4. Zaokružite slova ispred točnih tvrdnji o određivanju geografskih koordinata.
 - ☒ a) Razlikuju se istočna i zapadna geografska dužina.
 - ☒ b) Sva mjesta u Sjevernoj Americi imaju sjevernu geografsku širinu i zapadnu geografsku dužinu.
 - ☐ c) Sva mjesta u Africi imaju sjevernu geografsku širinu i istočnu geografsku dužinu.
 - ☐ d) Sjecište meridijana 0° i ekvatora nalazi se u Tihom oceanu.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. a) Na karti svijeta crvenim slovom **X** označite sjecište ekvatora i početnog meridijana.
Ta se točka nalazi u **Atlantskom** oceanu.
- b) Na karti svijeta zelenim slovom **X** označite točku koja se nalazi 90° i. g. d. i 70° s. g. š.
Ta se točka nalazi na kontinentu **Aziji**
u državi **Rusiji** (na crte upišite odgovarajuća imena).
- c) Na karti svijeta crvenim trokutićem označite mjesto koje se nalazi 130° i. g. d. i 30° j. g. š.
To se mjesto nalazi na kontinentu **Austaliji** u državi
..... **Austaliji** (na crte upišite odgovarajuća imena).

DOPUNITE REČENICE O RADU GPS-A.

6. a) Globalni navigacijski satelitski sustav sastoji se od **svemirskog** ,
..... **kontrolnog** i **korisničkog** dijela.
- b) Prvi GNSS bio je američki **Global positioning system, GPS** (upišite ime),
a GNSS koji je razvila EU zove se **Galileo**
- c) Da bismo se uspješno koristili GNSS uređajem i odredili svoje stajalište, naš prijamnik mora
locirati signale s najmanje **tri** (upišite broj) satelita.

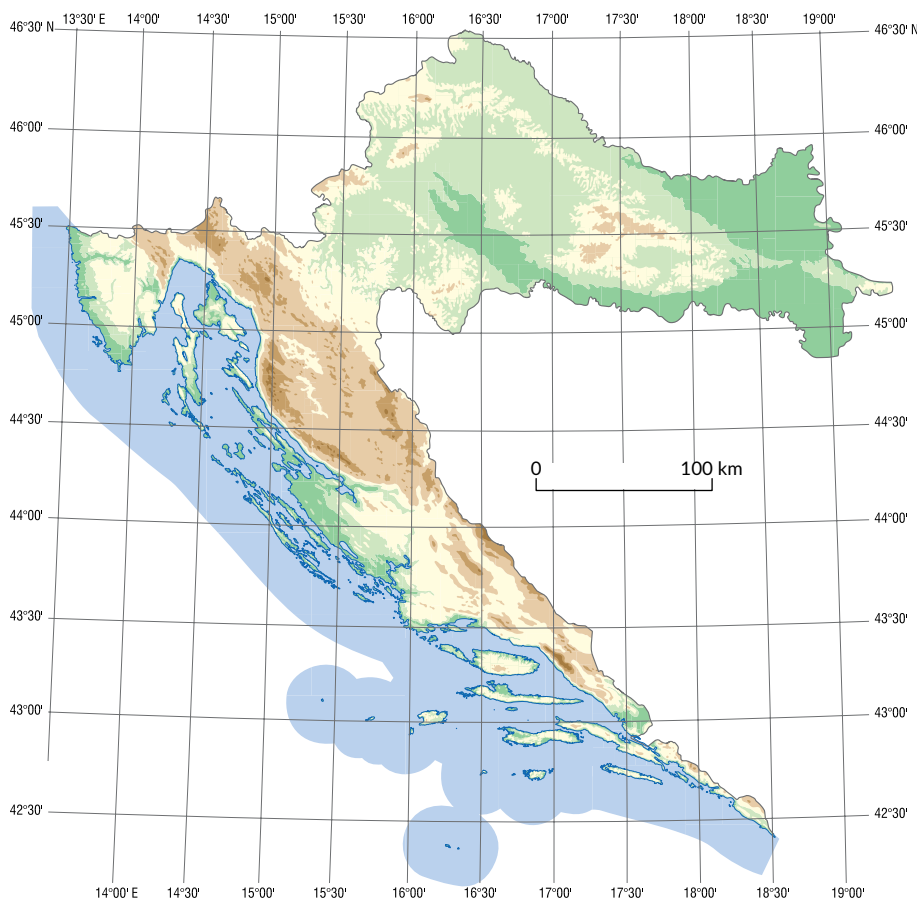
U SLJEDEĆEM ZADATKU CRTAMA SPOJITE PAROVE.

7. Spojite pojmove s obzirom na satelitske navigacijske sustave i države koje su ih razvile.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Na karti Hrvatske označite s **X** dva velika dalmatinska otoka koje presijeca podnevnik na 17° istočne geografske dužine. To su otoci **Hvar** i **Korčula** (upišite imena otoka).
- b) Na karti Hrvatske pronađite i obojite plavo naš veliki otok blizu kojeg je sjecište podnevnika na 15° istočne geografske dužine i usporednice na 44° sjeverne geografske širine. To je **Dugi otok** (upišite ime otoka).
- c) Na kojem se hrvatskome poluotoku siječe usporednica na 45° sjeverne geografske širine i podnevnik na 14° istočne geografske dužine? **Istra** (upišite ime poluotoka).

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. Poredajte hrvatske gradove od zapada prema istoku tako da na crte ispred njih upišite brojeve. Brojku 1 upišite za najzapadniji grad, a brojku 6 za najistočniji.

.....⁶ Koprivnica

.....¹ Karlovac

.....⁴ Sisak

.....⁵ Split

.....² Šibenik

.....³ Zagreb

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

10. Na geografskoj su karti brojevima označeni gradovi Republike Hrvatske. Pronađite ih te uz brojeve i njihova imena, a na crte upišite njihovu geografsku širinu i dužinu.

1. Dubrovnik ^{42°38' s. g. š., 18°15' i. g. d.}

2. Osijek ^{45°33' s. g. š., 18°15' i. g. d.}

3. Pula ^{44°50' s. g. š., 13°50' i. g. d.}

4. Rijeka ^{45°20' s. g. š., 14°20' i. g. d.}

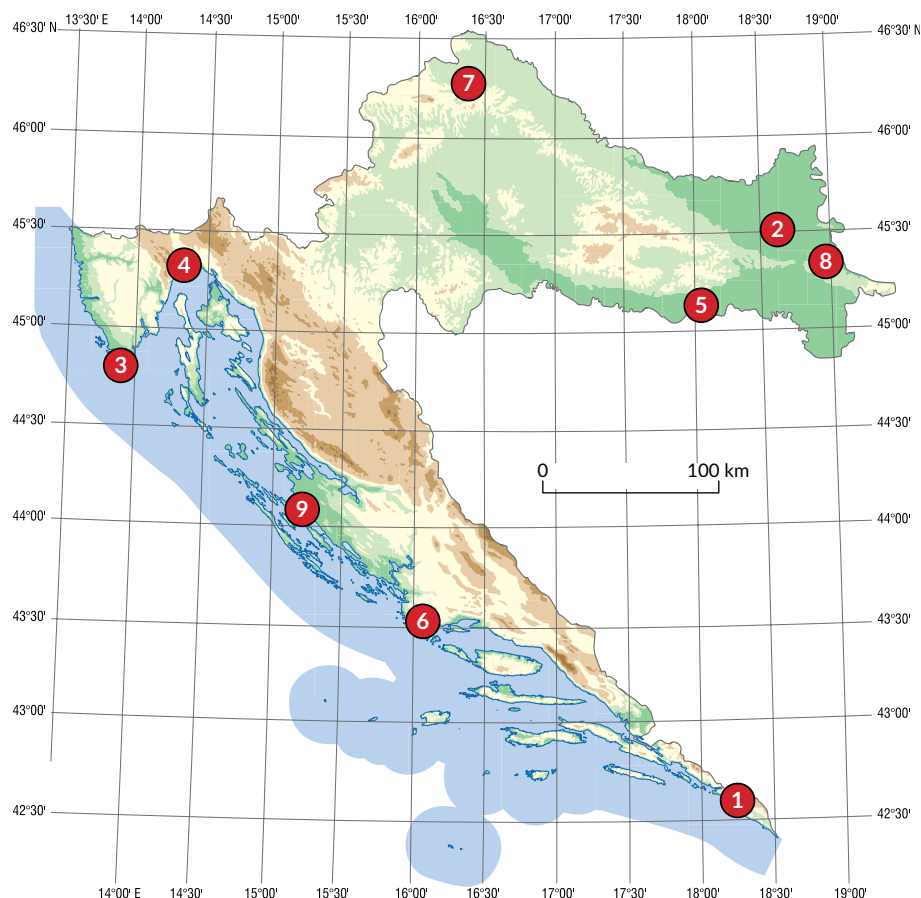
5. Slavonski Brod ^{45°10' s. g. š., 18° i. g. d.}

6. Split ^{43°30' s. g. š., 16°10' i. g. d.}

7. Varaždin ^{45°15' s. g. š., 16°25' i. g. d.}

8. Vukovar ^{45°20' s. g. š., 19° i. g. d.}

9. Zadar ^{44°06' s. g. š., 15°15' i. g. d.}

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

11. Otkrijte gdje se nalazi odredište vašeg putovanja služeći se geografskom dužinom i širinom.

Vaše polazište na putovanje je u točki A koja se nalazi na 50° sjeverne geografske širine i 10° istočne geografske dužine. Obilježite točku A na karti. Točka B je u odnosu prema točki A 20° južnije i 20° istočnije. Označite je na karti. Na kojem se kontinentu nalazi?

Afrika (upišite ime) Koje je ime države u kojoj se nalazi? **Egipat**

Odredište vašega putovanja je 130° zapadnije od točke B, ali jednako udaljeno od ekvatora. Označite ga na karti crvenim kružićem. Koje je ime kontinenta na kojemu se nalazi?

Sjeverna Amerika

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mjerilo i njegova uporaba

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

1. Što je mjerilo?

Mjerilo govori koliko su puta udaljenosti u prirodi umanjene na geografskoj karti.

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

2. ^B..... brojčano

A) umanjenje napisano riječima

^A..... opisno

B) izraženo brojkama u obliku omjera

^C..... grafičko

C) crta na kojoj je odgovarajućim dužinama prikazan odnos duljina na karti i u prirodi

U SLJEDEĆEM ZADATKU UZ MJERILO ČIJA KARTA PRIKAŽUJE NAJMANJI PROSTOR NAPIŠITE BROJKU 1, A UZ ONO ČIJA KARTA PRIKAŽUJE NAJVEĆI PROSTOR BROJKU 5.

3. ²..... 1 : 10 000

¹..... 1 : 5 000

³..... 1 : 50 000

⁵..... 1 : 5 000 000

⁴..... 1 : 100 000

U SLJEDEĆEM ZADATKU PRIKAZANO MJERILO NAPIŠITE U OBLIKU OPISNOG.

4. 1 : 50 000 1 cm na karti je 50 000 cm (500 m) u prirodi.

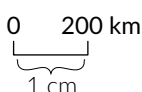
1 : 1 000 000 1 cm na karti je 1 000 000 cm (10 km) u prirodi.

1 : 20 000 000 1 cm na karti je 20 000 000 cm (200 km) u prirodi.

U SLJEDEĆEM ZADATKU PRIKAZANO MJERILO NAPIŠITE U OBLIKU BROJČANOG.

5. jedan centimetar na karti je 100 000 cm u prirodi 1 : 100 000

1 : 20 000 000

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) U tablici, u prvome stupcu, napišite kojom ste se kartom koristili i broj stranice, u trećem geografski smještaj navedenog naselja (ako naselje nije točno na sjecištu paralela i meridijana, zaokružite vrijednost), a u četvrtom napišite kojega je mjerila karta.

NASLOV KARTE / BROJ STRANICE	NASELJE	GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	MJERILO
Nizinska Hrvatska str. 22	Zagreb	45°45' s. g. š., 16°00' i. g. d.	1 : 900 000
Azija str. 77	Tokyo (Japan)	36° s. g. š., 140° i. g. d.	1 : 40 000 000
Sjeverna Amerika str. 86	New York (SAD)	40°30' s. g. š., 82°00' z. g. d.	1 : 35 000 000
Zapadna Europa str. 57	London (Ujedinjeno Kraljevstvo)	51°30' s. g. š., 0° g. d.	1 : 8 000 000
Nizinska Hrvatska str. 23	Vukovar	45°20' s. g. š., 19°00' i. g. d.	1 : 900 000
Sjeverno hrvatsko primorje, str. 26	Zadar	44°07' s. g. š., 15°11' i. g. d.	1 : 900 000
Australija i Oceanija str. 92	Sydney (Australija)	34° j. g. š., 151° i. g. d.	1 : 40 000 000
Europsko Sredozemlje i Južna Europa, str. 53	Istanbul (Turska)	40°45' s. g. š., 29°00' i. g. d.	1 : 10 000 000
Europsko Sredozemlje i Južna Europa, str. 52	Palermo (Italija)	38° s. g. š., 13° i. g. d.	1 : 10 000 000
	mjesto u kojem živite		

- b) Crvenom bojom zaokružite kartu koja je najsitnijeg, a plavom bojom kartu koja je najkрупnijeg mjerila.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. U tablici, u prvom stupcu, naveden je geografski smještaj nekog mjesta na Zemlji. U drugi stupac napišite ime države u kojoj se nalazi navedeno mjesto. U treći stupac napišite naslov karte kojom ste se koristili, a u četvrti mjerilo.

GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	DRŽAVA	NASLOV KARTE	MJERILO
50° s. g. š. 20° i. g. d.	Poljska	Srednja Europa	1 : 4 250 000
10° j. g. š. 50° z. g. d.	Brazil	Južna Amerika	1 : 35 000 000
5° j. g. š. 20° i. g. d.	Kongo	Afrika	1 : 30 000 000
30° s. g. š. 30° i. g. d.	Egipat	Afrika	1 : 30 000 000

GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	DRŽAVA	NASLOV KARTE	MJERILO
40° s. g. š. 110° z. g. d.	SAD	SJEVERNA AMERIKA	1 : 35 000 000
40° j. g. š. 70° z. g. d.	ARGENTINA	JUŽNA AMERIKA	1 : 35 000 000
70° s. g. š. 80° i. g. d.	RUSIJA	AZIJA	1 : 40 000 000

IZRAČUNAJTE.

8. Na topografskoj karti u mjerilu 1 : 1 000 000 duljina između dviju točaka iznosi 10 cm. Kolika je zračna udaljenost između tih dviju točaka u prirodi?

Prostor za računanje

$$\begin{aligned}
 &1 : 1\,000\,000 && 1\text{ cm} = 1\,000\,000\text{ cm} = 10\text{ km} \\
 &10 \times 1\,000\,000 = 10\,000\,000 \\
 &10\text{ cm} = 10\,000\,000\text{ cm} : 100 \\
 &10\text{ cm} = 100\,000\text{ m} : 1000 \\
 &10\text{ cm} = 100\text{ km}
 \end{aligned}$$

Odgovor: Zračna udaljenost između tih dviju točaka je 100 km.

Koliko bi ta udaljenost iznosila na topografskoj karti u mjerilu 1 : 500 000?

Prostor za računanje

$$\begin{aligned}
 &1 : 500\,000 \\
 &1\text{ cm} = 500\,000\text{ cm} / 100 \\
 &1\text{ cm} = 5000\text{ m} \\
 &1\text{ cm} = 5\text{ km}
 \end{aligned}$$

Odgovor: 20 cm

Ako zračna udaljenost u prirodi između dviju točaka iznosi 50 000 metara, kolikom će duljinom biti prikazana na karti u mjerilu 1 : 500 000?

Prostor za računanje

$$\begin{aligned}
 &\text{Udaljenost} = 50\,000\text{ m} \\
 &\text{mjerilo} = 1\text{ cm na karti} = 500\,000\text{ cm u prirodi} = 5000\text{ m} \\
 &\quad 1\text{ cm} = 5000\text{ m} \\
 &\quad 10\text{ m} = 50\,000\text{ m}
 \end{aligned}$$

Odgovor: 10 cm

U kojem je mjerilu izrađena geografska karta na kojoj udaljenost od 2 cm predstavlja 100 km u prirodi?

Prostor za računanje

$$2 \text{ cm} = 100 \text{ km} = 100\,000 \text{ m} = 10\,000\,000 \text{ cm} / : 2$$

$$1 \text{ cm} = 5\,000\,000 \text{ cm}$$

Odgovor: $1 : 5\,000\,000$

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elementi topografske karte

RIJEŠITE ZADATAK.

1. Zaokružite mjerilo u kojemu se izrađuju detaljne topografske karte.

1 : 5 000 1 : 50 000 1 : 75 000 1 : 150 000 1 : 250 000

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

2. Povežite pojmove s pripadajućim obrazloženjem.

..... B crta koja povezuje mjesta istih dubina	A) izohipsa
..... A crta koja povezuje mjesta istih visina	B) izobata
..... C visinska razlika između izohipsa	C) ekvidistanca

RIJEŠITE ZADATAK.

3. Navedite matematičke i geografske elemente topografske karte.

a) matematički elementi

koordinatna mreža i okvir karte

mjerilo

ekvidistanca

b) geografski elementi

reljef, vode, vegetacija, naselja, granice, prometnice, objekti

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU UDŽBENIKA.

4. Nacrtajte topografske znakove.

zračna luka

jama

izvor

livada

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

5. Čime se prikazuju nadmorske visine reljefa i dubina mora na topografskoj karti?

Izohipsama i izobatama

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG ISJEČKA TOPOGRAFSKE KARTE IZ UDŽBENIKA.

6. Nacrtajte pet topografskih znakova prikazanih na njoj. Uza svaki znak upišite njegovo značenje.

kapela

livada

spomenik

samostan

manja crkva

DOPUNITE TABLICU.

7. U tablicu napišite kolika je ekvidistanca u određenom mjerilu.

Topografske karte u mjerilu	Ekvidistanca
1 : 25 000	10 m
1 : 50 000	20 m
1 : 100 000	20 m
1 : 250 000	100 m

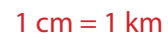
IZRADITE SKICU KRETANJA PO TERENU SLUŽEĆI SE SLJEDEĆIM UPUTAMA TE TOPOGRAFSKIM ZNAKOVIMA IZ UDŽBENIKA.

8. Krećete se cestom označenom crnom bojom prema sjeveru. Od ceste prema zapadu protežu se oranice, a prema istoku livade. Označite ih na skici ispravnim topografskim znakovima.

Zastali ste na mjestu označenom crvenim kružićem. Pozornost vam je privukao putokaz na kojem piše da se prema istoku na udaljenosti od 2,5 km nalazi špilja. Krenuli ste prema špilji. Na ispravno mjesto na skici ucrtajte topografski znak za špilju.

Krenuli ste dalje u smjeru sjeveroistoka i nakon 1,5 km pješaćenja naišli na vodotoranj. Ucrtajte ga na ispravno mjesto na skicu.

Dok ste bili kod vodotornja, pozornost vam je privukla crkvica na obližnjem brdu. Da biste došli do nje, kretali ste se 3 km prema sjeveru. Ucrtajte na ispravno mjesto topografski znak za manju crkvu.

Orijentacija u prostoru

U SLJEDEĆEM ZADATKU NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA. JEDNO SLOVO UPIŠITE DVA PUTA.

1. Pojmovima vezanima za orijentaciju pridružite slova ispred odgovarajućih objašnjenja.

.....^C obzor

A) granica na kojoj se vidik dodiruje s nebom

.....^A obzornica

B) mjesto na kojem se nalazimo

.....^B stajalište

C) prostor koji vidimo oko sebe

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

2. Što je azimut? **Azimut je vodoravni kut između smjera sjevera i smjera neke točke ili objekta na obzoru.**

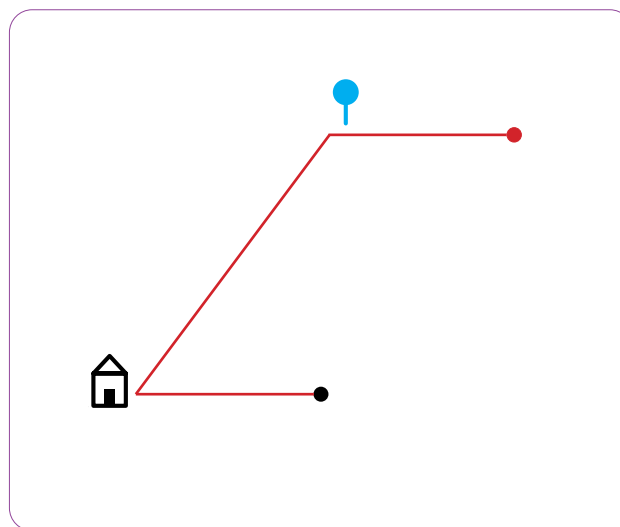

U SLJEDEĆEM ZADATKU NACRTAJTE SKICU KRETANJA.

3. a) od stajališta do dvorca udaljenost 3 km – azimut 270°
b) od dvorca do izvora udaljenost 4 km – azimut 45°
c) od izvora do kote udaljenost 2 km – azimut 90°

Orijentire označite topografskim znakom.

Mjerilo je 1 : 100 000.

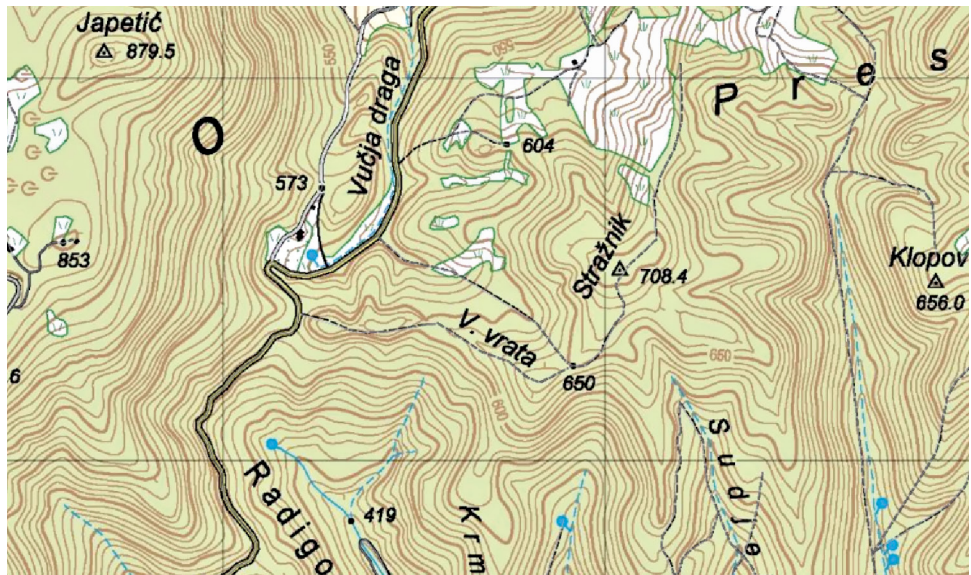
1 cm = 1 km

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TOPOGRAFSKE KARTE.

4. Izletnik se nalazi u Parku prirode Žumberak – Samoborsko gorje. Želi odrediti svoje stajalište na karti metodom presijecanja pravaca. Za to će se poslužiti topografskom kartom i kompasom. Odabrao je dva istaknuta vrha – Japetić i Stražnik te im je azimute odredio sa svojeg stajališta u prirodi. Azimut Japetića iznosi 335°, a Stražnika 60°.

Pomognite izletniku izračunati obrnute azimute. Na karti ucrtajte pravce obrnutih azimuta i slovom S odredite izletnikovo stajalište.

Izvor karte: <https://geoportal.dgu.hr/>

Na koliko se metara nadmorske visine nalazi izletnik? **450 m**

Prostor za računanje

$335^\circ - 180^\circ = 155^\circ$ – obrnuti azimut Japetića

$60^\circ + 180^\circ = 240^\circ$ – obrnuti azimut Stražnika

BILJEŠKE

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

1. a) Svemir je ukupnost sve materije i energije u prostoru, sve što postoji, bez obzira na to je li ljudima poznato ili nije.
- b) Od sve vidljive materije u svemiru najviše je helija.
- c) Nama najbliža susjedna galaksija Andromeda udaljena je oko 2,5 milijuna svjetlosnih godina.

☒ T N

T ☒ N

☒ T N

ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Sunce je od središta galaksije udaljeno oko:
 - a) 260 svjetlosnih godina
 - b) 2600 svjetlosnih godina
 - ☒ c) 26 000 svjetlosnih godina
 - d) 260 000 svjetlosnih godina.

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE ISPRAVNE POJMOVE.

3. Prema danas vodećoj teoriji svemir je nastao prije oko 3,8 milijardi godina u događaju koji nazivamo Veliki prasak. Svemir se tijekom širenja hladio i ohladio sve do današnje temperature od 2,7 K (270,45 °C). Koliko je velik svemir pouzdano se ne zna, no vidljivi svemir možemo promotriti u svim smjerovima do udaljenosti od 13,8 milijuna svjetlosnih godina.

Pogrešan pojam	Ispravan pojam
3,8 milijardi	13,8 milijardi
270,45 °C	-270,45 °C
milijuna	milijardi

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

4. a) Što su zvijezde? Masivna kuglasta plinovita svemirska tijela visoke temperature.
- b) Što su galaksije? Velike nakupine zvijezda.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠTE S POMOĆU PRILOŽENE ILUSTRACIJE.

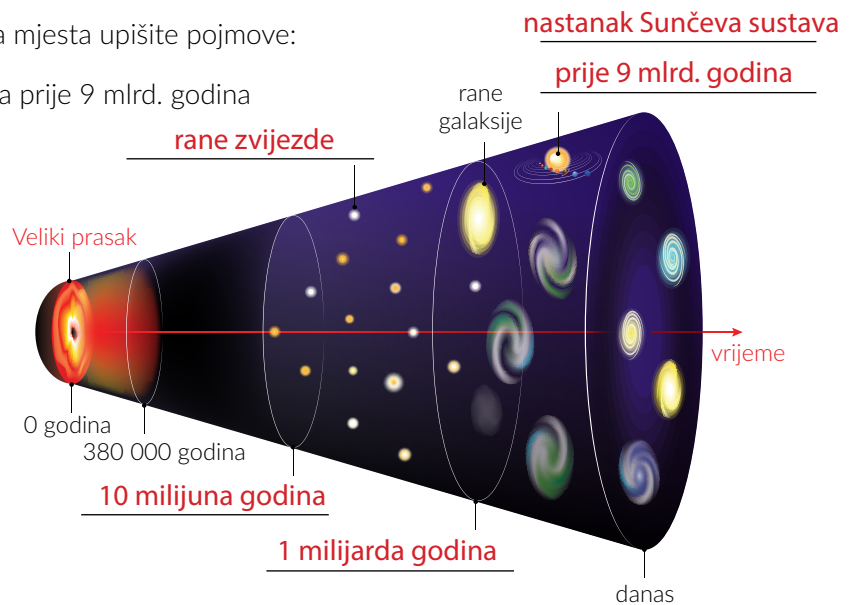
5. Na ilustraciju, na ispravna mjesta upišite pojmove:

nastanak Sunčeva sustava prije 9 mlrd. godina

rane zvijezde

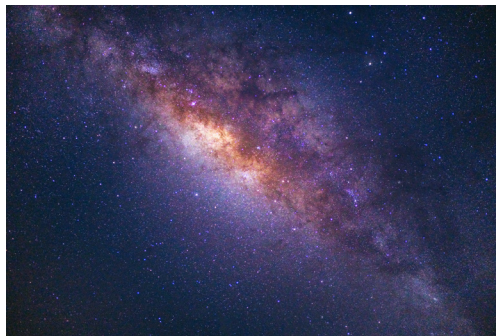
100 milijuna godina

1 milijarda godina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

- 6.

Na fotografiji je prikazana galaksija u kojoj se nalazi i Zemlja.
Koje je ime te galaksije?

Mliječna staza (Mliječni put, Kumova slama)

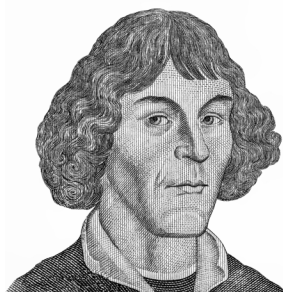
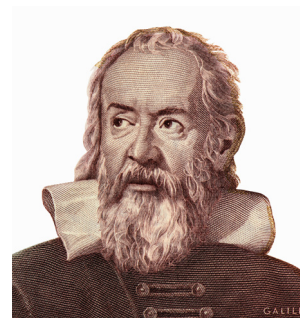

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

7. a) Fotografija prikazuje znanstvenika Galileja Galileija. Istražite i na crte napišite koji je njegov doprinos u proučavanju svemira.

Astronomska otkrića (Jupiterovi sateliti, Sunčeve pjege,

Venerine faze), zalaganje za heliocentrični sustav.

- b) Fotografija prikazuje znanstvenika Nikolu Kopernika. Istražite i na crte napišite koji je njegov doprinos u proučavanju svemira.

Prva skica nove heliocentrične teorije (u središtu

je Sunce oko kojeg se kreću Zemlja i ostali planeti).

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings on the page.

DOPUNITE REČENICE.

1. a) Užarena svemirska tijela visoke temperature i vlastite svjetlosti nazivamo **zvijezde**
- b) Ime najvažnije zvijezde za život na Zemlji jest **Sunce**
- c) Svemirska tijela koja kruže oko Sunca i s njime čine Sunčev sustav nazivamo **planeti**
- d) Manja svemirska tijela koja kruže oko planeta nazivamo **sateliti**

ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

- 2.** Kako nazivamo nebeska tijela koja obilaze oko Sunca i katkad su vidljiva kao rep okrenut od Sunca?
- a) asteroidi b) kometi
- c) planeti d) zvijezde

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE I RIJEŠITE ZADATAK.

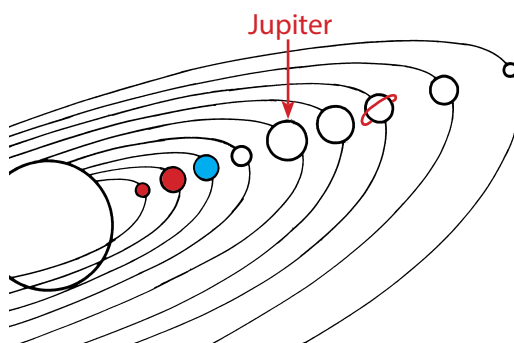
3. Kolika je temperatura površine Sunca?
- 5778 K ili 5505 °C
-
4. a) Nazive planeta upišite uz brojeve tako da uz brojkju 1 upišete Suncu najbliži planet, a uz brojkju 8 najudaljeniji planet od Sunca.
1. Merkur
2. Venera
3. Zemlja
4. Mars
5. Jupiter
6. Saturn
7. Uran
8. Neptun
- b) Crvenom bojom zaokružite brojeve uz unutarnje planete.
- c) Plavom bojom zaokružite brojeve uz vanjske planete.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE ILUSTRACIJE.

5. Na ilustraciji Sunčeva sustava:

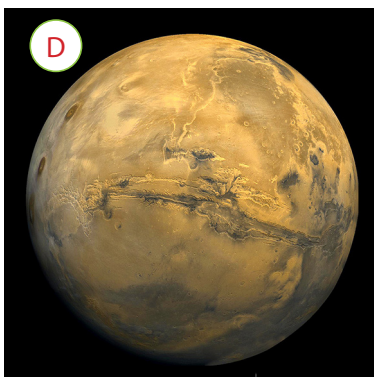
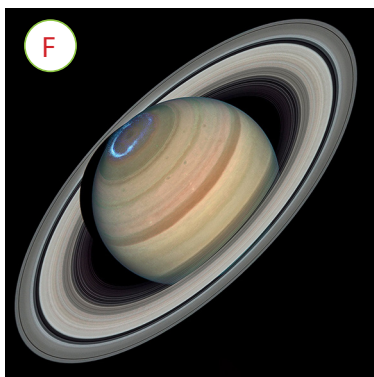
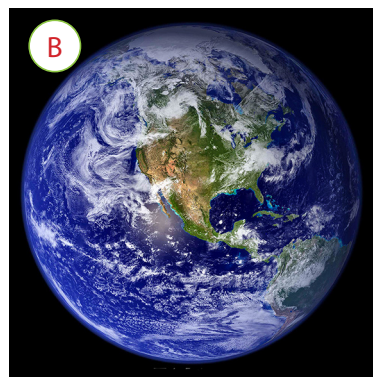
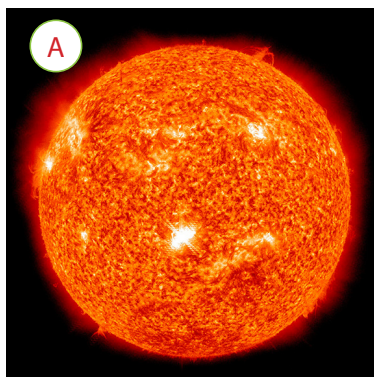
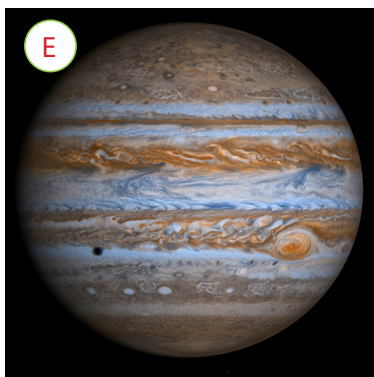
- a) planet Zemlju obojite plavom bojom
- b) crvenom bojom obojite planete koji nemaju prirodnih satelita
- c) uz najveći planet napišite njegovo ime
- d) oko Saturna nacrtajte prsten.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

6. Slova uz navode napišite u kružiće odgovarajućih prikaza nebeskog tijela.

- A – Zvijezda oko koje kruži Zemlja.
- B – Najveći dio ovog planeta prekriva more.
- C – Zemljin stalni pratitelj.
- D – Crveni planet, četvrti prema udaljenosti od Sunca.
- E – Najveći planet Sunčeva sustava.
- F – Drugi planet po veličini u Sunčevu sustavu, ima lako uočljive prstenove.

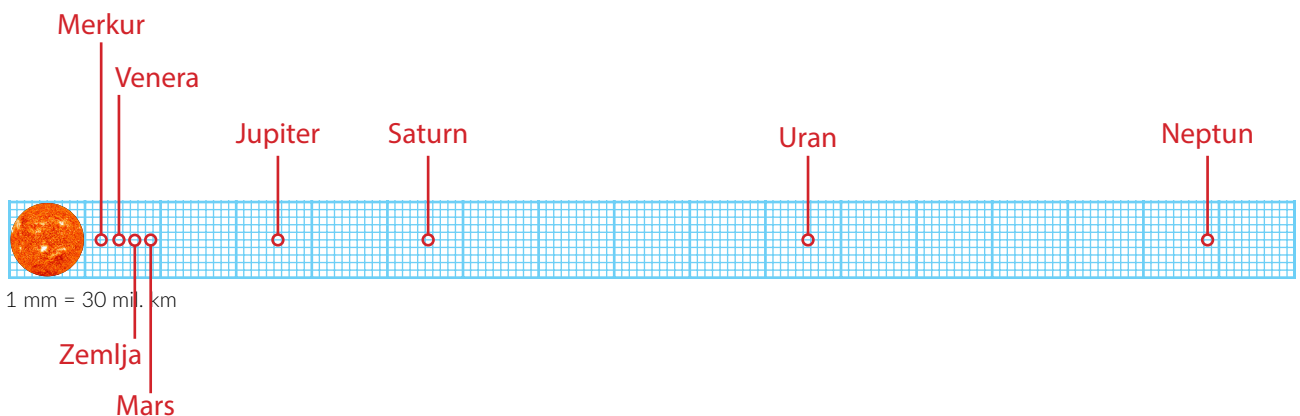

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U UDŽBENIKU.

7. a) Tablicu ispunite traženim podacima o planetima.

Ime planeta	Prosječna udaljenost od Sunca	Ekvatorski promjer	Vrijeme vrtnje	Vrijeme revolucije	Broj mjeseca
Merkur	57,9 mil. km	0,38 Zemljina promjera	58,6 Zemljina dana	0,24 god	0
Venera	108,2 mil. km	0,95 Zemljina promjera	243 Zemljina dana	0,62 god	0
Zemlja	149,6 mil. km	12 756 km	23 h 56 min 4 s	365,26 dana	1
Mars	227,9 mil. km	0,53 Zemljina promjera	24 h 37 min 23 s 1,03 Zemljina dana	1,88 god	2
Jupiter	778,3 mil. km	11,2 Zemljina promjera	9 h 55 min 30 s 0,41 Zemljina dana	11,86 god	79
Saturn	1426,6 mil. km	9,4 Zemljina promjera	10 h 46 min 0,45 Zemljina dana	29,46 god	82
Uran	2870,7 mil. km	4,0 Zemljina promjera	17 h 14 min 24 s 0,72 Zemljina dana	84,02 god	27
Neptun	4498,4 mil. km	3,88 Zemljina promjera	16 h 6 min 36 s 0,67 Zemljina dana	164,79 god	14

- b) Planet s najbržom vrtnjom je **Jupiter** (upišite ime).
- c) Planet s najkraćom revolucijom je **Merkur** (upišite ime).
- d) Najveći broj mjeseca kruži oko planeta **Saturna** (upišite ime).
- e) Služeći se podacima iz tablice, prikažite udaljenost planeta od Sunca tako da 1 mm na papiru predstavlja udaljenost od 30 milijuna km u svemiru. Udaljenost pojedinog planeta od Sunca na milimetarskoj vrpci prikažite točkom, a od točke povucite crte prema gore ili dolje u slobodni prostor i imenujte planet.

Uočavate li na skici razliku u udaljenosti od Sunce između planeta koji pripadaju Zemljinoj skupini i onih koji pripadaju Jupiterovoj skupini? **Međusobna udaljenost planeta**
Zemljine skupine mnogo je manja od međusobne udaljenosti planeta Jupiterove skupine.

1. Zemljin „susjed”, Crveni planet
2. Naš planet
3. Najveći planet
4. Planet najbliži Suncu
5. Zemlji najbliži planet
6. Najudaljeniji planet od Zemlje

1.	M	A	R	S		
2.	Z	E	M	LJ	A	
3.	J	U	P	I	T	E
4.	M	E	R	K	U	R
5.	V	E	N	E	R	A
6.	N	E	P	T	U	N

Ako ste dobro riješili zadatak, u posebno označenim poljima pojavit će se naziv planeta s prstenovima. **SATURN**

BILJEŠKE

Sunce, Zemlja i Mjesec

DOPUNITE REČENICE.

- a) Dnevno okretanje Zemlje oko svoje osi naziva se **vrtnja ili rotacija**

b) Posljedica dnevnog okretanja Zemlje oko svoje osi jest izmjena **dana (obdanice)**
i **noći**

c) Kruženje Zemlje oko Sunca naziva se **revolucija** ili ophodnja.

d) Jedan obilazak Zemlje oko Sunca traje **365 dana i 6 sati**

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

- a) Zemlja se okreće u suprotnom smjeru od prividnoga dnevnog kretanja Sunca. **T** **N**

b) Svaka treća godina je prijestupna godina. **T** **N**

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE.

- PROLJETNA RAVNODNEVICA 21. lipnja

LJETNI SUNCOSTAJ 23. rujna

JESENSKA RAVNODNEVICA 21. ožujka

ZIMSKI SUNCOSTAJ 21. prosinca

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

- Koliko je Zemljina os nagnuta u odnosu prema ravnini ophodnje?

a) 23 i pol stupnja **b)** 66 i pol stupnja c) 90 stupnjeva
- Zašto se Sunce i ostale zvijezde na nebeskom svodu prividno dnevno gibaju od istoka prema zapadu?

a) zbog Zemljine vrtnje oko svoje osi od istoka prema zapadu

b) zbog Zemljine vrtnje oko svoje osi od zapada prema istoku

c) zbog kruženja Zemlje oko Sunca

d) zbog gibanja Mjeseca oko Zemlje

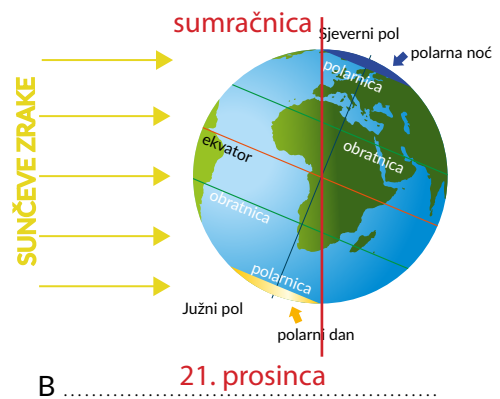
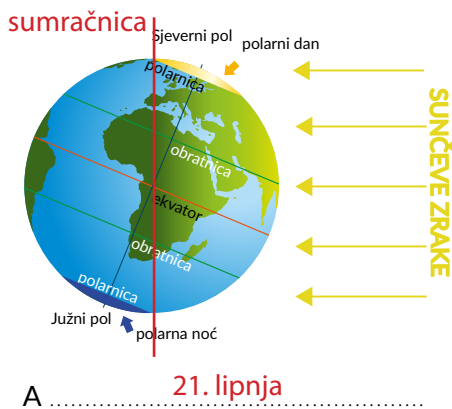
U SLJEDEĆEM ZADATKU U PAROVIMA POJMOVA NAPISANIMA PODEBLJANO, PREKRIŽITE NETOČAN POJAM.

6. a) Na ekvatoru dan i noć traju **jednako** – ~~različito~~ tijekom cijele godine.
b) Na Zemljinoj polutki koja je priklonjena Suncu dan je **dulji** – ~~kraci~~ od noći.
c) U vrijeme zimskog suncostaja na Sjevernom je polu **dan** – ~~noć~~.
d) Najjače zagrijavanje Zemlje je u području **polutnika (ekvatora)** – ~~polova~~.
e) Ljeto je u hladnom pojasu tijekom polarnog dana **hladno** – ~~toplo~~.

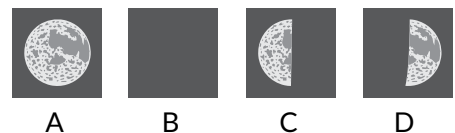
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH ILUSTRACIJA.

7. a) Ispod ilustracija na crtu napišite koji dan u godini Sunčeve zrake obasjavaju Zemlju na prikazani način.
b) Na ilustracijama ucrtajte sumračnicu.
c) Osjenčajte noćnu polovicu Zemlje na objema ilustracijama.
d) Kojim je slovom označena ilustracija koja prikazuje prvi dan zime na južnoj Zemljinoj polutki? **A**.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH ILUSTRACIJA.

8. Prikazane su pojedine Mjesečeve mijene.
a) Uz odgovarajuća slova upišite njihove nazive.

A **uštup**
C **druga četvrt**

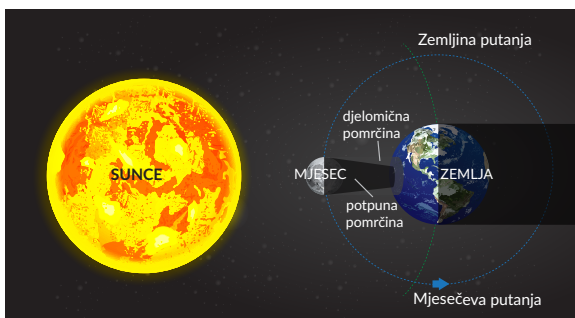
B **mlađak**
D **prva četvrt**

- b) Poredajte slova A, B, C i D prema redoslijedu Mjesečevih mijena. **B, D, A, C**
c) Koliko je vremena potrebno za izmjenu svih Mjesečevih mijena? **29, 5 dana**

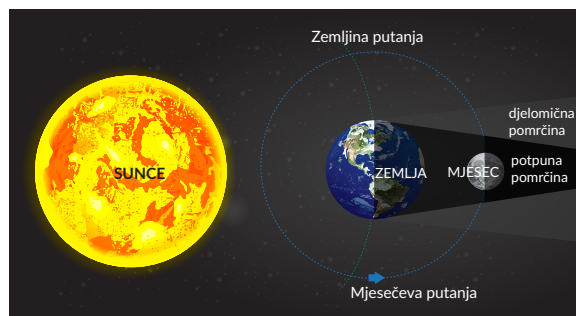

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH ILUSTRACIJA.

9. Katkad na nebu možemo vidjeti rijetke i neobične pojave. Na crte ispod ilustracija napišite koje su od nebeskih pojava na njima prikazane.

pomrčina Sunca

pomrčina Mjeseca

RIJEŠITE ZADATAK.

10. Istražite i objasnite zašto postoji prijestupna godina.

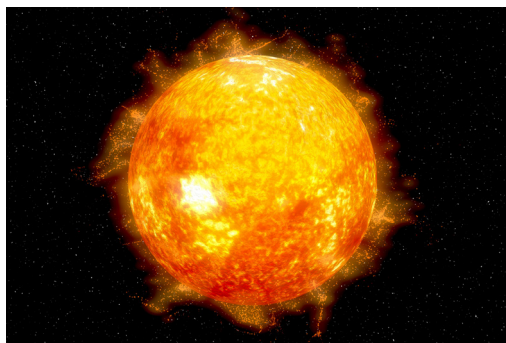
Zemljin obilazak oko Zemlje traje oko 365 dana i 6 sati što otprilike svak četiri godine

uzrokuje dodatni dan u kalendaru (prijestupna godina).

RIJEŠITE ZADATAK.

11. Izradite „osobnu iskaznicu” Sunca i Mjeseca.

Sunce: staro 4,6 milijarde godina.

Promjer: 109 puta veći od Zemlje.

Udaljenost od Zemlje je

149,6 milijuna km.

Mjesec: nastao prije 4,5 milijardi godina.

Revolucija: 27,3 dana.

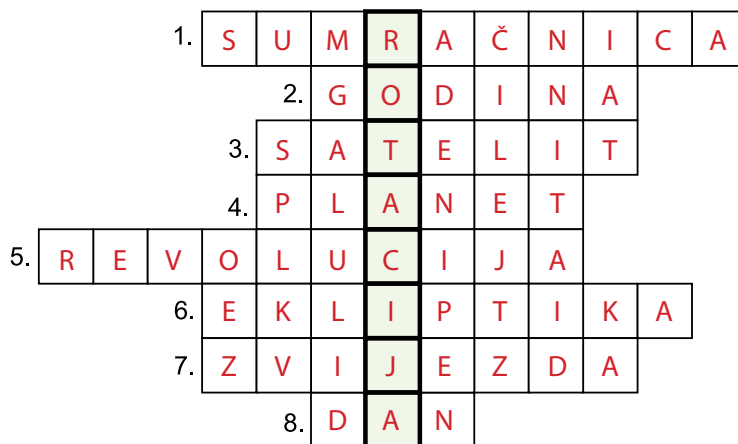
Promjer: 4 puta manji od Zemljinog.

Udaljenost od Zemlje: 380 000 km.

Rotacija: 29,5 dana.

ISPUNITE KRIŽALJKU.

- 12.** 1. Omeđuje dnevnu i noćnu Zemljinu polutku
 2. Razdoblje trajanja jedne ophodnje Zemlje oko Sunca
 3. Mjesec ili naprava koja kruži oko planeta
 4. Svemirsko tijelo bez vlastite svjetlosti, kruži oko zvijezde
 5. Kruženje Zemlje oko Sunca
 6. Kružnica koju opiše Sunce u svojem prividnome godišnjem gibanju nekom
 7. Užareno svemirsko tijelo koje isijava svjetlost i toplinu
 8. Razdoblje trajanja jednog okreta Zemlje oko svoje osi

Rješenje daje naziv za dnevno okretanje Zemlje oko svoje osi **ROTACIJA**

ISPUNITE TABLICU.

- 13.** Upišite podatke koji vrijede za južnu Zemljinu polutku.

	PROLJEĆE	LJETO	JESEN	ZIMA
godišnje doba počinje (upišite mjesec)	23. rujna	21. prosinca	21. ožujka	21. lipnja
prvog dana Sunčeve zrake padaju okomito na (upišite: ekvator, sjev. ili juž. obratnicu)	Sunčeve zrake okomite su na ekvator	Sunčeve zrake okomite su na j. obratnicu	Sunčeve zrake okomite su na ekvator	Sunčeve zrake okomite su na sj. obratnicu
tijekom toga godišnjeg doba svijetli dio dana sve je (upišite: duži ili kraći)	Svijetli dio dana sve je duži	Svijetli dio dana sve je kraći	Svijetli dio dana sve je kraći	Svijetli dio dana sve je duži

Prostor	Dan u godini	Tvrdnja
Srednja Europa	21. 3.	Prvi datum nakon zimskog solsticija kad su obdanica i noć jednako dugi.
Južna Afrika	21. 12.	Dan kad je obdanica najdulja, a noć najkraća u godini.
Hrvatska	21. 12.	Dan kad je obdanica najkraća, a noć najdulja u godini.
Južni pol	21. 6.	Sredina polugodišnjeg razdoblja dok traje polarna noć.

Mjesno i pojasno vrijeme

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

1. a) Sva mjesta na istom podnevniku imaju isto mjesno vrijeme. ☒ T ☐ N
- b) Idući prema zapadu, za svaki prijedeni vremenski pojas dodajemo jedan sat. ☐ T ☒ N
- c) Prijedemo li datumsku granicu putujući sa zapadne na istočnu polutku, moramo dodati (preskočiti) jedan dan. ☐ T ☒ N
- d) Zemlja se pri svojoj vrtnji za jedan sat okrene za jedan stupanj. ☐ T ☒ N
- e) Razlika u geografskoj širini ujedno je razlika u mjesnome vremenu. ☐ T ☒ N
- f) Granice vremenskih pojaseva prilagođene su državnim granicama. ☒ T ☐ N
- g) U Zagrebu će podne biti prije nego u Londonu. ☒ T ☐ N

U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. U kojem će gradu Hrvatske najprije svanuti?

☒ a) u Vukovaru
☐ c) u Splitu

☐ b) u Zagrebu
☐ d) u Puli
3. Za koliko se stupnjeva Zemlja okrene u četiri minute?

☒ a) za 1 stupanj
☐ c) za 10 stupnjeva

☐ b) za 5 stupnjeva
☐ d) za 15 stupnjeva

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

4. a) Koliko stupnjeva u pravilu zauzima jedan vremenski pojas? **15 stupnjeva**
- b) Koliko vremenskih pojaseva ima na Zemlji? **25**
- c) Prema kojem se meridijanu ravna vrijeme u cijeloj Hrvatskoj?
..... **15° istočno od početnog meridijana**
- d) Koji je meridijan određen kao polazni u određivanju vremenskih pojaseva? **Početni meridijan (grinički)**
- e) Koji meridijan najvećim dijelom prati međunarodna datumska granica? **Meridijan na 180°.**

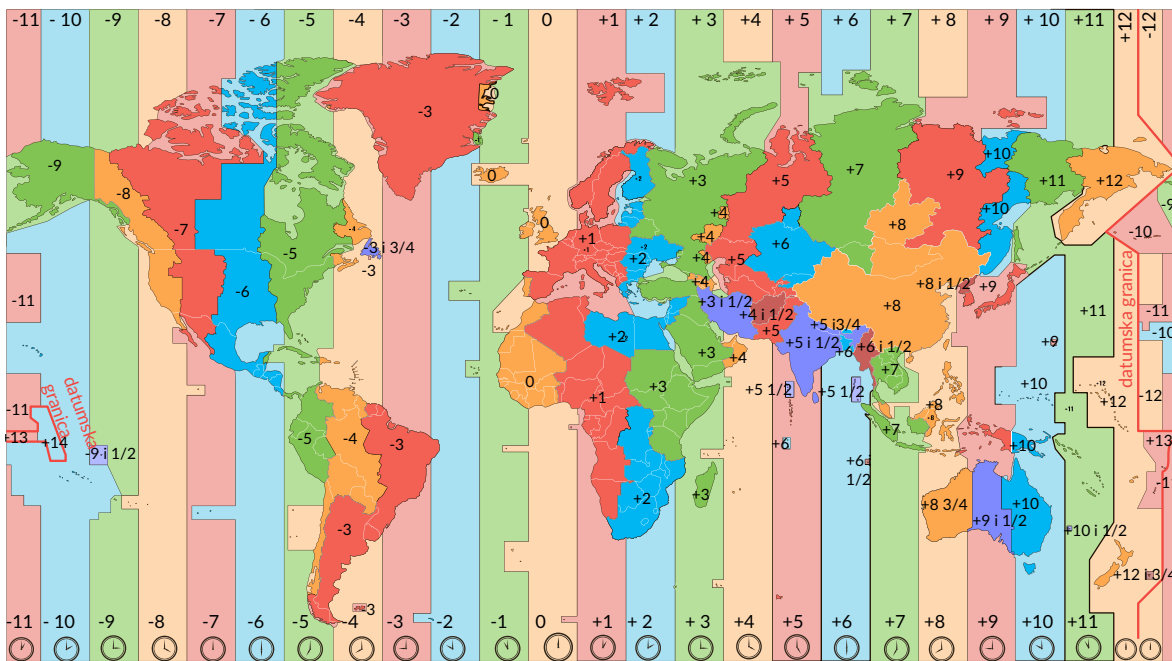
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE VREMENSKIH POJASEVA I SLUŽBENIH VREMENA TE GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. a) Ako je u Zagrebu 13:00:

1) u Londonu (UK) je 12:00	2) u Sydneyju (Australija) je 22:00
3) u New Yorku (SAD) je 7:00	4) u Buenos Airesu (Argentina) je 9:00
5) u Limi (Peru) je 7:00	6) u Luandi (Angola) je 13:00

b) Ako je u Splitu 12:00:

1) u Ni Dilliju (Indija) je 16:30	2) u Bejingu (Kina) je 19:00
3) u Los Angelesu (SAD) je 3:00	4) u Portu (Portugal) je 11:00
5) u Helsinkiju (Finska) je 13:00	6) u Moskvi (Ruska Federacija) je 14:00

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

6. Navedite barem jedan razlog zbog kojega je u današnje doba važno znati čitati kartu vremenskih pojaseva.

Zbog sve jače povezanosti Svijeta (međunarodna trgovina, putovanja).

7. Zašto se istraživači u polarnim krajevima ne koriste vremenskim pojasevima nego se služe

vremenom početnog pojasa (UTC)? **U polarnim krajevima se spajaju sve vremenske zone.**

8. Koji je službeni naziv vremena koje se primjenjuje u Hrvatskoj? Srednjoeuropsko vrijeme (CET)

9. U kojim državama Europe vrijedi zapadnoeuropsko vrijeme?

U Islandu, Irskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu i Portugalu.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ALTASA I KARTE VREMENSKIH POJASEVA.

10. Zrakoplov je poletio iz točke **A**, koja je od početnog meridijana udaljena 30° i. g. d. i 60° s. g. š. od ekvatora, prema točki **B**, koja se nalazi na 90° z. g. d. i 30° s. g. š.

a) Točku **A** i točku **B** označite na priloženoj geografskoj karti.

b) Na geografskoj karti u atlasu pronađite gradove koji se približno nalaze na tim točkama. Upišite na priloženoj geografskoj karti imena tih gradova.

c) Koliko su stupnjeva udaljena ta dva grada? 120 stupnjeva

d) Koliko su vremenskih zona udaljena ta dva grada? 8 vremenskih zona

Prostor za računanje

$$120^\circ : 15^\circ = 8$$

e) Ako je u točki A 7 h 1. siječnja, koliko će biti sati i koji je datum u točki B?

23 h, 31. prosinac

Dječak Boris, koji živi u ukrajinskom gradu Odesi, krenuo je zrakoplovom u filipinski glavni grad u posjet prijatelju. Zrakoplov je poletio u ponedjeljak u 22:00, a putovanje dugačko 8850 km trajalo je 14 sati uključujući i vrijeme presjedanja iz jednog u drugi zrakoplov.

- U koji se grad Boris uputio? **U Manilu.**
- Koliko iznosi udaljenost između Borisova polazišta i odredišta u stupnjevima geografske dužine? **Oko 150 stupnjeva.**
- U koliko će sati i koji dan u tjednu Borisov zrakoplov sletjeti u zračnu luku grada u koji se uputio? **U utorak u 18 h.**

BILJEŠKE

Starost i građa Zemlje

U SLJEDEĆEM JE ZADATKU SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1. Koja od navedenih stijena pripada skupini preobraženih stijena?

- a) dolomit ☒ b) mramor
c) pješčenjak d) vapnenac

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

2. a) Naš je planet nastao prije otprilike 4,5 milijuna godina.	T	☒ N
b) Toplina i sila teža pripadaju unutarnjim silama.	☒ T	N
c) Zemljina je kora najdeblja ispod oceana.	T	☒ N
d) Srednjooceanski hrbat je podmorski planinski lanac.	☒ T	N
e) Na mjestima gdje se litosferne ploče razmiču stvara se nova Zemljina kora.	☒ T	N
f) Na mjestima gdje se litosferne ploče smiču česti su i snažni potresi.	☒ T	N
g) Na mjestima gdje se litosferne ploče podvlače stvara se nova Zemljina kora.	T	☒ N

U SLJEDEĆIM ZADATCIMA NA CRTU U LIJEVOM STUPCU UPIŠITE SLOVO ODGOVARAJUĆEG POJMA IZ DESNOG STUPCA.

3. Povežite vrste stijena s primjerima.

C preobražena stijena	A) granit
A magmatska stijena	B) vapnenac
B taložna stijena	C) gnajs

4. Povežite opis nastanka s vrstama stijena.

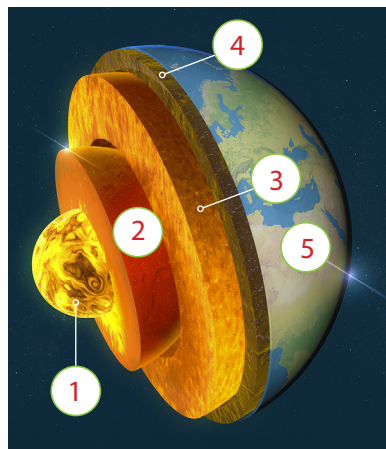
C hlađenje magme i lave	A) taložne
A taloženje sedimenata	B) preobražene
B preobrazba postojećih stijena	C) magmatske

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE ILUSTRACIJE.

5. Na ilustraciji u kružice upišite brojeve uz navedene dijelove Zemlje.

1. unutarnja jezgra
2. vanjska jezgra
3. donji plašt
4. gornji plašt
5. kora

ISPUNITE TABLICU UZ POMOĆ UDŽBENIKA.

6. U tablicu u drugi stupac upišite debljinu pojedinog dijela Zemlje.

Dio Zemlje	Debljina
kora	7 – 10 km
plašt	do 2900 km
jezgra	2900 – 6370 km (3470 km)

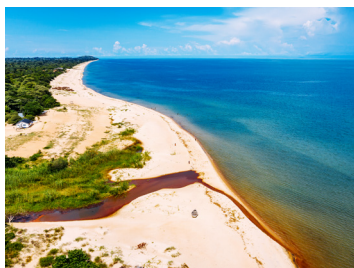
KRATKO ODGOVORI NA POSTAVLJENO PITANJE.

7. Što je litosfera? Čvrsta cjelina koju čine Zemljina kora i gornji dio plašta.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU TEKSTA U UDŽBENIKU I GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. Fotografije prikazuju područja na Zemlji koja se nalaze na granicama litosfernih ploča. Na crte napišite kakva je granica litosfernih ploča na prikazanome mjestu.

Jezero Malawi

- ploče se razmiču
- konvergentna granica
- divergentna granica

Vulkan Cotopaxi

- ploče se smiču
- konvergentna granica

Otok Tinian, Marijansko otočje

- ploče se podvlače
- destruktivna granica
- konvergentna granica

PRISJETITE SE ŠTO STE NAUČILI U 7. RAZREDU I ISPUNITE TABLICU.

9. a) Na ispravno mjesto u tablici upišete eone, ere i periode u geološkoj prošlosti.

EON	ERA	PERIOD
FANEROZOIK	KENOZOIK	KVARTAR
		NEOGEN
		PALEOGEN
	MEZOZOIK	KREDA
		JURA
		TRIJAS
	PALEOZOIK	PERM
		KARBON
		DEVON
		SILUR
		ORDOVICIJ
		KAMBRIJ
PREKAMBRIJ: PROTEROZOIK ARHAIK HADIJ		

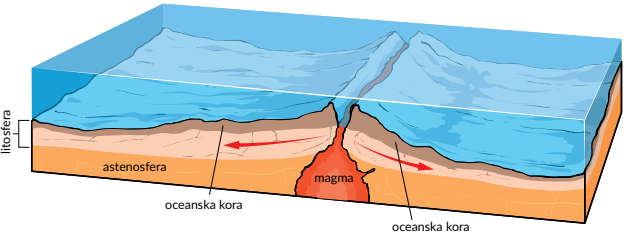
b) U kojem je eonu oblikovana Zemlja kao planet? **U prekambriju.**

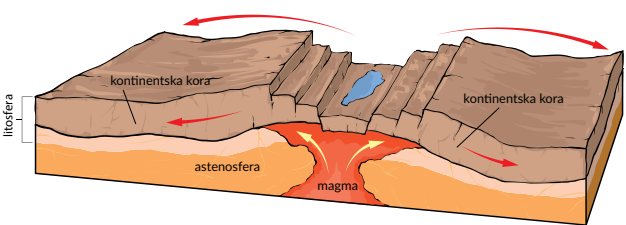
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH ILUSTRACIJA.

10. Ilustracije prikazuju granice litosfernih ploča i pokrete koje se na njima događaju.

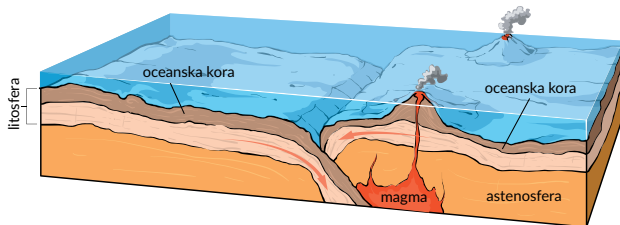
- a) Na prvu crtu napišite koje su granice prikazane.
- b) Na drugu crtu napišite događa li se na njima podvlačenje, smicanje ili razmicanje.

Divergentna oceansko-oceanska
.....
razmicanje
.....

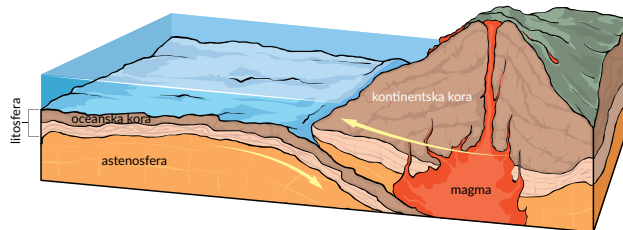

Divergentna kontinentsko-kontinentska
.....
razmicanje
.....

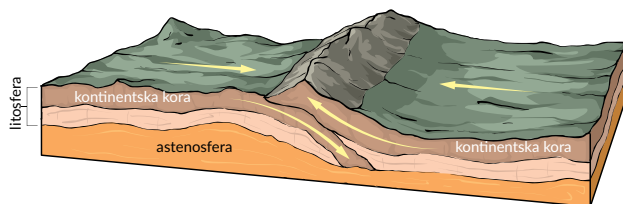
Konvergentna oceansko-oceanska

podvlačenje

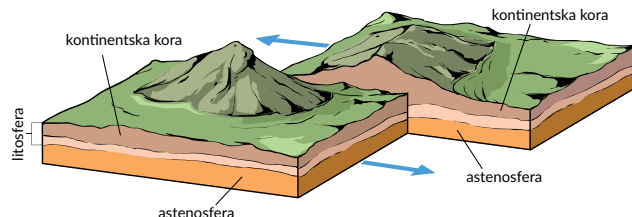
Konvergentna oceansko-kontinentska

podvlačenje

Konvergentna kontinentsko-kontinentska

sudaranje

Transformna kontinentsko-kontinentska

smicanje

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE KOJA PRIKAŽUJE LITOSFERNE PLOČE IZ UDŽBENIKA.

11. a) Navedite primjer gdje se jedna litosferna ploča podvlači pod drugu.

Južnoamerička i Afrička

- b) Navedite primjer gdje je jedna litosferna ploča razmiče od druge.

Južnoamerička i Afrička ploča

- c) Koji se proces događa na granici Sjevernoameričke i Euroazijske litosferne ploče?

Razmicanje

- d) Popunite tablicu tako da uz imena litosfernih ploča navedete vrstu granice među njima.

Imena litosfernih ploča	Vrsta granice između litosfernih ploča
Nazca ploča i Južnoamerička ploča	konvergentna
Pacifička ploča i Sjevernoamerička ploča	transformna
Južnoamerička ploča i Afrička ploča	divergentna

- e) Na granici kojih dviju litosfernih ploča, od navedenih u tablici, je nastao srednjoatlantski hrbat? Južnoamerička i Afrička

- f) Na granicama kojih litosfernih ploča, od navedenih u tablici, ima najviše vulkana i potresa?

Nazca i Južnoamerička

[illegible]

Zemlja je živi planet – tropi i suptropi

PRISJETITE SE NAUČENOG I ODGOVORITE NA PITANJA.

- Što je vrijeme? **Vrijeme je trenutno stanje atmosfere nad nekim mjestom.**
- Što je klima? **Klima je prosječno stanje atmosfere nad nekim mjestom.**

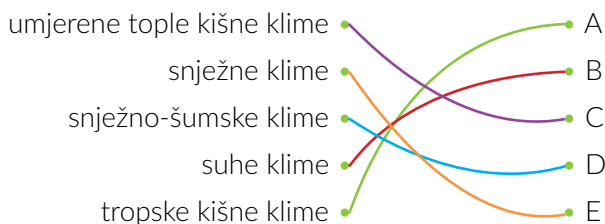
U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE TOČNE NAVODE I ODGOVORITE NA POSTAVLJENO PITANJE.

- Među ponuđenim navodima zaokružite geografske čimbenike (modifikatore) koji utječu na klimu.
MORSKE MIJENE **MORSKE STRUJE** **RASPODJELA KOPNA I MORA**
RELJEF **VJETAR** **UDALJENOST OD EKVATORA**
UDALJENOST OD POČETNOG MERIDIJANA
 - Koji od navedenih navoda najviše utječe na geografsku raspodjelu klimatsko-vegetacijskih područja? **Udaljenost od ekvatora.**

CRTAMA SPOJITE PAROVE.

- Pojedine klimatske razrede spojite s njihovom slovnom oznakom (prema Köppenu).

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

- Neugodne sparine tipične su za prašumsku klimu. **T** **N**
 - Udaljavanjem od polutnika (ekvatora), savane su sve sušnije. **T** **N**
 - Džungla je teško prohodna prašuma. **T** **N**
 - Tigar je najopasnija životinja afričkih savana. **T** **N**

ISPUNITE KRIŽALJKU.

6. U križaljku upišite nazive prikazanih životinja.

1.	N	O	S	O	R	O	G
2.	Ž	I	R	A	F	A	
3.	L	A	V				
4.	T	I	G	A	R		
5.	S	L	O	N			
6.	Z	E	B	R	A		

Ako ste ispravno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete naziv visokog travnjaka koji je stanište životinja iz križaljke.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

7. Fotografije prikazuju vegetaciju tipičnu za određenu klimu. Na prvu crtu napišite što fotografija prikazuje. Na drugu crtu napišite slovnu oznaku klimatskog razreda u kojem prevladava.

savana

A

pustinja

B

tropska kišna šuma

A

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Na priloženoj geografskoj karti brojeve uz imena najvećih vrućih pustinja upišite na odgovarajuće mjesto.

1. Sahara
2. Arapska pustinja
3. Velika pješčana pustinja
4. Gibsonova pustinja
5. Velika Viktorijina pustinja
6. Namib
7. Sonora
8. Atacama

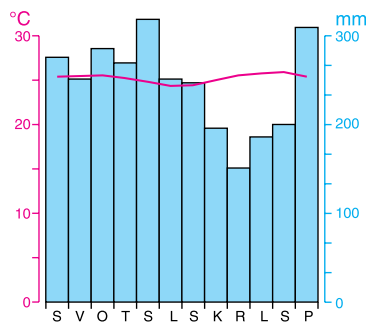
b) Najveće vruće pustinje nalaze se uz (zaokružite točan odgovor):

- a) ekvator **b) obratnice**
c) početni meridijan d) polarnice.

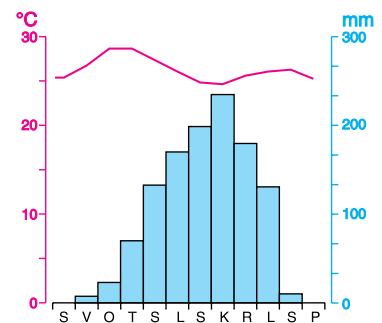

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

9. a) Ispod dijagrama napišite kojem tipu tropske kišne klime pripada.

prašumska klima

savanska klima

b) Promotrite dijagrame i navedite glavnu razliku između tih dviju klima.

Prašumska klima obilježena je visokim temperaturama i velikom količinom padalina tokom cijele godine, dok se u savanskoj klimi izmjenjuje kišno i sušno razdoblje.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

10. a) Upišite naziv klimatskog tipa prikazanog na dijagramu.
 b) Upišite njegovu oznaku u Köppenovoj klasifikaciji.
 c) Odredite temperaturni maksimum i minimum te izračunajte temperaturnu amplitudu.
 d) Odredite količinu padalina najvlažnijega i najsušnijeg mjeseca.
 e) Navedite primjer jednog područja na Zemlji gdje prevladava prikazana klima.

tip klime ...**prašumska klima**.....

oznaka razreda ...**A**.....

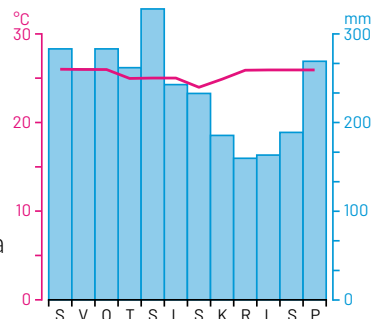
najtopliji mjesec **siječanj, veljača, rujan - prosinac** - **oko 27 °C**

najhladniji mjesec **srpanj** - **oko 23 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **proljeće** - **860** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **jesen** - **500** mm padalina

područje **Južna Amerika (Amazonija), središnja Afrika (zavala Konga), obala i otoci jugoistočne Azije**

tip klime ...**savanska klima**.....

oznaka razreda ...**A**.....

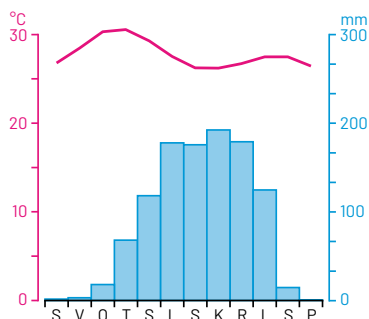
najtopliji mjesec **travanj** - **oko 33 °C**

najhladniji mjesec **srpanj** - **oko 26 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **ljet**o - **560** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **zima** - **10** mm padalina

područje **Afrika, Južna Amerika, Južna I Jugoistočna Azija, sjeverna Australija**

tip klime ...**pustinjska klima**.....

oznaka ...**A**.....

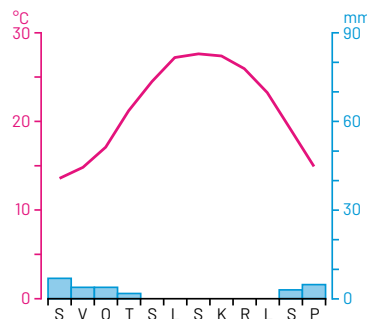
najtopliji mjesec **srpanj** - **oko 27 °C**

najhladniji mjesec **siječanj** - **oko 13 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **zima** - **45** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **ljet**o - **0** mm padalina

područje **uz obratnice (sjeverna i južna Afrika, jugozapadna Azija, Australija, sjeverna i Južna Amerika)**

BILJEŠKE

[illegible]

Umjerene i polarne širine

DOPUNITE REČENICE.

1. a) Umjereno toplim kišnim klimama pripadaju **sredozemna**
..... **umjereno topla i vlažna klima** i **sinijska** klima.
b) Vazdazelenu šikaru u području sredozemne klime nazivamo **makija**
c) Zbog dugotrajne i guste naseljenosti, u području s umjereno toplom kišnom klimom
prirodna je šuma najvećim dijelom **iskrčena**

ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. Stepe su rasprostranjene u područjima:
a) s manje od 250 mm padalina **b)** s 250 do 600 mm padalina
c) sa 600 do 850 mm padalina d) neovisno o padalinama.

PRISJETITE SE NAUČENOG.

3. U umjereno toplim kišnim klimama postoje klimatske razlike između priobalnih područja i područja u unutrašnjosti.
a) Kakve su razlike u godišnjoj raspodjeli padalina?
Priobalje: **više padalina u hladnom dijelu godine.**
Unutrašnjost: **padalina je manje, više ih je u toplom dijelu godine.**
b) Kakve su temperaturne razlike između ljeta i zime?
Priobalje: **temperaturne razlike između zime i ljeta su manje.**
Unutrašnjost: **temperaturne razlike između najhladnijeg i najtoplijeg mjeseca su velike.**

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

4. a) Područja umjereno toplih kišnih klima najpovoljnija su za život pa na njima
živi većina svjetskog stanovništva. **T** N
b) U području s umjereno toplim kišnim klimama prirodni biljni pokrov su
listopadne šume. **T** N
c) U području umjereno toplih kišnih klima padaline su tijekom godine
ravnomjernije raspoređene nego u području sredozemne klime. **T** N

- d) Zbog visokih temperatura crni i alepski bor ne rastu u Sredozemlju.
- e) Danas su vlažnije stepe sa svojim plodnim tlom pretvorene u žitnice svijeta.

T N

T N

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. Na priloženoj geografskoj karti brojeve uz imena najvećih vrućih pustinja upišite na odgovarajuće mjesto.

1. Kizilkum	2. Karakum
3. Takla Makan	4. Gobi
5. pustinja Velike zavale	6. Patagonija

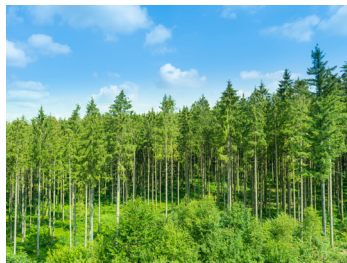

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

6. Fotografije prikazuju vegetaciju tipičnu za određenu klimu. Na crtu napišite slovnu oznaku klimatskog razreda u kojem prevladava.

C

D

E

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

7. a) Prekrižite fotografiju koja prikazuje životinju koja **ne** živi u stepi.

- b) Prekrižite fotografiju koja prikazuje životinju koja **ne** živi u polarnim krajevima.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

8. a) Upišite naziv klimatskog tipa prikazanog na dijagramu i njegovu oznaku u Köppenovoj klasifikaciji.
b) Odredite temperaturni maksimum i minimum.
c) Odredite količinu padalina najvlažnijega i najsušega mjeseca.
d) Navedite primjer jednog područja na Zemlji gdje prevladava prikazana klima.

tip klime **stepska klima**

oznaka razreda **B**

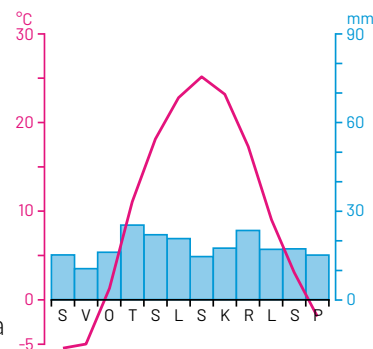
najtopliji mjesec **srpanj** – **oko 25 °C**

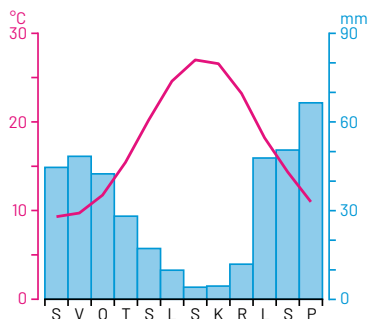
najhladniji mjesec **siječanj** – **oko -6 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **proljeće** – **60** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **zima** – **40** mm padalina

područje **središnja Azija, unutrašnjost svih kontinenata osim Antarktike**

tip klime **sredozemna klima**
 oznaka razreda **C**
 najtopliji mjesec **srpanj** – **oko 27 °C**
 najhladniji mjesec **siječanj** – **oko 9 °C**
 najvlažnije klimatološko godišnje doba **zima** – **175** mm padalina
 najsušnije klimatološko godišnje doba **ljet**o – **20** mm padalina
 područje **obale Sredozemnog mora, krajnji jug afričkog kontinenta**

tip klime **umjereno topla vlažna klima**

oznaka razreda **C**

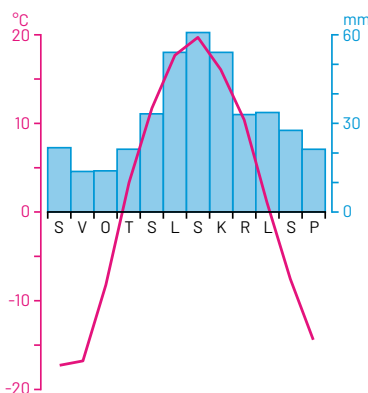
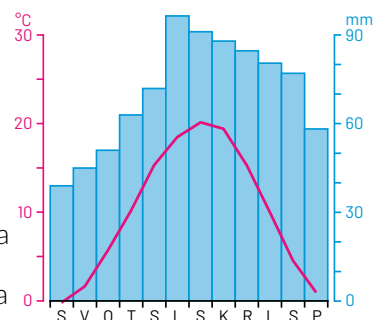
najtopliji mjesec **srpanj** – **oko 20 °C**

najhladniji mjesec **siječanj** – **oko 0 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **zima** – **150** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **ljet**o – **250** mm padalina

područje **bliže moru, bliže obratnicama**

tip klime **snježno-šumska klima**

znaka razreda **D**

najtopliji mjesec **srpanj** – **oko 20 °C**

najhladniji mjesec **siječanj** – **oko 17 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **ljet**o – **170** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **zima** – **55** mm padalina

područje **na kopnenim prostranstvima Euroazije i Sjeverne Amerike**

tip klime **klima tundre**

oznaka razreda **E**

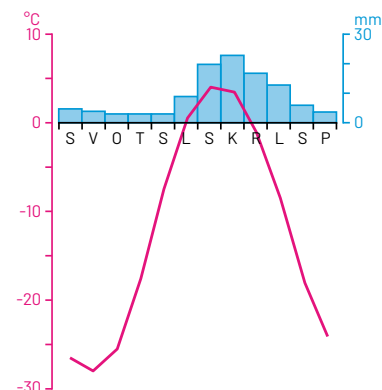
najtopliji mjesec **srpanj** – **oko 4 °C**

najhladniji mjesec **veljača** – **oko -28 °C**

najvlažnije klimatološko godišnje doba **ljet**o – **55** mm padalina

najsušnije klimatološko godišnje doba **zima** – **9** mm padalina

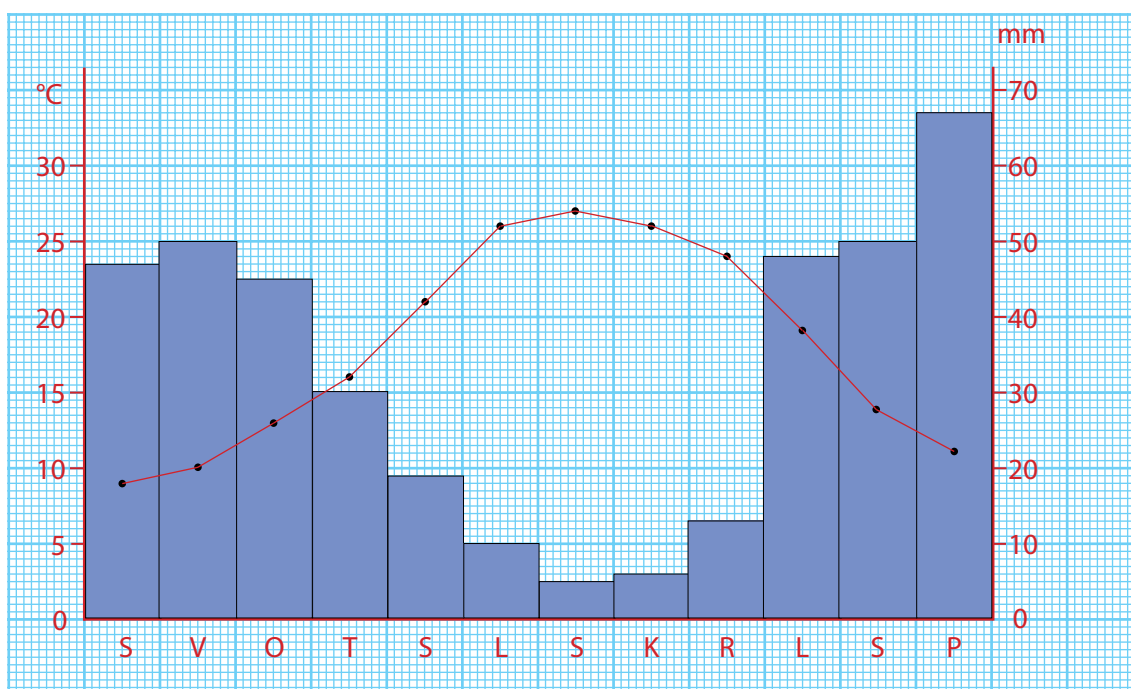
područje **visoke geografske širine, najviši planinski vrhunci**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILožENE TABLICE.

9. Nacrtajte klimatski dijagram prema podacima o prosječnim mjesečnim temperaturama zraka i količini padalina koji se nalaze u priloženoj tablici, analizirajte ga i odgovorite na pitanja.

MJESEC	SIJEČANJ	VELJAČA	OŽUJAK	TRAVANJ	SVIBANJ	LIPANJ	SRPANJ	KOLOVOZ	RUJAN	LISTOPAD	STUDENI	PROSINAC
°C	9	10	13	17	21	26	27	26	24	19	14	11
mm	47	50	45	30	19	10	5	6	12	48	50	67

- a) Koji mjesec ima najnižu, a koji najvišu prosječnu temperaturu zraka i koliko ona iznosi?

Najnižu temperaturu ima siječanj (9 °C), a najvišu srpanj (27 °C).

- b) Izračunajte temperaturnu amplitudu između najtoplijeg i najhladnijeg mjeseca.

18 °C

- c) Izračunajte prosječnu godišnju temperaturu zraka.

Prosječna godišnja temperatura zraka iznosi 18,08 °C.

- d) Koliko ukupno na godinu padne padalina na prostoru koji prikazuje klimatski dijagram?

Na prostoru koji prikazuje klimatski dijagram godišnje padne 389 mm padalina.

- e) Koji tip klime prikazuje klimatski dijagram? **sredozemnu klimu**

- f) Kojemu klimatskom razredu pripada taj tip klime? **C (umjereno tople kišne klime)**

- g) Navedite vegetaciju koja je karakteristična za taj tip klime. **Vazdazelena šuma, makija**

BILJEŠKE

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Raznolikost Azije

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU UDŽBENIKA, GEOGRAFSKOG ATLASA I PRILOŽENE KARTE.

1. a) Smeđom bojom približno ucrtajte granice između Europe i Azije.
b) U kružiće upišite slova za lokalitete.

A – Sueska prevlaka

B – Crveno more

C – Bab al-Mandab

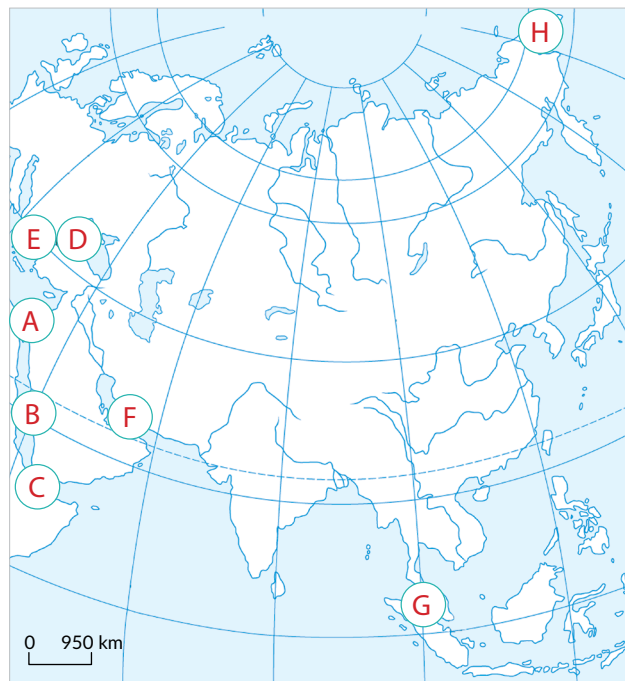
D – Bospor

E – Dardaneli

F – Hormuz

G – Malajski prolaz

H – Beringov prolaz

RIJEŠITE OSMOSMJERKU.

2. U osmosmjerci pronađite navedene pojmove.

CRNO

CRVENO

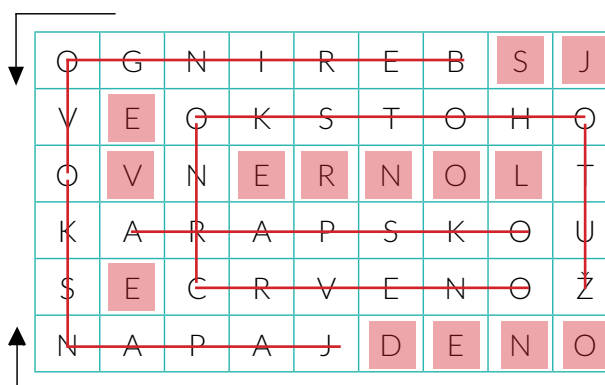
ARAPSKO

ŽUTO

OHOTSKO

JAPANSKO

BERINGOVO

Neutrošena slova čitana redom daju ime mora uz sjevernu obalu Azije.

SJEVERNO LEDENO

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

3. a) Koja je jedina azijska država i na sjevernoj i na južnoj Zemljinoj polutki?

Indonezija

- b) Navedite azijske države čije kopno presijeca sjeverna obratnica.

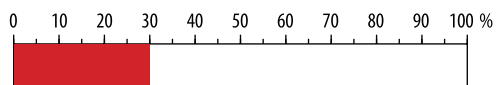
Saudijska Arabija, UAE, Oman, Indija, Bangladeš, Mjanmar, Kina, Vijetnam

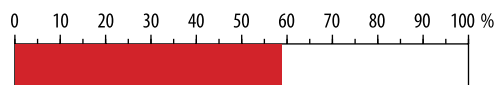
RIJEŠITE ZADATAK I NACRTAJTE GRAFIČKI PRILOG.

4. a) Površina Azije približno je44..... milijuna km², što zaokruženo iznosi 30 % površine kopna na Zemlji. Na svijetu je 2020. godine bilo 7,94 milijardi stanovnika. Istodobno je Azija imala približno 4,7 milijarde stanovnika što iznosi59,7..... % svjetskog stanovništva.

- b) Navedene udjele označite i obojite na priloženim dijagramima.

površina

stanovništvo

- c) Izračunajte prosječnu gustoću naseljenosti.

Prostor za računanje

$$\frac{4\,700\,000\,000}{44\,000\,000} = 106,8 \text{ stan/km}^2$$

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

5. U Aziji se nalaze najveće planine i najviši vrh svijeta i najniža kopnena točka na Zemlji. Ispod fotografija napišite njihova imena i njihovu visinu, odnosno dubinu.

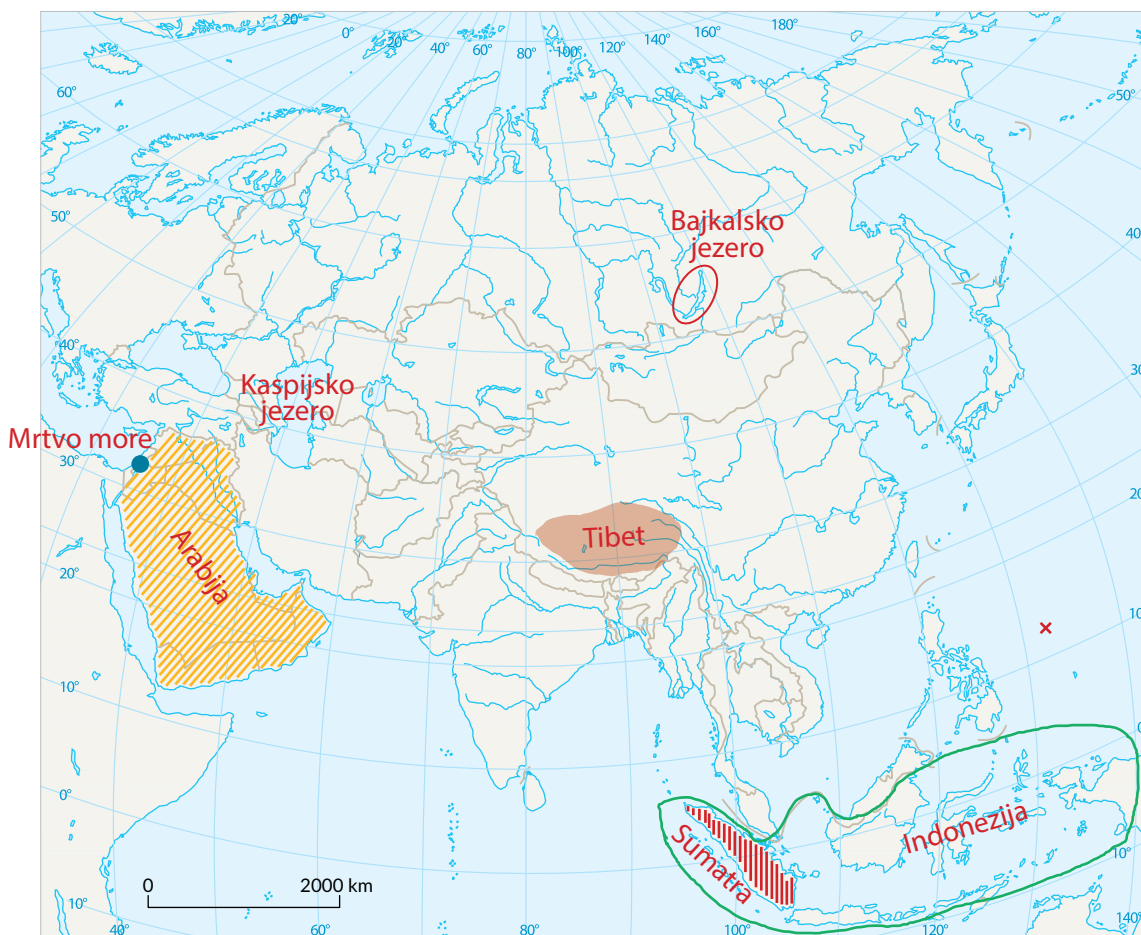
Mt. Everest 8848 m

Mrtvo more - 411 m

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

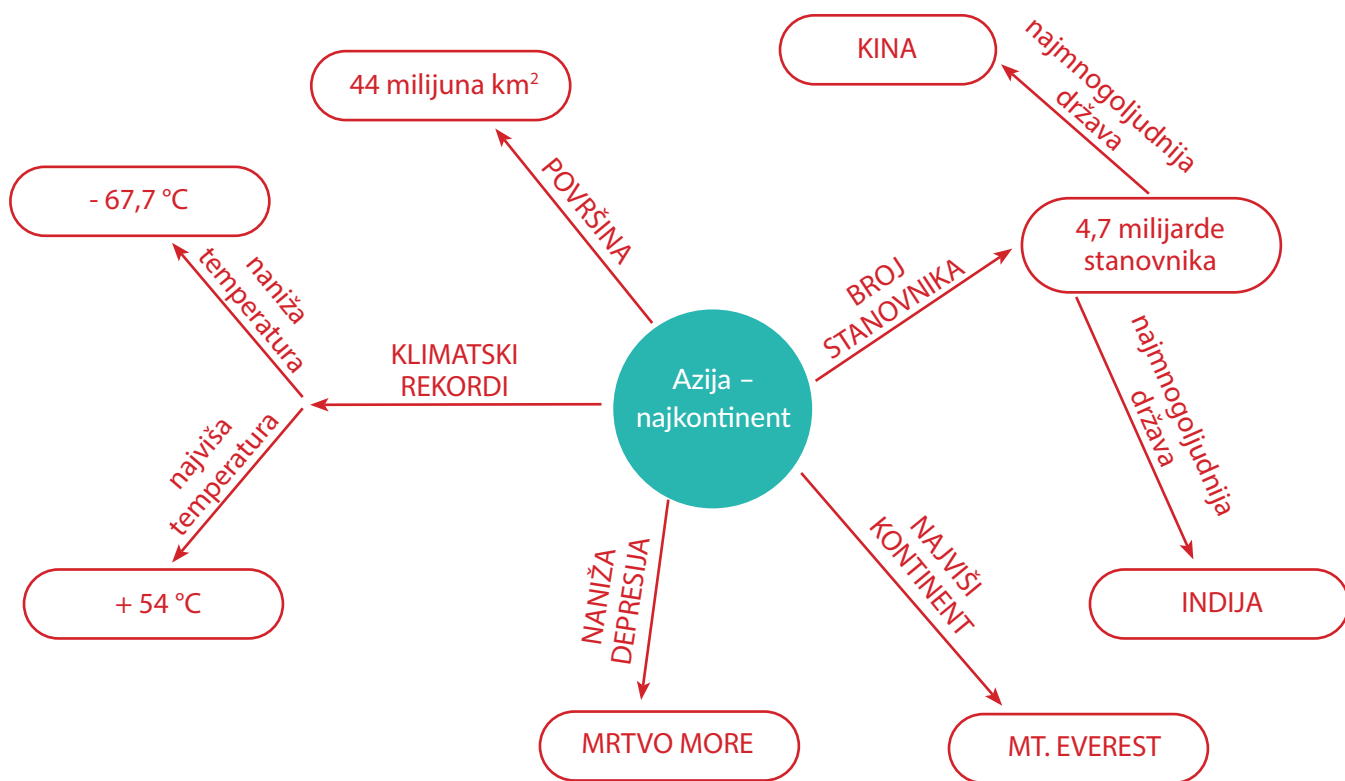
6. Azija je „naj“ kontinent prema mnogim prirodnim obilježjima.

- Najvišu visoravan svijeta ispunite smeđom bojom – Tibet, 1,2 mil. km².
- Narančastom bojom iscrtajte najveći poluotok i napišite njegovo ime – Arabija (2,6 mil. km²).
- Križićem označite Marijanski jarak.
- Na ispravno mjesto napišite ime najprostranijeg jezera na Zemlji – Kaspijsko jezero, 374 000 km².
- Okomito iscrtajte otok na kojem je od tsunamija (35 m) poginulo najviše ljudi (> 200 000) i napišite njegovo ime – Sumatra u Indoneziji.
- Plavim kružićem označite najnižu kopnenu točku i napišite njezino ime – Mrtvo more – 435 m.
- Zakružite najdublje i vodom najbogatije jezero na Zemlji i napišite njegovo ime – Bajkalsko jezero, 1741 m.
- Zelenom bojom zakružite najveću otočnu državu i državu najjačih vulkanskih eksplozija te napišite njezino ime – Indonezija (1883. eksplozija je raznijela otok Krakatoa).

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA, UDŽBENIKA I MREŽNIH STRANICA.

7. Izradite konceptualnu skicu o temi Azija – najkontinent. U skici organizirajte podatke o azijskim geografskim posebnostima kojima se ističe u svijetu.

BILJEŠKE

Kontinent nemirnoga ruba

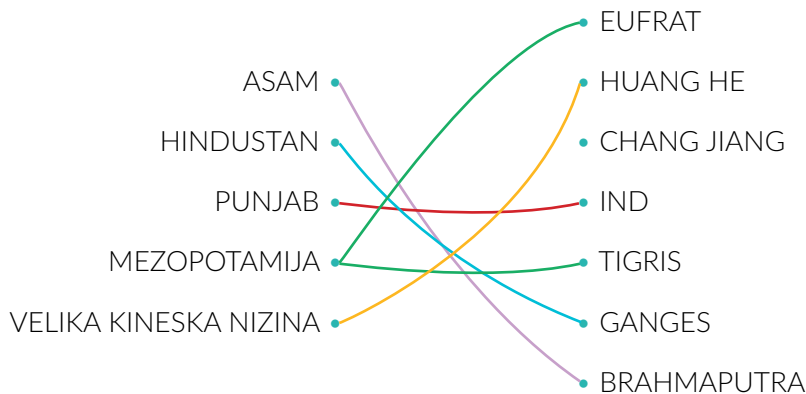

DOPUNITE REČENICE.

- a) Zbog mnogih potresa i vulkana tihooceanski rubni prostor slikovito se naziva **Pacifički (Tihooceanski) vatreni prsten**
.....
b) Val u moru izazvan potresom naziva se **tsunami (cunami)**

POJMOVE U LIJEVOM STUPCU SPOJITE CRTAMA S RIJEKAMA U DESNOM STUPCU.

KRATKO OGOVORITE NA PITANJE.

- Kakva je uloga Dekana i Arabije u izdizanju najviših planina Azije. Objasnite.
Zbog gibanja litosfernih ploča Dekan i Arabija približavali su se Aziji, a naposljetku s njom silovito sudarili. Dijelovi kopna visoko su uzdignuti stvarajući tako najviše planine i najprostranije visoravni na Zemlji.

PRONAĐITE U OSMOSMJERCI NAVEDENE POJMOVE.

- ASAM VULKANI PUNJAB
TSUNAMI DEKAN ARABIJA TIBET
ZAVALA POTRES URAL JARAK

Neutrošena slova čitana redom daju ime nizine uz deltu Gangesa i Brahmaputre.

BENGAL

T	S	U	N	A	M	I	B
E	E	K	A	R	A	J	A
B	R	L	K	A	S	E	L
I	T	A	E	B	A	N	A
T	O	R	D		G	A	V
L	P	U	N	J	A	B	A
V	U	L	K	A	N	I	Z

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. Odgovorite na sljedeće zadatke tako da rješenje upišete u kvadratiće na priloženoj karti. Svaki kvadratić označuje jedno slovo.
- Ime najvišega planinskog područja na Zemlji.
 - Ime prastarog visočja smještenog na poluotoku na jugozapadu Azije.
 - Ime staroga gromadnoga gorja koje čini granicu prema Europi.
 - Ime prastarog štita smještenog na poluotoku na jugu Azije.
 - Ime mladih ulančanih planina između Crnog mora i Kaspijskog jezera.
 - Prastaro visočje u središnjem dijelu Azije.

- g) Kružićima su na geografskoj karti označene velike nizine. U svaki kružić upišite slovo za odgovarajuću nizinu.

A – Mezopotamija

B – Punjab

C – Hindustan

D – Asam

E – Bengalska nizina

F – Velika kineska nizina

G – Zapadnosibirska nizina

H – Turanska nizina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE KOJA PRIKAŽUJE LITOSFERNE PLOČE IZ UDŽBENIKA.

6. a) Na kojim se litosfernim pločama prostire Azija? Euroazijskoj, Arapskoj, Indijskoj, Filipinskoj i Sjevernoameričkoj litosfernoj ploči
- b) Navedite vrstu granice između Pacifičke i Filipinske litosferne ploče i opišite posljedice pokreta na toj granici. Konvergentna oceanska-oceanska granica. Nastaju dubokomorski jarak i vulkanski otočni luk.
- c) Opišite postanak Himalaje služeći se saznanjima o pomicanju litosfernih ploča i vrsti njihovih granica. Himalaja je nastala sudaranjem Indijske i Euroazijske litosferne ploče što je primjer konvergentne kontinentsko-kontinentske granice.

BILJEŠKE

Klimatska obilježja Azije

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. Koje je ime najprostranije azijske nizine smještene između Urala i rijeke Jenisej?

Zapadnosibirska nizina.

Zašto je rijetko naseljena?

Rijetko je naseljena zbog snježno-šumske klime.

AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.

2. a) U Sibiru snijeg obilno pada.
 b) Suha područja unutrašnje Azije gusto su naseljena.
 c) Snijeg u Sibiru zadržava se i više od šest mjeseci na godinu.

T **N**
 T **N**
T N

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE U UDŽBENIKU.

3. Obojite raspored prirodne vegetacije u Aziji.

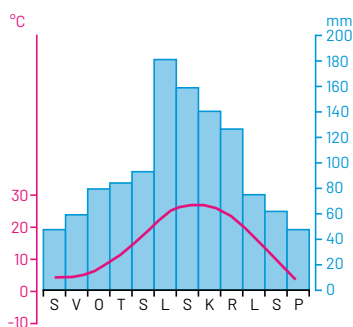
DOPUNITE REČENICE.

4. a) Uz sredozemnu i umjereno toplu vlažnu klimu, u Aziji postoji i treći tip umjerene klime koji se naziva **sinijska** klima.
- b) S obzirom na količinu padalina, ljetni su monsuni **vlažni**, a zimski su monsuni **suhi**
- c) S obzirom na smjer, ljetni monsuni pušu s **mora** na **kopno**, a zimski s **kopna** prema **moru**

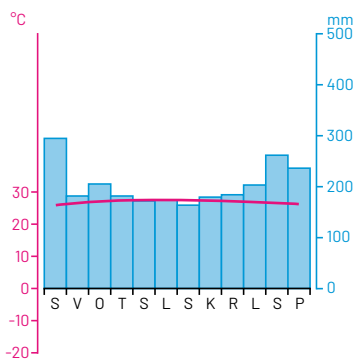

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

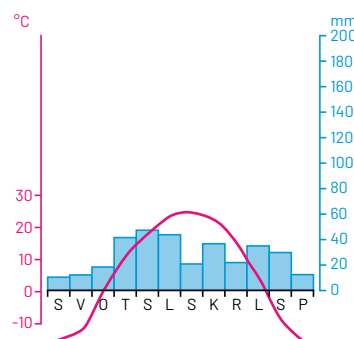
5. Ispod klimatskih dijagrama napišite kojem tipu klime pripada i u kojem dijelu Azije prevladava taj tip klime.

Sinijska klima
Kina, sjever Indokine,
indijske nizine,
obalni dijelovi Indokine

Prašumska klima
zapadna obala Dekana,
Šri Lanka

Stepska klima
unutrašnjost Azije

KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA I RIJEŠITE ZADATKE.

6. Osim o toplinskim pojasevima, o kojim čimbenicima ovisi klima u pojedinim područjima Azije?
Raspodjela kopna i mora, pružanje visokih planina te smjer i obilježja prevladavajućih vjetrova.
7. Objasnite razliku između suhe klime u Jugozapadnoj Aziji i u unutrašnjosti Azije.
U Jugozapadnoj Aziji nalaze se vruće pustinje i stepe, a u unutrašnjoj Aziji hladne pustinje i stepe.
8. Objasnite kakve posljedice može imati pretjerano iskorištavanje tekućica za natapanje zemljišta.
Pretjerano natapanje može uzrokovati nestanak tekućica i probleme u vodoopskrbi.

ISPUNITE KRIŽALJKU.

1. Tip klime koji prevladava na Malajskom otočju, a karakterizira ga stalno visoka temperatura i velika količina padalina
2. Područje u pustinji na kojemu postoji izvor vode
3. Vegetacija prisutna u hladnim, subpolarnim područjima
4. Tip klime raširen na najvećem dijelu Dekana, a karakteriziraju ga visoke temperature i dva godišnja doba, jedno vlažno, a drugo sušno
5. Područje s malom količinom padalina ili bez padalina u Aziji rašireno na području jugozapadne i unutrašnje Azije
6. Tip umjerene klime koju karakteriziraju suhe zime i topla i kišovita ljeta
7. Povremene tekućice u pustinjским područjima

1.	P	R	A	Š	U	M	S	K	A										
					2.	O	A	Z	A										
				3.	T	U	N	D	R	A									
					4.	S	A	V	A	N	S	K	A						
						5.	P	U	S	T	I	NJ	A						
							6.	S	I	N	I	J	S	K	A				
								7.	V	A	D	I							

Ako ste točno riješili krizaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete naziv vjetrova koji daju obilježje podneblju Južne, Jugoistočne i Istočne Azije. **MONSUNI**

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE SLUŽEĆI SE PRILOŽENIM FOTOGRAFIJAMA, GEOGRAFSKIM ATLASOM I TEMATSKIM KARTAMA U UDŽBENIKU.

- 10.** Fotografije prikazuju dijelove Azije. Ispod fotografija, na prvu crtu, napišite koja klima prevladava u tom području, a na drugu napišite koja je prirodna vegetacija.

Rijad

pustinjska klima

bez vegetacije/oaze

Singapore

prašumská klima

tropska kišna šuma

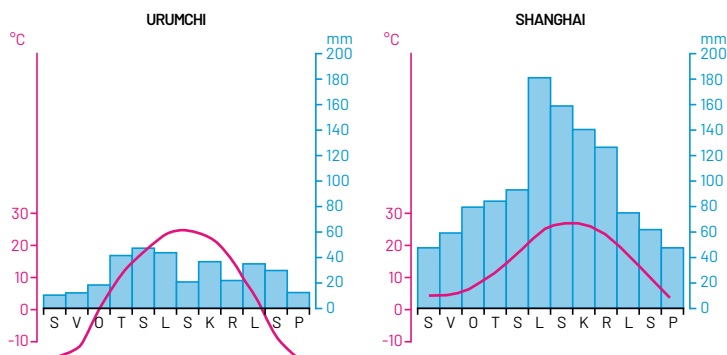

Jakutsk

suha snježno-šumska

tajqa

- Urumchi 40 °C
- Shanghai 22 °C

- Količina padalina u Shanghaiu je mnogo veća nego u Urumchiju.

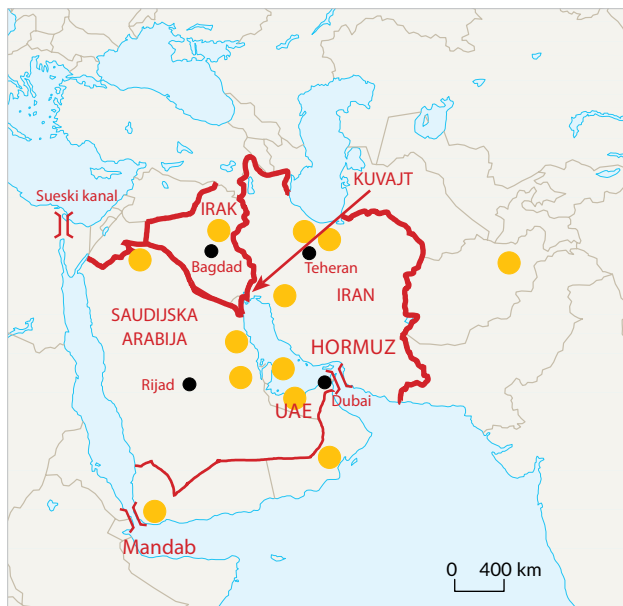
- Raspodjela kopna i mora (Shanghai se nalazi u blizini mora, Urumchi je daleko od mora),
pružanje visokih planina (planine priječe da se utjecaj mora širi u unutrašnjost Azije).

BILJEŠKE

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

1. a) Podebljajte granice država, najvećih izvoznika nafte i upišite njihova imena.
- b) Označite simbolom prolaze preko kojih se izvozi nafta i napišite njihova imena.
- c) Najveća naftna polja obojite žutom bojom.
- d) Kružićima označite i upišite imena gradova koji na neki način imaju veze s naftom: Bagdad, Teheran, Dubai, Rijad.

ISPUNITE KRIŽALJKU.

1. Sultanat na otoku Kalimantanu koji svoj napredak duuguje nafti i plinu
2. Najveći svjetski izvoznik prirodnog plina
3. Veliki tankeri ne mogu proći kroz Sueski kanal nego iz Azije u Europu putuju oko...
4. Ujedinjeni Arapski...
5. Najveći svjetski uvoznik nafte (kratica)

1.		B	R	U	N	E	J	
2.	R	U	S	I	J	A		
				3.	A	F	R	I
								K
4.	E	M	I	R	A	T	I	
				5.	S	A	D	

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete naziv rude koja pokreće svijet. **NAFTA**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG TEKSTA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

3. Organizacija zemalja izvoznica nafte (eng. Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)) je međunarodna organizacija koju tvore Alžir, Angola, Ekvatorska Gvineja, Gabon, Irak, Iran, Kuvajt, Libija, Nigerija, Republika Kongo, Saudijska Arabija, Ujedinjeni Arapski Emirati i Venezuela.

- a) Na priloženoj karti azijske države, članice OPEC-a obojite zelenom bojom.
b) Zašto kažemo da azijska nafta pokreće svijet?

Azija je kontinent s najvećim poznatim zalihami nafte u svijetu. Države Azije su među najvećim svjetskim proizvođačima nafte. Oko 40 % današnje svjetske proizvodnje nafte dolazi iz Azije.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

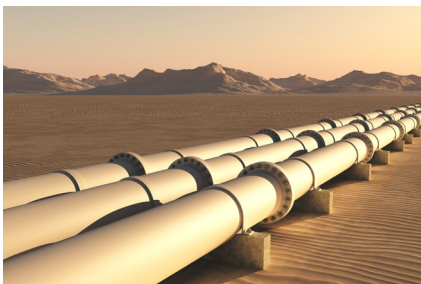
4. Ispod svake fotografije napišite procese i pojave vezane za naftu.

gorivo koje dobivamo iz nafte
Pokreće automobile (promet)

vađenje nafte (platforme)

naftovodi

onečišćenje

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GRAFIČKIH PRILOGA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

5. a) Koliko je azijskih država među prvih deset država glavnih izvoznica nafte? Nabrojite ih.

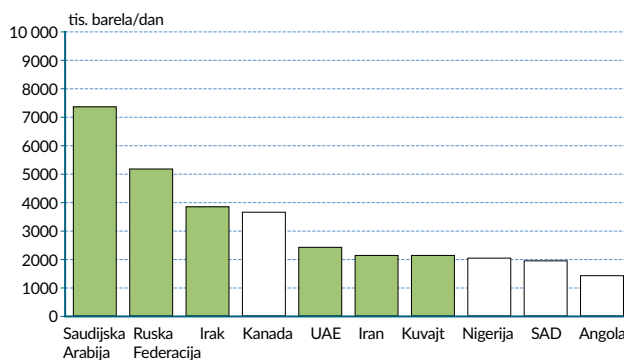
Šest država: Saudijska Arabija, Ruska Federacija, Irak, UAE, Iran i Kuvajt

- b) Koje od prvih deset država izvoznica nafte nisu iz Azije?

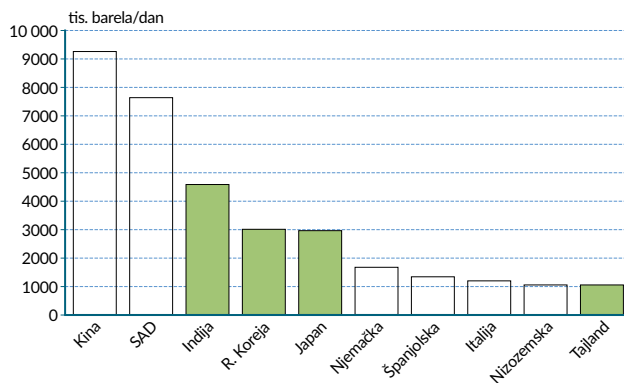
Kanada, Nigerija, SAD i Angola

- c) Azijske države uvoznice nafte obojite zelenom bojom.

Izvoz

Uvoz

Vodeće države u svijetu prema izvozu i uvozu nafte

Izvor: US Energy information Administration, 2018. (www.eia.gov)

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG DIJAGRAMA.

6. Analizirajte kružni dijagram koji prikazuje najvažnije svjetske proizvođače nafte.

a) Od devet najvažnijih svjetskih proizvođača nafte koliko ih se nalazi u Aziji?

Sedam država

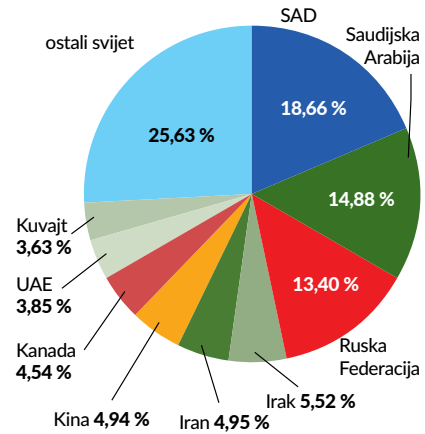
b) Koja azijska država prednjači u proizvodnji nafte?

Saudijska Arabija

c) Koja od navedenih država je površinom najmanja?

Kuvajt

Proizvodnja sirove nafte u svijetu

Izvor: US Energy information Administration, 2020. (www.eia.gov)

d) Male su države bogatstvo stečeno od nafte uložile u izgradnju i osuvremenjivanje gradova koji su postali poznata turistička odredišta, primjerice Dubai. Istražite na internetu turističku ponudu toga grada i navedite barem pet zanimljivosti koje biste željeli posjetiti.

Neboder Burj Khalifa (najviša građevina svijeta), hotel Burj al Arab, Palm Jumeirah

(umjetni arhipelag), The World (umjetni otoci u obliku karte svijeta), Dubai Miracle

Garden (najveći vrt)

BILJEŠKE

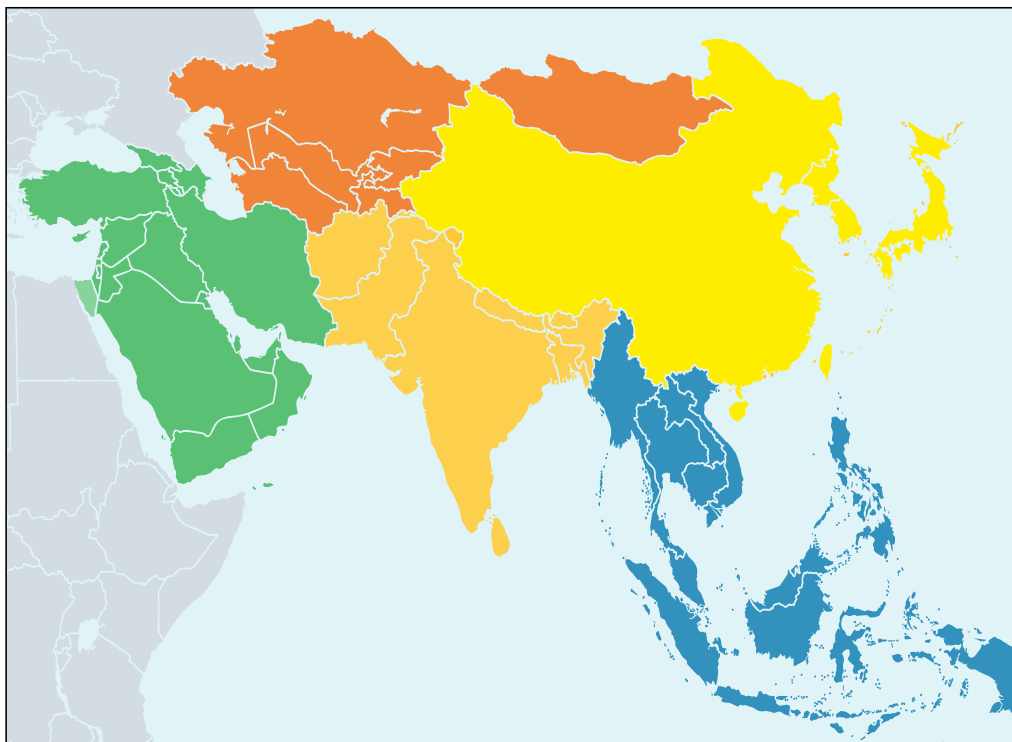
Društvena obilježja i regije

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA I UDŽBENIKA.

1. Obojite države koje pripadaju pojedinim regijama Azije.

- a) Istočnu Aziju obojite žutom bojom.
- b) Jugoistočnu Aziju obojite plavom bojom.
- c) Jugozapadnu Aziju obojite zelenom bojom.
- d) Južnu Aziju obojite narančastom bojom.
- e) Središnju Aziju obojite smeđom bojom.

DOPUNITE REČENICU.

2. Uz koje su se velike tekućice razvile rane azijske civilizacije:

- a) u Jugozapadnoj Aziji: uz **Euftrat** i **Tigris**
- b) u Južnoj Aziji uz **Ind**
- c) u Istočnoj Aziji uz **Huang He** i **Chang Jiang**

RIJEŠITE ZADATAK.

3. Grad Jeruzalem sveti je grad triju svjetskih religija. Navedite kojih.

Judaizam (židovstvo)

Kršćanstvo

Islam

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

4. Slovo ispred tvrdnje pridružite odgovarajućem pojmu.

A) Kavkaz, Anatolija, Mezopotamija, Arapski štit

..... **C** Južna Azija

B) Kizilkum, Karakum, Turanska nizina

..... **A** Jugozapadna Azija

C) Himalaja, Indogangeska nizina, Dekan

..... **D** Jugoistočna Azija

D) planine, doline rijeka Mekong, Menam, Iravadi, otočje

..... **E** Istočna Azija

E) Tarimska zavala, Tibet, Velika kineska nizina, otočje

..... **B** Središnja Azija

RIJEŠITE ZADATAK.

5. Objasnite zbog čega se broj nomada sve više smanjuje.

Broj nomada se smanjuje zbog širenja suvremene poljoprivrede, postojanja državnih granica i drugih obilježja suvremenog društva koje nomadima ograničavaju kretanje.

RIJEŠITE ZADATAK.

6. Uz pojedine regije upišite pojmove koji ih opisuju. (Pazite, pojedini pojmovi mogu se pojaviti više puta!)

suha klima, hinduizam, tropska klima, monsuni, klima tundre, budizam, gusta naseljenost, islam, velike zalihe nafte, razvijena industrija, rijetka naseljenost, snježno-šumska klima

Središnja Azija

suha klima, rijetka naseljenost

Južna Azija

hinduizam, tropska klima, monsuni, gusta naseljenost

Sjeverna Azija

klima tundre, snježno-šumska klima, rijetka naseljenost, velike zalihe nafte

Istočna Azija

budizam, gusta naseljenost, razvijena industrija

Jugozapadna Azija

islam, velike zalihe nafte, rijetka naseljenost

Jugoistočna Azija

tropska klima, monsuni, budizam, gusta naseljenost

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. Fotografije prikazuju neke od spomenika snimljenih u različitim regijama Azije. Ispod fotografije napišite u kojoj je regiji fotografija snimljena.

Petra

Jugozapadna Azija

Borobudur

Jugoistočna Azija

Lumbini

Južna Azija

Longmen špilje

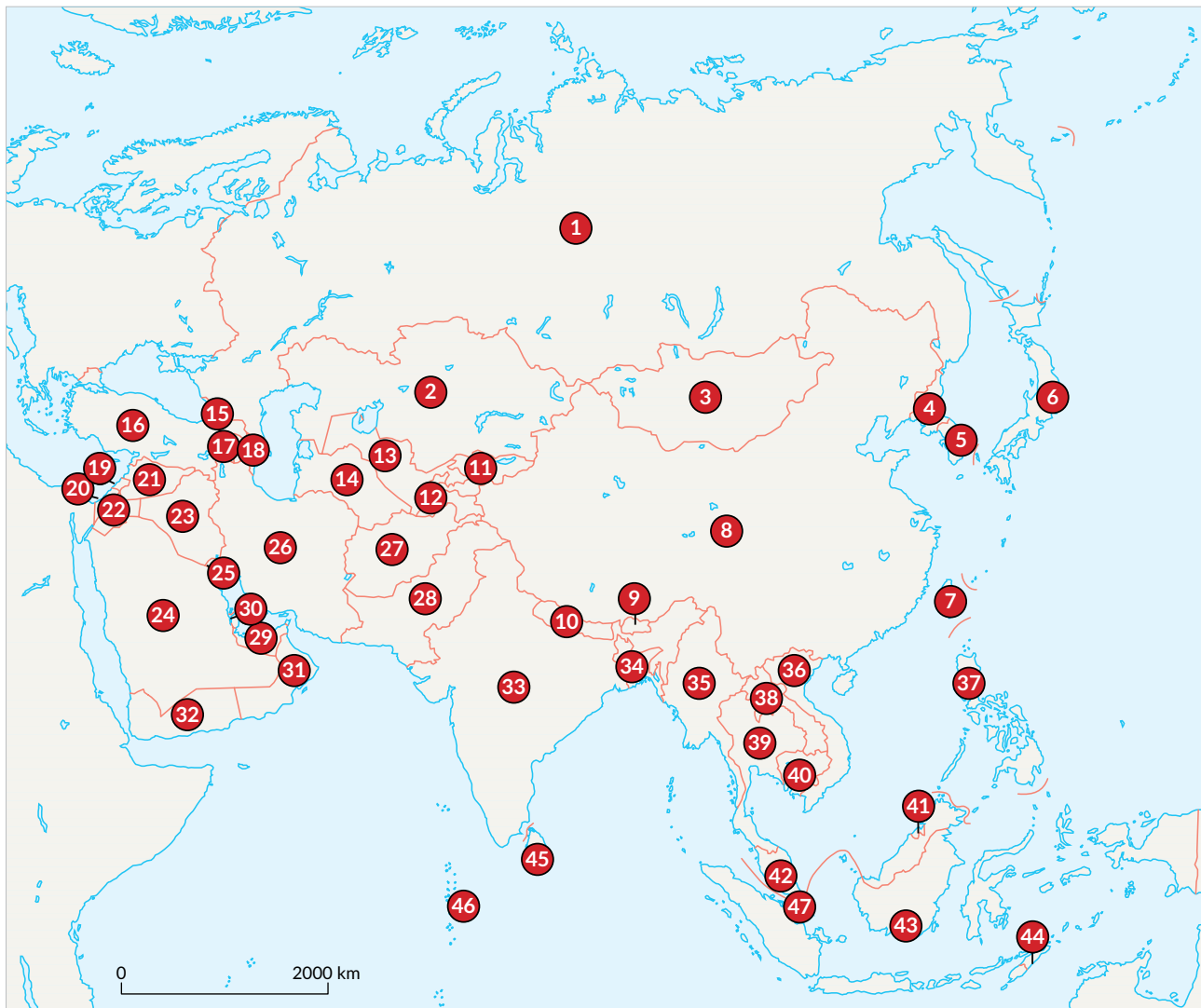
Istočna Azija

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ALTASA.

8. a) Na priloženoj su karti brojevima označene države Azije. Ispunite tablicu upisujući ime države i njezina glavnoga grada.

	Država	Glavni grad
1.	RUSIJA	Moskva
2.	KAZAHSTAN	Nursultan (Astana)
3.	MONGOLIJA	Ulaanbaatar (Ulanbator)
4.	DNR KOREJA	Seoul (Seul)
5.	R. KOREJA	Pyongyang (Pjongjang)
6.	JAPAN	Tokyo (Tokio)
7.	TAJVAN	Taipei
8.	KINA	Beijing (Peking)
9.	BUTAN	Thimphu
10.	NEPAL	Katmandu
11.	KIRGISTAN	Biškeek
12.	TADŽIKISTAN	Dušanbe
13.	UZBEKISTAN	Taškent
14.	TURKMENISTAN	Ašhabad
15.	GRUZIJA	Tbilisi
16.	TURSKA	Ankara
17.	ARMENIJA	Erevan
18.	AZERBAJDŽAN	Baku
19.	LIBAN	Bayrut
20.	IZRAEL	Jeruzalem
21.	SIRIJA	Damask
22.	JORDAN	Amman
23.	IRAK	Bagdad
24.	SAUDIJSKA ARABIJA	Al-Riyad (Rijad)

	Država	Glavni grad
25.	KUVAJT	Al-Kuwayt
26.	IRAN	Tehran (Teheran)
27.	AFGANISTAN	Kabul
28.	PAKISTAN	Islamabad
29.	UJEDINJENI ARAPSKI EMIRATI	Abu Dabi
30.	KATAR	Doha
31.	OMAN	Maskat
32.	JEMEN	Sana
33.	INDIJA	Ni Dili (New Delhi)
34.	BANGLADEŠ	Dhaka (Daka)
35.	MJANMAR	Nay Pyi Taw (Naypidaw)
36.	VIJETNAM	Hanoi
37.	FILIPINI	Manila
38.	LAOS	(Viangchan)
39.	TAJLAND	Bangkok
40.	KAMBODŽA	Pnom Penh
41.	BRUNEJ	Bandar Seri Begawan
42.	MALEZIJA	Kuala Lumpur
43.	INDONEZIJA	Jakarta
44.	ISTOČNI TIMOR	Dili
45.	ŠRI LANKA	Kolamba (Colombo)
46.	MALDIVI	Male
47.	SINGAPUR	Singapore

b) Uz svaku regiju Azije upišite geografske posebnosti.

Regija	Posebnost
Sjeverna Azija	hladna klima, Sibir, rijetka naseljenost
Jugozaoadna Azija	suha klima, islam, velike zalihe nafte
Jugoistočna Azija	tropska klima, monsuni, utjecaj Kine i Indije
Južna Azija	monsuni, gusta naseljenost
Središnja Azija	hladne pustinje i stepe, rijetka naseljenost
Istočna Azija	umjereni pojas, industrija

-
- ```
graph TD; A[UNESCOV POPIS SVJETSKE BAŠTINE U AZIJI] --> B[JUGOŽAPADNA AZIJA]; A --> C[SREDIŠNJA AZIJA]; A --> D[SJEVERNA AZIJA]; A --> E[JUŽNA AZIJA]; A --> F[JUGOISTOČNA AZIJA]; A --> G[ISTOČNA AZIJA]; B --> B1[Stari grad Jeruzalem]; B --> B2[Petra]; C --> C1[Samarkand]; C --> C2[Buhara]; D --> D1[Bajkalsko jezero]; D --> D2[Vulkani Kamčatke]; E --> E1[Mahabalipuran]; E --> E2[Taj Mahal]; F --> F1[Borobudur]; F --> F2[Angkor Wat]; G --> G1[Kineski zid]; G --> G2[Fuji San];
```
- Diagram illustrating the distribution of UNESCO World Heritage Sites in Asia, categorized by region:
- JUGOŽAPADNA AZIJA**
    - Stari grad Jeruzalem
    - Petra
  - SREDIŠNJA AZIJA**
    - Samarkand
    - Buhara
  - SJEVERNA AZIJA**
    - Bajkalsko jezero
    - Vulkani Kamčatke
  - JUŽNA AZIJA**
    - Mahabalipuran
    - Taj Mahal
  - JUGOISTOČNA AZIJA**
    - Borobudur
    - Angkor Wat
  - ISTOČNA AZIJA**
    - Kineski zid
    - Fuji San

# Monsunska Azija



**AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.**

- |                                                               |   |                         |
|---------------------------------------------------------------|---|-------------------------|
| 1. a) U kopnenom dijelu monsunske Azije ljetni je monsun suh. | T | <input type="radio"/> N |
| b) Filipinima zimski monsun ne može donijeti padaline.        | T | <input type="radio"/> N |
| c) Najviše riže na svijetu proizvodi se u Središnjoj Aziji.   | T | <input type="radio"/> N |
| d) Čaj je u Aziju donesen iz Europe.                          | T | <input type="radio"/> N |
| e) U monsunskoj Aziji prevladavaju stepe i pustinje.          | T | <input type="radio"/> N |



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

2. a) Nabrojite barem tri velike rijeke koje teku područjem monsunske Azije.

**Ganges, Brahmaputra, Mekong, Chang Jiang**

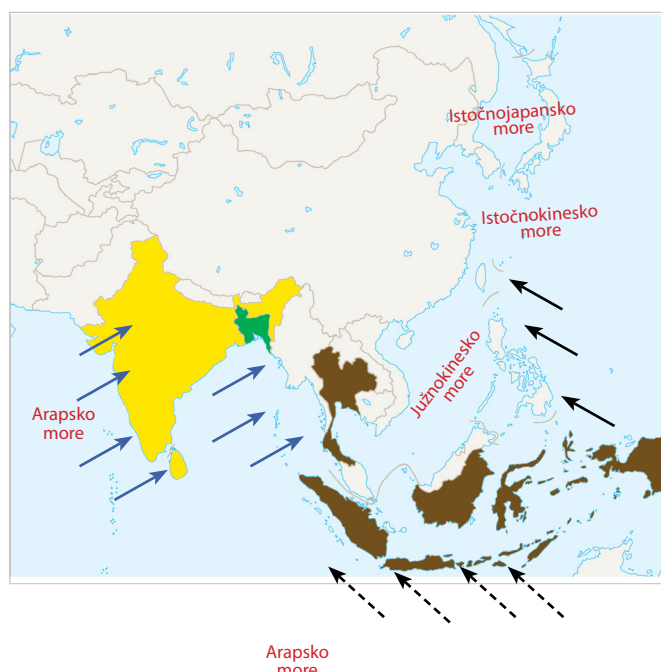
- b) Na odgovarajuće mjesto upišite imena mora koja okružuju monsunsku Aziju.
- c) Na karti plavom bojom ucrtajte smjer ljetnog monsunu.
- d) Crnim strelicama označite smjer tajfuna.
- e) Isprekidanim strelicama označite smjer pasata.

- f) Zelenom bojom obojite poplavama izloženu deltu rijeka Gangesa i Brahmaputre.

Koje je ime države smještene na toj delti?

**Bangladeš**

- g) Žutom bojom obojite državu koja zajedno s Kinom daje polovicu svjetske proizvodnje riže.
- h) Smeđom bojom obojite dvije države koje su glavni svjetski proizvođači prirodnog kaučuka.



### ISPUNITE KRIŽALJKU.

3. U polja upišete nazive biljaka prikazanih na fotografijama.

1.

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Š | E | Ć | E | R | N | A | T | R | S | K | A |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|

6

4

3.

|   |   |   |  |  |  |  |
|---|---|---|--|--|--|--|
| Č | A | J |  |  |  |  |
|---|---|---|--|--|--|--|

4.

|   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|
| K | L | I | N | Č | I | Ć |
|---|---|---|---|---|---|---|

5.

|   |   |   |   |   |  |  |
|---|---|---|---|---|--|--|
| P | A | M | U | K |  |  |
|---|---|---|---|---|--|--|

6.

|   |   |   |   |   |   |  |
|---|---|---|---|---|---|--|
| B | A | N | A | N | A |  |
|---|---|---|---|---|---|--|

7.

|   |   |   |   |   |  |  |
|---|---|---|---|---|--|--|
| D | U | H | A | N |  |  |
|---|---|---|---|---|--|--|



### RIJEŠITE ZADATAK.

4. Objasnite zašto neke države monsunske Azije uvoze rižu iako je same proizvode i postoje povoljni uvjeti za njezinu proizvodnju.

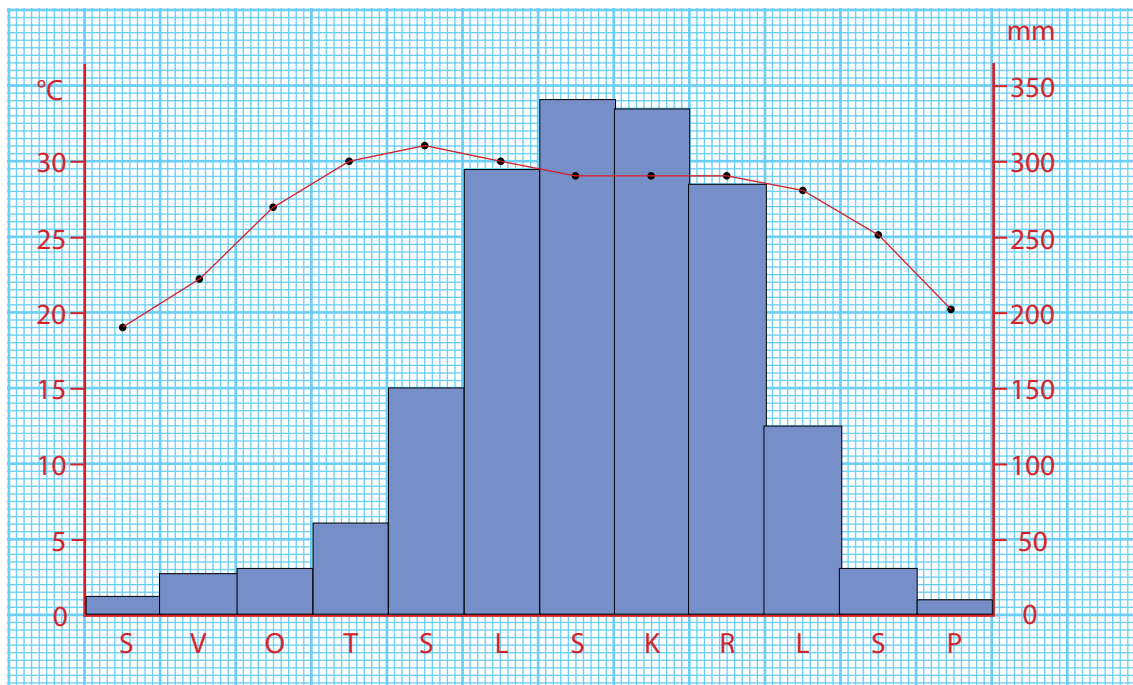
**U nekim državama (Kambodža, Bangladeš, Mjanmar, Laos) riža čini glavninu prehrane i njena potrošnja je toliko velika da potrebe nadmašuju proizvedenu količinu.**

### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U TABLCI.

5. Nacrtajte klimatski dijagram prema podacima o prosječnim mjesečnim temperaturama zraka i količini padalina koji se nalaze u priloženoj tablici, analizirajte ga i odgovorite na pitanja. Podatci navedeni u tablici odnose se na prostor glavnoga grada Bangladeša.

| MJESEC | SIJEČANJ | VELJAČA | OŽUJAK | TRAVANJ | SVIBANJ | LIPANJ | SRPANJ | KOLOVOZ | RUJAN | LISTOPAD | STUDENI | PROSINAC |
|--------|----------|---------|--------|---------|---------|--------|--------|---------|-------|----------|---------|----------|
| °C     | 19       | 22      | 27     | 30      | 31      | 30     | 29     | 29      | 29    | 28       | 25      | 20       |
| mm     | 11       | 28      | 29     | 61      | 150     | 295    | 346    | 342     | 284   | 126      | 31      | 10       |





- a) Kojih se šest mjeseci ističe velikom količinom padalina? Svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz, rujan i listopad
- b) Kolika je ukupna količina padalina u tome šestomjesečnom razdoblju?  
1543 mm padalina
- c) Usporedite to šestomjesečno razdoblje s preostalih šest mjeseci. Što zaključujete?  
Količina padalina u vlažnom šestomjesečnom razdoblju je oko 9 puta veća od količine padalina u suhom šestomjesečnom razdoblju.

## BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....


**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

1. a) U kvadratiće upišite ime ravnjaka koji je ujedno najprostranija cjelina Indije.
- b) U kvadratiće upišite ime najvišega planinskog područja na svijetu i najsjevernije cjeline Indije.
- c) Svjetlozelenom bojom obojite područje Indogangeske nizine.
- d) Na odgovarajuće mjesto upišite: Arapsko more, Bengalski zaljev, Lakadivsko more, Andamansko more, Indijski ocean.

Prema slovima na karti upišite imena najvećih rijeka.

A Ind

B Brahmaputra

C Ganges


**ISPUNITE KRIŽALJKU.**

2. 1. Najveća indijska rijeka
2. Sveti grad hindusa, smješten na rijeci pod brojkom 1
3. Najprostranija cjelina u Indiji
4. Najveći grad u Indiji
5. Veliki grad i luka na sjeveroistoku Indije
6. Grad na jugu Indije s razvijenom industrijom visoke tehnologije
7. Velika luka na jugoistoku Indije (Madras)

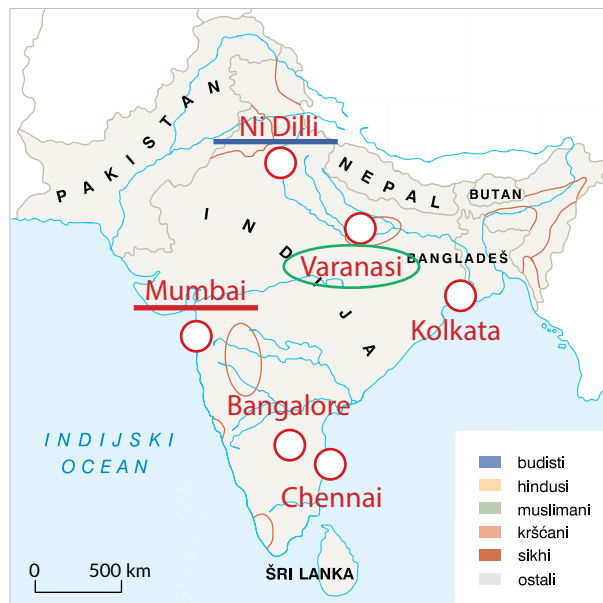
|    |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|----|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | G | A | N | G | E | S |   |   |   |
| 2. | V | A | R | A | N | A | S | I |   |
| 3. | D | E | K | A | N |   |   |   |   |
| 4. | M | U | M | B | A | I |   |   |   |
| 5. | K | O | L | K | A | T | A |   |   |
| 6. | B | A | N | G | A | L | O | R | E |
| 7. | C | H | E | N | N | A | I |   |   |

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime glavnog grada Indije. **NI DILLI**



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

3. a) Uz zadane kružice upišite imena gradova:
- Mumbai
- Kolkata
- Chennai
- Ni Dilli (New Delhi)
- Varanasi (Benares)
- Bengaluru (Bangalore).
- b) Glavni grad podcrtajte plavom bojom, sveti grad hindusa zaokružite zelenom bojom, a najveći grad podcrtajte crvenom bojom.



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRIKAZANIH FOTOGRAFIJA.

4. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine Indije. Na mrežnim stranicama istražite i na crtu napišite u kojem dijelu Indije se nalaze.



Taj Mahal

sjeverna Indija (država Uttar Pradesh)



Mahabalipuram

južna Indija (država Tamil Nadu)



Rajasthanske brdske utvrde

sjeverna Indija (država Rajasthan)



Humajunova grobnica

sjeverna Indija (teritorij glavnog grada Delhija)

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U PRILOŽENOJ TABLICI.**

5. Usporedite neke podatke o stanovništvu Indije i Hrvatske 2021. godine.

|                                                     | Indija                                | Hrvatska                           |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------|
| broj stanovnika                                     | 1 339 331 000                         | 3 900 000                          |
| udio vrlo mladog stanovništva<br>(do 14 godina) u % | 26<br>(apsolutni broj<br>348 861 700) | 15<br>(apsolutni broj 554 000)     |
| rodnost u %                                         | 17,5                                  | 8,68                               |
| očekivano trajanje života u g.                      | ukupno: 70,0<br>m.: 68,7<br>ž.: 71,5  | ukupno: 77<br>m.: 73,8<br>ž.: 80,3 |
| udio pretilih u ukupnom<br>broju stanovnika u %     | 4                                     | 24,4                               |
| udio zaposlenih u<br>primarnom sektoru %            | 47                                    | 1,9                                |

Podatci su zaokruženi i preuzeti iz [www. cia.gov](http://www.cia.gov), World Factbook., 2021. i Prvi rezultati popisa 2021.

Izračunajte koliko je puta stanovništvo Indije brojnije od stanovništva Hrvatske.

Prostor za računanje

$$1\,339\,331\,000 : 3\,900\,000 = 343,4 \text{ puta}$$

**BILJEŠKE**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



**AKO SMATRATE DA JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE T. AKO SMATRATE DA TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE N.**

- a) U užoj Kini bilo je žarište kineske civilizacije.  
 b) Vanjska Kina je gospodarski razvijenija.  
 c) U stanovništvu vanjske Kine prevladavaju Kinezi.  
 d) Uža Kina je reljefno niža od vanjske Kine.

T N  
T N  
T N  
T N



**RIJEŠITE OSMOSMJERKU.**

- Pronađite u osmosmjerci devet navedenih kineskih gradova.

XIAN                      WUHAN  
SHANGHAI              BEIJING  
CHENGDU                NANJING  
KANTON                  HARBIN  
TIANJIN

Neutrošena slova čitana redom daju ime grada (upravnog područja) koji je Kini priključen 1997., nakon 99 godina britanske vlasti.

**Hong Kong**

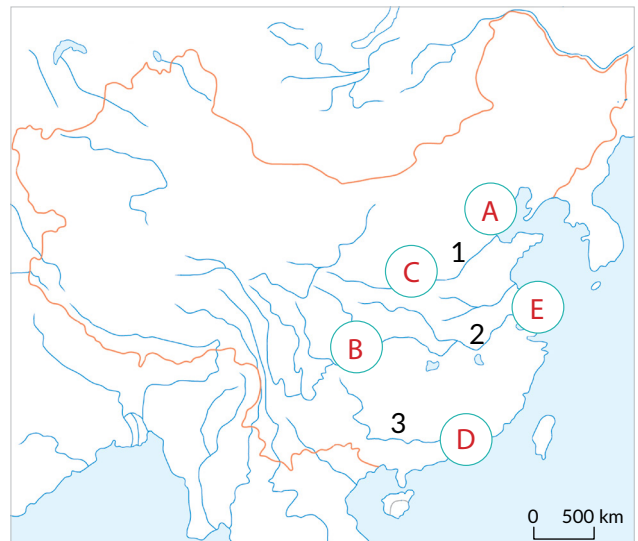
|   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|
| K | A | N | T | O | N | S |
| H | N | A | I | X | U | H |
| A | H | N | A | O | D | A |
| R | N | J | N | G | G | N |
| B | E | I | J | I | N | G |
| I | K | N | I | O | E | H |
| N | N | G | N | G | H | A |
| N | A | H | U | W | C | I |



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

- a) U odgovarajuće kružiće na karti upišite slova pripadajućih gradova.  
 A) Beijing    B) Chongqing    C) Xi'an  
 D) Xianggang    E) Shanghai  
 b) Uz brojke upišite odgovarajuća imena rijeka.

- Huang He**
- Chang Jiang (Jangce)**
- Xi Jiang (Sikiang)**





**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATASA.**

4. a) Crvenom bojom podebljajte granice NR Kine.  
b) Na karti napišite imena država s kojima NR Kina graniči.  
c) Na odgovarajuće mjesto upišite imena mora: Žuto more, Istočnokinesko more, Južnokinesko more.  
d) Na odgovarajuće mjesto upišite imena rijeka: Huang He i Chang Jiang.  
e) Pravu Kinu obojite žutom bojom.



**U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE ISPRAVNE POJMOVE.**

5. Pozorno pročitajte tekst o kineskome gospodarstvu.

Kina se u 19. stoljeću uspješno uključila u globalizacijske procese i danas mnoge svjetske tvrtke svoju robu jeftino proizvode u toj državi, a prodaju je u cijelom svijetu. Iako se oko polovine stanovništva još bavi poljoprivredom, Kina se prema industrijskoj proizvodnji ubraja među vodeće države u svijetu. Kina je prema ukupnom BDP-u danas prva u svijetu, a prema dohotku po stanovniku probila se u srednje razvijene države.

| Pogrešan pojam | Ispravan pojam |
|----------------|----------------|
| 19             | 21.            |
| polovine       | četvrtine      |
| prva           | druga          |

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA, UDŽBENIKA I MREŽNIH STRANICA.**

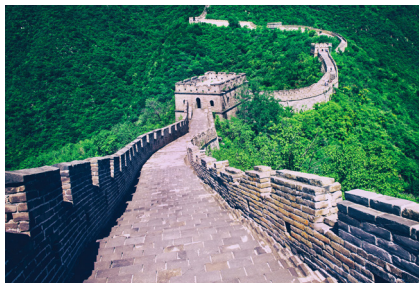
6. Fotografije prikazuju neke od znamenitosti po kojima je Kina poznata u svijetu. Na crte napišite što fotografije prikazuju. O prikazanoj fotografiji napišite jednu rečenicu zbog čega je upravo po tome što prikazuje Kina prepoznatljiva u svijetu.



kinesko pismo

Jedino slikovno pismo koje je

do danas ostalo u uporabi.



Kineski zid

Najveća fortifikacijska građevina

na svijetu.



kineski kalendar

lunisolarni kalendar.



kompas

Magnetski kompas bio je poznat

starim Kinezima.



Zabranjeni grad

Kompleks bivših carevih palača  
sagrađenih u tradicionalnom  
kineskom stilu gradnje.



svila

Umijeće dobivanja svile razvijeno  
je u Kini.



- 7.** Pogledajte etiketu na svojoj školskoj torbi, pernici i tenisicama. U kojim su državama izrađeni ti proizvodi?

Npr. Kina, Tajvan, Vijetnam, Bangladeš.

- 8.** Što mislite, zašto mnoge strane tvrtke svoje tvornice otvaraju u Kini?

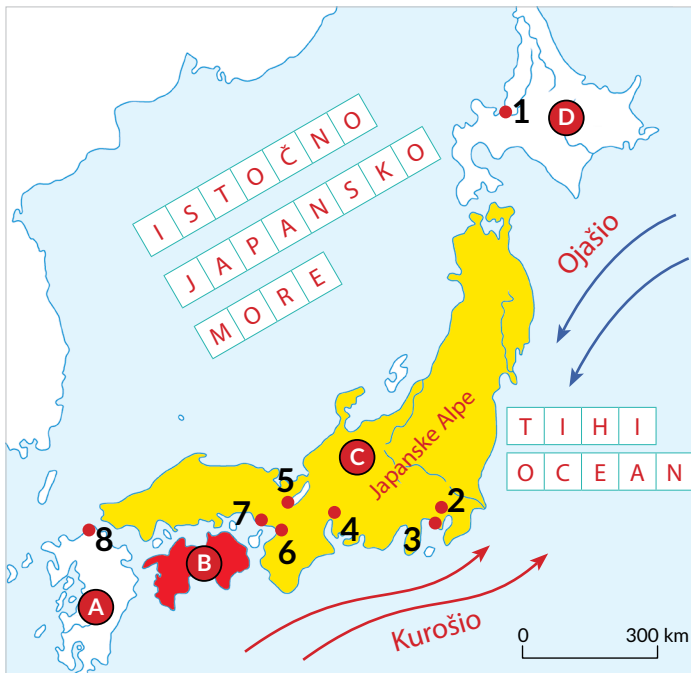
## Jeftina radna snaga, položaj, prirodna bogatstva.

## BILJEŠKE




**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

1. a) Prema slovima na karti ispišite imena otoka.  
 A KYUSHU B SHIKOKU  
 C HONSHU D HOKKAIDO
- b) Najnaseljeniji otok obojite žutom bojom, a najmanji crvenom.
- c) U kvadratiće upišite ime mora, odnosno oceana.
- d) Uz istočne obale Japana crvenom bojom označite približno strujanje tople morske struje, a plavom bojom hladne morske struje. Uz strelice upišite njihova imena.
- e) Na odgovarajuće mjesto upišite Japanske Alpe.
- f) Na priloženoj su karti brojevima označeni veliki japanski gradovi. Na crte uz brojeve napišite njihova imena.



- 1 Sapporo
- 2 Tokyo
- 3 Yokohama
- 4 Nagoya
- 5 Kyoto
- 6 Osaka
- 7 Kobe
- 8 Fukuoka


**DOPUNITE REČENICU.**

2. U Japanu ljetni monsun donosi više padalina istočnoj (strana svijeta) obali, a zimski monsun zapadnoj (strana svijeta) obali.



### ISPUNITE KRIŽALJKU.

3. 1. Grad u velikom gradskom području na sjeveru otoka Kyushua
2. Najveći japanski otok
3. Naziv hladne morske struje (pisano hrvatskim jezikom) na sjeveru Japana
4. Najsjeverniji od četiriju velikih japanskih otoka
5. Najjužniji od četiriju velikih japanskih otoka
6. Najveći grad na otoku Hokkaidu
7. Naziv ravnice oko Tokija u kojoj se nalazi najveće japansko gradsko područje



Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime najveće planine (3776 m), jednog od simbola Japana.



### RIJEŠITE ZADATAK.

4. Navedite što više japanskih tvrtki koje proizvode automobile i motocikle. Svoje odgovore provjerite na internetu.

**Honda, Nissan, Toyota, Acura**

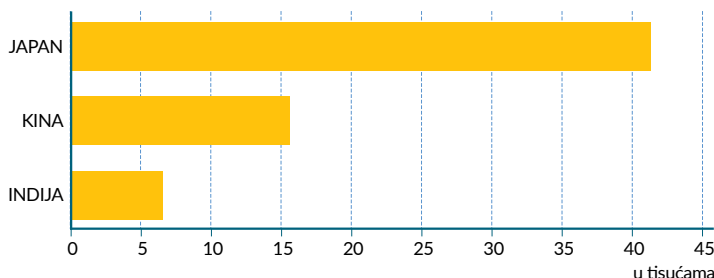
.....

.....

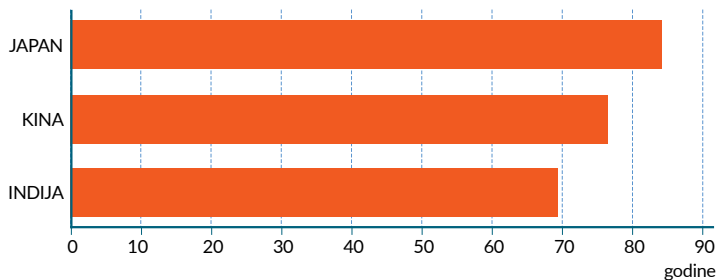


### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH GRAFIČKIH PRILOGA.

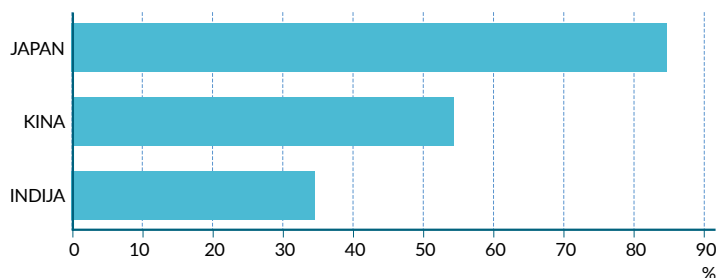
5. Analizirajte neke od pokazatelja gospodarske razvijenosti Indije, Kine i Japana koji su prikazani na priloženim dijagramima, a zatim usporedite navedene tri države prema gospodarskoj razvijenosti. Svoja zapažanja zapišite u obliku sastavka trodijelne strukture koji ima uvod, glavni dio i zaključak u prostor za bilješke ili u bilježnicu.



Bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku mjereno metodom pariteta kupovne moći u Japanu, Kini i Indiji 2019. g. izražen u tisućama dolara.



Očekivano trajanje života u godinama u Indiji, Kini i Japanu 2018. godine.



Udio stanovnika (%) koji se služe internetom u Indiji, Kini i Japanu 2018. godine.

## BILJEŠKE

UVOD: Japan, Kina i Indija su tri velike azijske zemlje koje se odlikuju različitim položajem, prirodnim bogatstvima, povijesnim razvojem i obilježjima stanovništva. Zbog toga se veoma razlikuju prema svojim gospodarskim obilježjima:

GLAVNI DIO: Japan je azijska država koja je još u 19. Stoljeću počela svoj industrijski razvoj... te se prema svim gospodarskim obilježjima prikazanim u grafičkim priložima ističe kao najrazvijenija zemlja. Japanska vrijednost BDP-a po stanovniku je više nego dvostruko veća nego u Kini, te oko šest puta veća nego u Indiji. Nešto su manje razlike u udjelu stanovnika koji se koriste internetom, a Japan prednjači i u očekivanom trajanju života. Prema svim pokazateljima Kina zauzima drugo mjesto, što ukazuje na činjenicu da se Kina u posljednjih dvadesetak godina aktivnije uključila u svjetske gospodarske procese. Indija ima najlošije rezultate prema svim pokazateljima što nam govori da još uvijek osjećaju posljedice kolonijalne prošlosti i brzog porasta stanovništva.

ZAKLJUČAK: Navedeni gospodarski i demografski pokazatelji vrlo dobro ukazuju na razlike u razvijenosti najvećih država Azije.

# Tajanstveni kontinent



## DOPUNITE REČENICE.

1. a) Upoznavanju tajanstvene Afrike pridonijeli su i hrvatski istraživači  
..... **Dragutin Lerman** ..... i ..... **braća Seljan** .....  
b) Toplinski pojas u kojemu se nalazi najveći dio Afrike jest ..... **žarki pojas** .....  
c) More na čijim se obalama nalazi najsjevernija točka Afrike jest  
..... **Sredozemno more** .....  
d) Ocean na čijim se obalama nalazi najzapadnija točka Afrike jest  
..... **Atlantski ocean** .....
2. a) Afrika je položena između dvaju oceana, to su ..... **Atlantski** ..... i  
..... **Indijski** ..... ocean.  
b) Na geografski položaj Afrike utječe blizina dvaju kontinenata Staroga svijeta.  
Sjeverno od Afrike to je kontinent ..... **Europa** ..... Sueskom prevlakom  
Afrika je povezana s kontinentom ..... **Azijom** .....  
3. a) Veći dio Afrike pripadao je prakopnu čije je ime ..... **Gondvana** .....  
b) Naziv geološkog razdoblja kojemu pripadaju najstarije stijene u Africi jest  
..... **prekambrij** .....  
c) Planina Atlas nastala je ..... **alpinskom** ..... orogenezom.



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

4. Po čemu se geografski smještaj Afrike razlikuje od drugih kontinenata?  
..... **Više od tri četvrtine Afrike smješteno je u žarkom pojasu.** .....  
.....
5. Zašto je Afrika kontinent koji ubrajamo i u Stari i u Novi svijet?  
..... **Afriku ubrajamo u kontinente Staroga svijeta zbog povezanosti sjeverne Afrike s Europom** .....  
..... **i Azijom. No, unutrašnjost srednje Afrike i Sahara ostali su nepoznati Europljanima do** .....  
..... **sredine 19. stoljeća.** .....



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. Upišite odgovore u kvadratiće na priloženoj karti.

- Ime najmlađe ulančane planine na sjeverozapadu Afrike.
- Ime velikog zaljeva uz zapadnu obalu Afrike.
- Ime polupustinjske zavale u geografskoj cjelini Južnoafričkog visočja.
- Na kartu ucrtajte oznaku **X** na mjesto gdje se nalazi najviša planina Afrike.
- Žutom ili svjetlosmeđom bojom na karti obojite prostor najveće pustinjske visoravni koja dijeli sjevernu Afriku od južne Afrike.



- Crvenom bojom približno ucrtajte granicu između niske i visoke Afrike.



## ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA I KARTE U UDŽBENIKU NA KOJOJ SU OZNAČENE KRAJNJE TOČKE AFRIČKOG KONTINENTA.

7. a) Najsjevernija točka Afrike nalazi se u državi **Tunis**, a najjužnija u državi **Južnoj Africi**.
- b) Najsjevernija i najjužnija točka Afrike međusobno su udaljene **71** stupnjeva geografske širine.
- c) Udaljenost između najzapadnije i najistočnije točke Afrike iznosi **68** stupnjeva geografske dužine.
- d) Izačunajte udaljenost između najzapadnije i najistočnije točke Afrike s pomoću grafičkog mjerila. **Okolo 7000 km**



## IZRAČUNAJTE.

8. Izračunajte udio Afrike u ukupnoj površini kopna na Zemlji. Površina kopna je 149 milijuna km<sup>2</sup>.

Prostor za računanje

Udio Afrike u površini

kopna je **20** posto.

$$30 : 149 = 0,20$$
$$0,20 \times 100 = 20$$



## ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

9.

| Kontinent             | Površina (km <sup>2</sup> ) |
|-----------------------|-----------------------------|
| Azija                 | 44,4                        |
| Afrika                | 30,4                        |
| Sjeverna Amerika      | 25,4                        |
| Južna Amerika         | 17,8                        |
| Antarktika            | 13,0                        |
| Europa                | 10,1                        |
| Australija i Oceanija | 8,8                         |

- a) Koliko je puta Afrika površinom  
veća od Europe? **Oko tri puta.**
- b) Afrika je manja od Azije za **14 milijuna**  
kilometara četvornih, što je približna  
površina kontinenta  
**Antarktike**



## SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA IZ DESNOG STUPCA NA ODGOVARAJUĆU CRTU U LIJEVOM STUPCU.

10. Povežite morske prolaze i kanal s pripadajućim opisom.

- C** ..... Bab al-Mandab      A) morski prolaz između Afrike i Europe
- A** ..... Gibraltarska vrata      B) granica Atlantskog i Indijskog oceana
- D** ..... Sueski kanal      C) morski prolaz između Afrike i Azije
- .....      D) na prevlaci između Afrike i Azije
- .....      E) morski prolaz između Madagaskara i glavnine kopna

11. Povežite reljefne cjeline niske Afrike s pripadajućim opisom.

- D** ..... Sahara      A) visoravan s izlazom na Gvinejski zaljev
- A** ..... Sudan      B) visoravan uz južnu obratnicu
- E** ..... zavala Čada      C) središnje položena zavala u Africi
- C** ..... zavala Konga      D) površinom najveća visoravan u Africi
- .....      E) zavala uz istoimeno jezero

12. Povežite reljefne cjeline visoke Afrike s pripadajućim opisom.

- B** ..... Etiopsko-somalijsko visočje      A) u središnjem dijelu je zavala Kalahari
- D** ..... Jezersko visočje      B) između Crvenog mora i jezera Turkana
- A** ..... Južnoafričko visočje      C) nastalo alpinskom orogenezom
- .....      D) smješteno sjeverno i južno od ekvatora



## ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

13. Opišite procese koji nastaju u afričkoj rasjednoj dolini.

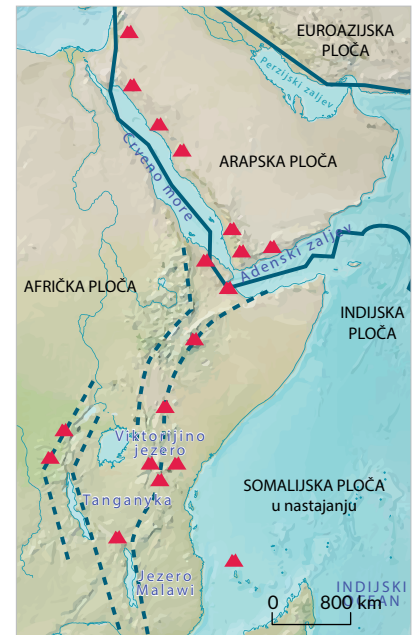
Afrička rasjedna dolina primjer je divergentne

kontinentsko-kontinentske granice gdje dolazi

do razdvajanja Afričke ploče i stvaranja nove

Somalijske ploče. Rasjedna je pukotina ispunjena

dubokim jezerima (Tanganyika i Malawi).



## BILJEŠKE

# Klima i vegetacija Afrike – klimatsko-vegetacijski pojasevi



## DOPUNITE REČENICE.

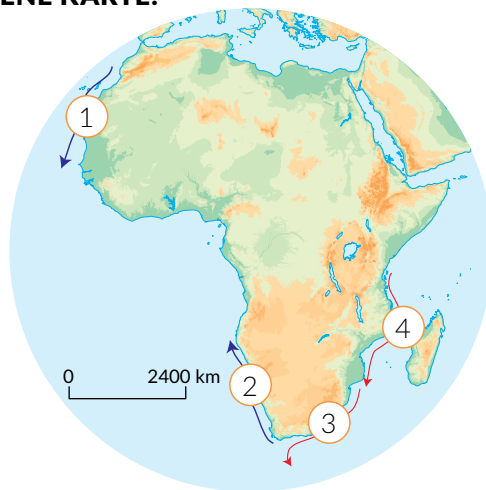
1. a) Na vrijednosti temperature zraka, količinu i prostorni raspored padalina u Africi najviše utječe modifikator **geografska širina**.
- b) Klimatski razredi koji prevladavaju u Africi su **tropske** i **suhe** klime.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

2. Na crte iza brojeva upišite imena morskih struja koje utječu na klimu Afrike. Imena toplih struja zaokružite crvenom, a hladnih plavom bojom.

- 1 **Kanarska**
- 2 **Benguelska**
- 3 **Agulhaska**
- 4 **Mozambička**



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

3. Fotografije prikazuju područja s pustinjском klimom. Ispod fotografija napišite koji je glavni razlog nastanka pustinja.



Sahara

**Smještaj uz obratnicu.**



Namib

**Smještaj uz obratnicu,**

**utjecaj hladne Benguelske struje.**





dio zavale Kalahari

Smještaj uz obratnicu,

udaljenost od mora.



dio Somalijskog visočja

Smještaj uz obratnicu,

udaljenost od mora.



#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE KOJA PRIKAŽUJE TIPOVE KLIME U AFRICI IZ UDZBENIKA.

4. a) Ucrtajte klimatska područja i obojite ih različitim bojama. Nacrtajte i obojite tumač i upišite nazive klimatskih područja.
- b) Crnim strelicama označite smjer pasata.
- c) Na odgovarajuće mjesto upišite Sahel.
- d) Koji su dijelovi Afrike klimatski najpogodniji za život ljudi?

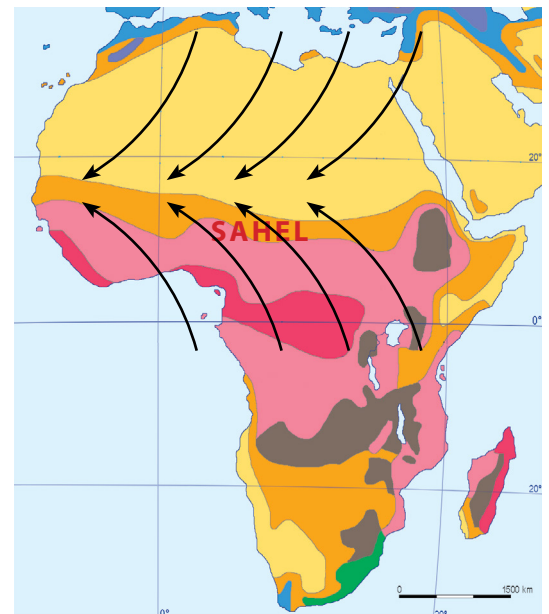
Krajnji jugoistočni dio Afrike (umjereno topla vlažna klima); krajnji sjeverni i južni dijelovi kontinenta (sredozemna klima), dijelovi Južnoafričkog, Jezerskog i Etiopsko-somalijskog visočja (sinijska klima).

- e) Koji su dijelovi Afrike klimatski najmanje pogodni za život ljudi?

Zavala Konga, Gvinejsko primorje (prašumska klima), područja uz obratnice (pustinjska klima).

- f) U kojim je dijelovima Afrike reljef najviše oblikovao klimatske elemente?

U višim dijelovima Etiopsko-somalijskoga, Jezerskoga i Južnoafričkog visočja.



Tumač

- pustinjska
- stepska
- prašumska
- savanska
- sredozemna
- sinijska
- vlažna snježno-šumska
- umjereno topla vlažna



### KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

5. a) Zašto je Afrika u prosjeku najtopliji kontinent?

Oko dvije trećine površine Afrke smješteno je u žarkom pojasu gdje je Sunce cijele godine visoko na nebu pa se danju površina Zemlje jako zagrije.

- b) Zašto pasati struje od obratnica prema ekvatoru?

Oko obratnica postoje polja visokog tlaka pa zrak struji od obratnica prema ekvatoru.

- c) Kakva je kvaliteta tla u području prašumske klime?

Tla nisu plodna jer obilne kiše stalno ispiru hranjive tvari iz površinskog u dublji sloj tla.



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

6. Među ponuđenim fotografijama životinja prekrižite onu koja nije prirodni stanovnik Afrike.



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UPISUJUĆI SLOVA IZ DESNOG STUPCA NA ODGOVARAJUĆU CRTU U LIJEVOM STUPCU.

7. a) Povežite tip klime s odgovarajućim prostorom. Prema potrebi koristite se geografskim atlasom i kartom u udžbeniku na stranici 106.

.....**D**..... prašumska

A) područje oko ušća rijeke Oranje

.....**C**..... savanska

B) područje uz zavalu Čada

.....**B**..... stepska

C) rub zavale Konga

D) područje uz srednji dio toka rijeke Kongo

- b) Povežite tip klime s odgovarajućim prostorom. Prema potrebi koristite se geografskim atlasom i kartom koja prikazuje tipove klime u Africi u udžbeniku.

.....**B**..... pustinjska

A) područje oko ušća rijeke Niger

.....**C**..... sredozemna

B) područje sjeverno od ušća rijeke Oranje

.....**D**..... sinijska

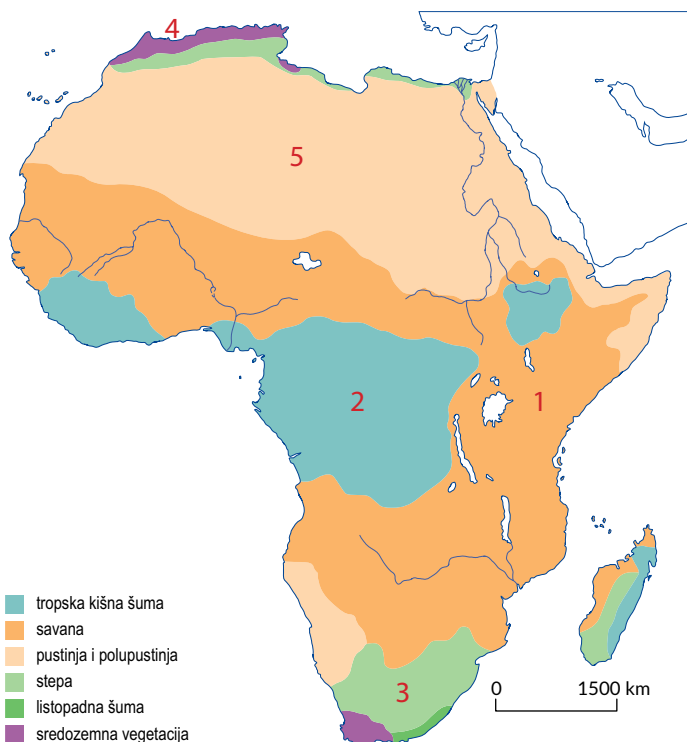
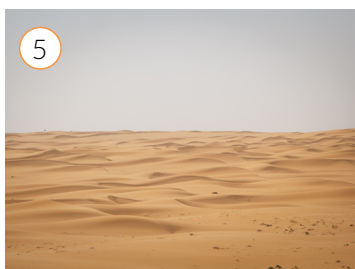
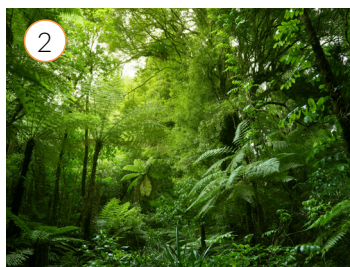
C) područje oko Rta dobre nade

D) najviši dijelovi Etiopsko-somalijskog visočja



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I GEOGRAFSKE KARTE.

8. Upišite brojeve s fotografija na odgovarajuće mjesto na priloženu geografsku kartu.



## RIJEŠITE ZADATAK.

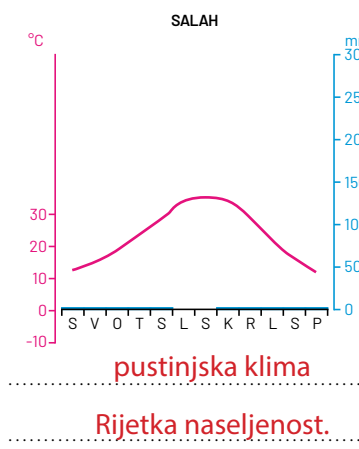
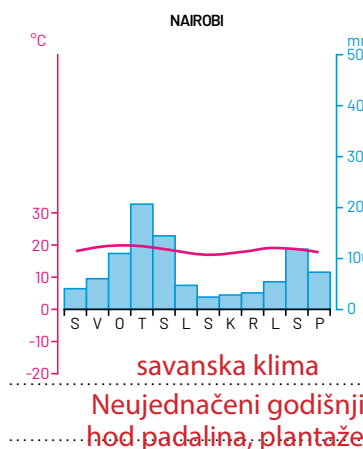
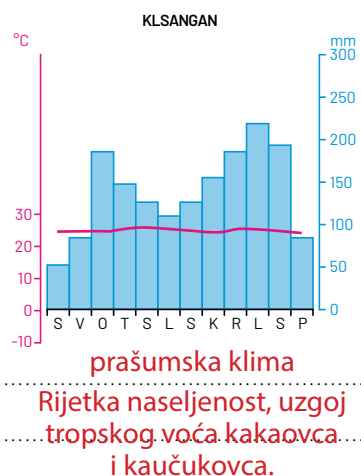
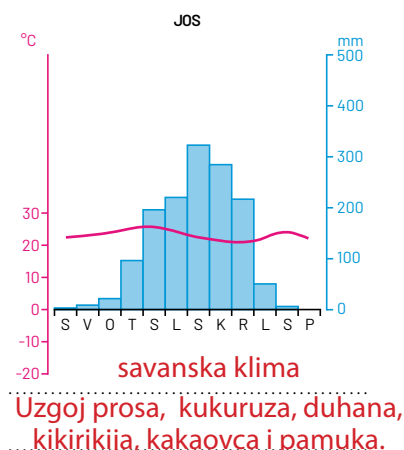
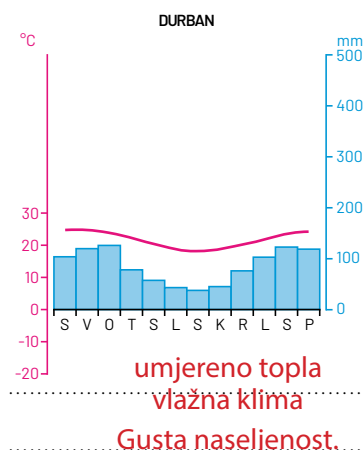
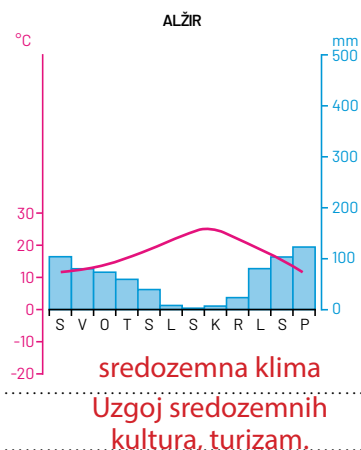
9. Kada biste putovali kopnom od rta Agulhas do rta Sakka, prošli biste svim krajolicima nastalima pod utjecajem različitih tipova klime u Africi. Opišite kako bi se mijenjao izgled krajolika na vašemu putovanju.

U području oko rta Agulhas raširena je sreozemna vegetacija (makija) a najviše se uzgaja vinova loza. Idući prema sjeveru prelazimo u područje umjereno tople vlažne klime u kojima su prevladavale listopadne šume koje su danas uglavnom pretvorene u poljoprivredne površine (žitarice). Sljedeće veliko klimatsko područje je pojas savanske klime u kojoj se izmjenjuju trnovita, suha i vlažna savana. U tom se području uzgaja proso, kukuruz, duhan, kikiriki, kakaovac i pamuk. Potom prelazimo u područje prašumske klime u kojima rastu tropske kišne šume; a uzgaja tropsko voće, kakaovac i kaučukovac. Sjeverno od njega ponovno prelazimo u savansko područje na koje se nastavlja stepsko, polupustinjsko i pustinja područje koje je obilježeno manjkom vlage i vegetacije. Prema obali Sredozemnog mora dolazimo do uskog područja listopadne vegetacije a putovanje završavamo u području sredozemne klime.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

10. Na prvu crtu ispod dijagrama upišite naziv tipa klime. Na drugu crtu upišite primjer utjecaja tog tipa klime na život ljudi.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

11. Objasnite što je Sahel i uzroke gladi u tome afričkom području.



Sahel je područje suhe i trnovite savane te uzak pojas steppe prema Sahari.

Najčešći uzrok gladi je izostanak ljetnih kiša.



- U Africi najveći rizik od dezertifikacije ima područje stepa te suhih i trnovitih savana u kojima je ranjivost na dezertifikaciju visoka ili vrlo visoka. Srednju razinu ranjivosti od dezertifikacije imaju vlažnije savane, a slabu tropske kišne šume.



# Voda i život u Africi



## DOPUNITE REČENICE UZ FOTOGRAFIJE.

1. a) Porječje rijeke Zambezi pripada slijevu  
..... **Indijskog** ..... oceana.



- b) Vodom najbogatija rijeka u Africi je  
..... **Kongo** ....., a prema duljini  
toka izdvaja se rijeka **Nil** .....

- c) Druga prema duljini u Africi, a prema  
količini vode i veličini porječja druga u  
svijetu je rijeka **Kongo** .....



- d) Prema duljini je rijeka **Niger** .....  
treća afrička rijeka. Izvire u  
**Gvinejskom** ..... visočju.



## DOPUNITE REČENICE.

2. a) Nejednako bogatstvo voda na površini Afrike posljedica je **klimatske raznolikosti** .....  
b) Primjer područja u Africi bez vodotoka na površini je **Sahara** .....

- c) Tri područja u Africi s unutarnjim otjecanjem su: ..... **Čadska zavala** ..... ,  
 ..... **zavala Okavango** ..... i ..... **vala jezera Turkana** ..... .
- d) Porječja afričkih rijeka pripadaju trima sljevovima.  
 To su: ..... **slijev Sredozemnog mora** .....  
 ..... **slijev Atlantskog oceana** ..... ,  
 i ..... **slijev Indijskog oceana** ..... .



### KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

3. Za koje sve potrebe upotrebljavamo pitku vodu? .....  
 ..... **Piće, higijena, kuhanje, poljoprivreda.** .....  
 .....



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

4. Ispod fotografije odgovorite na pitanje.



Što su vadiji?

**Suha korita nekadašnjih većih tekućica kojima povremeno i sezonski teku manje rijeke.**



Što su oaze?

**Mjesta u pustinji s dostatnom količinom vode za opstanak biljnog i životinjskog svijeta cijele godine.**



Kako su nastali šotovi?

**U udubljenjima u kojima je vjetar ispuhao pijesak do razine temeljnice zbog velikog isparavanja raste slanoća vode. Ljeti presuše pa su prekriveni slojem soli, a zimi se jezera pune kišnicom.**



## ISPUNITE TABLICU.

5. U tablicu upišite pripadajuća imena rijeka i gospodarsku važnost svake od njih.

| Slijev             | Rijeka                     | Gospodarska važnost rijeke                                              |
|--------------------|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Atlantskoga oceana | <b>Niger<br/>Kongo</b>     | <b>nalazišta nafte i plina, HE, natapanje<br/>HE, ribolov, plovidba</b> |
| Indijskoga oceana  | <b>Limpopo<br/>Zambezi</b> | <b>natapanje<br/>HE, ribolov, plovidba između vodopada</b>              |
| Sredozemnoga mora  | <b>Nil</b>                 | <b>natapanje, plovidba – u glavnom toku i kanalima</b>                  |



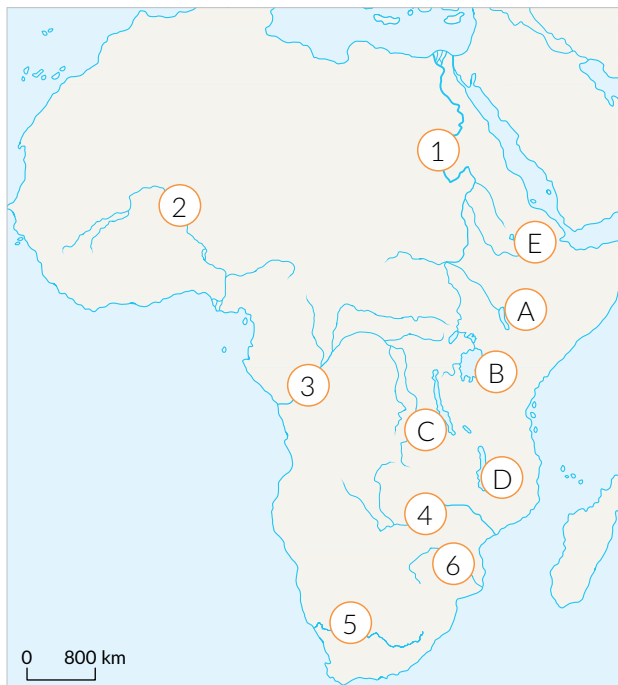
## SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. Na crte iza brojeva upišite imena rijeka označenih na karti.

- 1 **Nil** .....
- 2 **Niger** .....
- 3 **Kongo** .....
- 4 **Zambezi** .....
- 5 **Oranje** .....
- 6 **Limpopo** .....

7. Na crte iza slova upišite imena jezera označenih na karti.

- A **Turkana** .....
- B **Viktorijino** .....
- C **Tanganjika** .....
- D **Malawi** .....
- E **Tara** .....



## KRATKO ODGOVORITE.

8. Zašto su u Africi nastala umjetna jezera? Navedite nekoliko primjera.

**Nastala su izgradnjom brana za potrebe HE, natapanje obradiva tla, vodoopskrbu,**  
**spriječavanje poplava i poboljšanje plovnog puta. Primjer: Volta na istoimenoj rijeci i**  
**Naserovo jezero na Nilu.**



- |                                                                                                    |                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| Pozitivni učinci gradnje umjetnih jezera                                                           | Negativne posljedice gradnje umjetnih jezera             |
| hidroenergija, natapanje obradiva tla, vodoopskrba, sprečavanje poplava, poboljšanje plovniig puta | preseljenje stanovništva i životinja; stradanje staništa |

# Regije u Africi

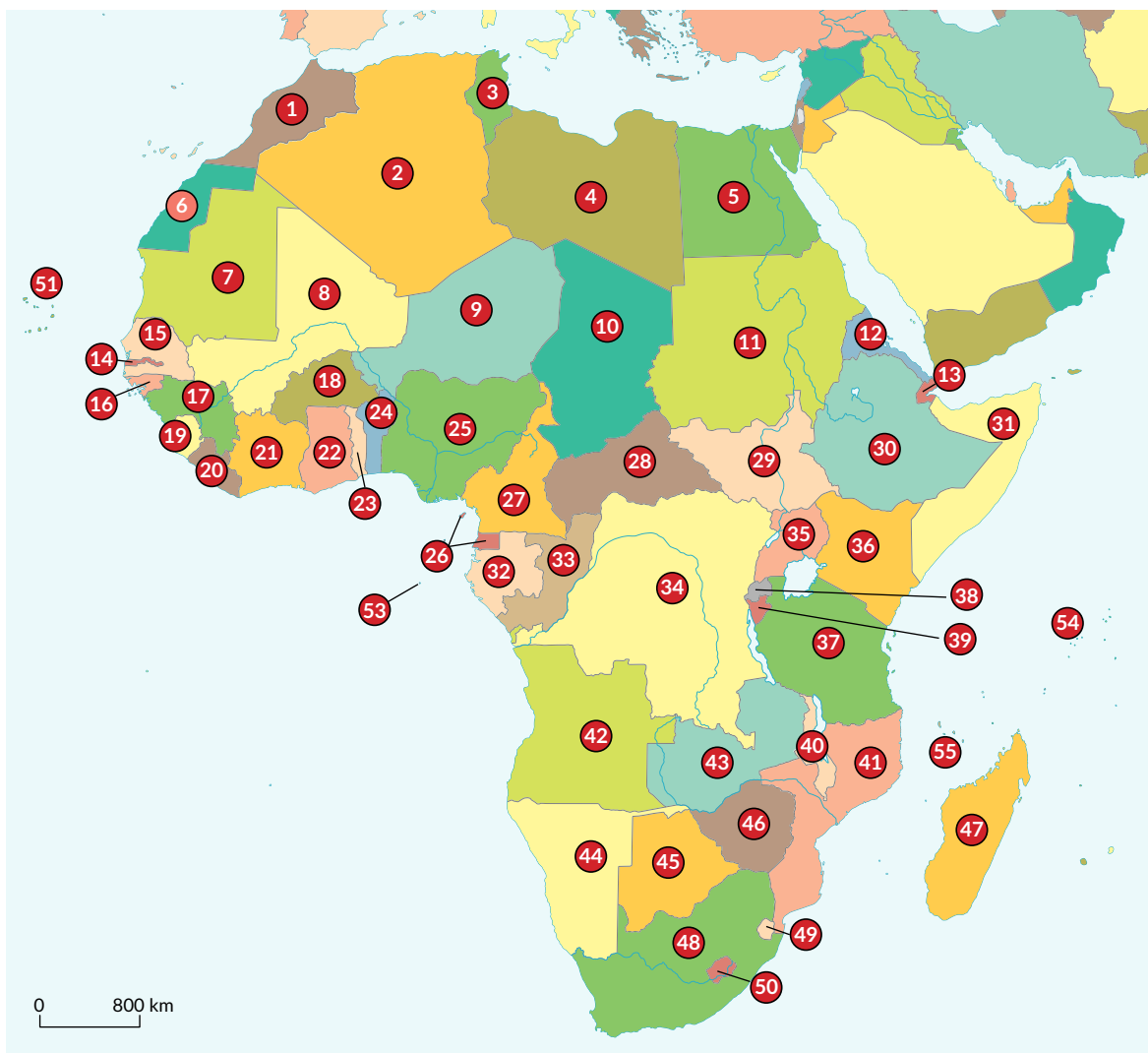


## SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ALTASA.

- Na priloženoj su karti brojevima označene države Afrike. Ispunite tablicu upisujući ime države i njezina glavnoga grada. Zaokružite broj uz državu koja nije neovisna.

|     | DRŽAVA             | GLAVNI GRAD  |
|-----|--------------------|--------------|
| 1.  | MAROKO             | Rabat        |
| 2.  | ALŽIR              | Alžir        |
| 3.  | TUNIS              | Tunis        |
| 4.  | LIBIJA             | Tripoli      |
| 5.  | EGIPAT             | Kairo        |
| 6.  | ZAPADNA SAHARA     | El Ayun      |
| 7.  | MAURITANIJA        | Nouakchott   |
| 8.  | MALI               | Bamako       |
| 9.  | NIGER              | Niamey       |
| 10. | ČAD                | N'Djamena    |
| 11. | SUDAN              | Kartum       |
| 12. | ERITREJA           | Asmara       |
| 13. | DŽIBUTI            | Djibouti     |
| 14. | GAMBIJA            | Banjul       |
| 15. | SENEGAL            | Dakar        |
| 16. | GVINEJA BISAU      | Bisau        |
| 17. | GVINEJA            | Conakry      |
| 18. | BURKINA FASO       | Ouagadougou  |
| 19. | SIJERA LEONE       | Freetown     |
| 20. | LIBERIJA           | Monrovia     |
| 21. | BJELOKOSNA OBALA   | Yamoussoukro |
| 22. | GANA               | Accra        |
| 23. | TOGO               | Lome         |
| 24. | BENIN              | Porto-Novo   |
| 25. | NIGERIJA           | Abuija       |
| 26. | EKVATORSKA GVINEJA | Malabo       |
| 27. | KAMERUN            | Yaounde      |

|     |                          |                         |
|-----|--------------------------|-------------------------|
| 28. | SREDNJOAFRIČKA REPUBLIKA | Bangui                  |
| 29. | JUŽNI SUDAN              | Juba                    |
| 30. | ETIOPIJA                 | Adis Abeba              |
| 31. | SOMALIJA                 | Mogadiš                 |
| 32. | GABION                   | Libreville              |
| 33. | KONGO                    | Brazzaville             |
| 34. | DR KONGO                 | Kinshasa                |
| 35. | UGANDA                   | Kampala                 |
| 36. | KENIJA                   | Nairobi                 |
| 37. | TANZANIJA                | Dodoma                  |
| 38. | RUANDA                   | Kigali                  |
| 39. | BURUNDI                  | Gitega                  |
| 40. | MALAVI                   | Lilongwe                |
| 41. | MOZABIK                  | Maputo                  |
| 42. | ANGOLA                   | Luanda                  |
| 43. | ZAMBIJA                  | Lusaka                  |
| 44. | NAMIBIJA                 | Windhoek                |
| 45. | BOCVANA                  | Gaborone                |
| 46. | ZIMBABVE                 | Harare                  |
| 47. | MADAGASKAR               | Antananarivo            |
| 48. | REPUBLIKA JUŽNA AFRIKA   | Capetown / Bloemfontein |
| 49. | ESVATINI                 | Mbabane                 |
| 50. | LESOTO                   | Maseru                  |
| 51. | ZELENORTSKA REPUBLIKA    | Prala                   |
| 52. | MAURICIJUS               | Port Louis              |
| 53. | SVETI TOMA I PRINC       | São Tomé                |
| 54. | SEJŠELI                  | Victorija               |
| 55. | KOMORI                   | Moroni                  |



2. Uza svaku regiju Afrike upišite geografske posebnosti.

| Regija          | Posebnost                                                                                           |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sjeverna Afrika | pustinjska klima, Sahara. sušnost, arapski jezik, islam, mlado stanovništvo                         |
| Srednja Afrika  | zavala Čada, zavala Konga, rubno gorje, klimatska raznolikost                                       |
| Zapadna Afrika  | stare stijene i rudna bogatstva, obalne nizine, ravnjak, Sahara, Nigerija                           |
| Južna Afrika    | uapadni i južni dio – rudatstvo, jača razvijenost, istočni dio – poljoprivreda, slabija razvijenost |
| Istočna Afrika  | Etiopsko-Somalijsko i Istočnoafirčko visočje, Komori, Sejšeli                                       |

# Stanovništvo i naselja Afrike



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. a) Koji čimbenici najviše utječu na razmještaj stanovništva u Africi?

Prirodnogeografski uvjeti, posebice klima i voda.

- b) Koji kontinent ima veći broj stanovnika od Afrike?

Azija

- c) Zašto mnoge afričke države imaju vrlo visok prirodni prirast stanovništva?

Zbog visoke stope rodnosti i sve niže stope smrtnosti.



## S POMOĆU PRILOŽENE FOTOGRAFIJE ODGOVORITE NA PITANJE.

2. Fotografija prikazuje najveću aglomeraciju u Africi. Na crtu napišite njezino ime.

Al Qhahira (Kairo)



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

3. a) S kojim se izazovima susreće Afrika zbog naglog porasta broja stanovnika posljednjih pola stoljeća?

Za sve veći broj ljudi treba osigurati radna mjesta, stambene i druge uvjete.

- b) Kojim jezičnim porodicama pripadaju govorni i službeni jezici u afričkim državama?

Afroazijskoj, austronezijskoj, nilsko-saharskoj, nigersko-kongoanskoj, kojsanskoj  
i indoeuropskoj porodici.

c) U kojem dijelu Afrike živi najveći udio doseljenika iz Europe?

U južnom dijelu Afrike.



#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARATA KOJE PRIKAZUJU GUSTOĆU NASELJENOSTI U AFRICI U UDŽBENIKU.

4. Opišite posebnosti razmještaja stanovništva u Africi.

Razmještaj stanovništva Afrike je neravnomjeran. Velika je gustoća u područjima povoljne klime i dovoljno vode (delte Nila i Nigera, visočja). Iznimno su rijetko naseljene pustinje i područje tropskih kišnih šuma.

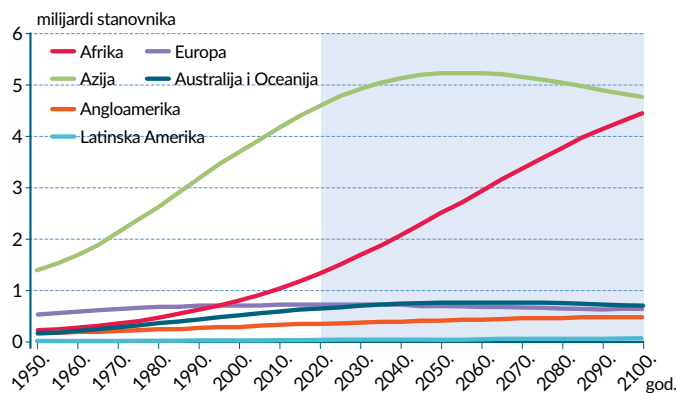


#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH DIJAGRAMA.

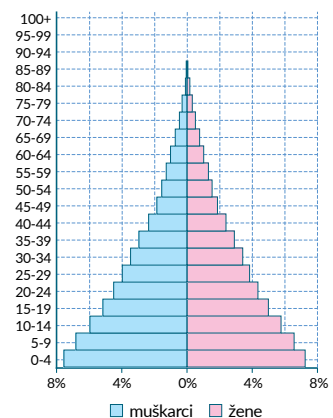
5. a) Opišite kako se mijenjao broj stanovnika Afrike u usporedbi s drugim velikim geografskim regijama.

Od kraja 20. Stoljeća Afrika bilježi stalan rast koji će se nastaviti u budućnosti.

Rast stanovništva Azije se zaustavlja, a ostala područja bilježe podjednak broj stanovnika.



Procjena broja stanovnika velikih geografskih regija  
1950. – 2020. i predviđanja za 2020. – 2100. godinu  
Izvor: UN, Population Division



Dobno-spolna struktura  
stanovništva Afrike 2019. godine

b) Opišite dobno-spolnu strukturu afričkoga stanovništva.

U Africi izrazito prevladava mlado stanovništvo.



#### KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

6. a) Gdje su u Africi nastali prvi gradovi? ...U dolini i delti Nila.

b) Kako su europske kolonijalne sile utjecale na razvoj, funkcije i izgled gradova u Africi?

Nakon geografskih otkrića europski osvajači osnivaju gradove najprije na obali, a zatim i u unutrašnjosti. Većina tih velikih luka ili trgovačkih središta u unutrašnjosti postali su glavni gradovi afričkih država nakon stjecanja neovisnosti.



### ISPUNITE TABLICU.

7. U lijevi stupac tablice upišite koje su za Afriku posljedice prisilne migracije stanovništva s tog kontinenta, a u desni koje su posljedice za odredišta migranata.

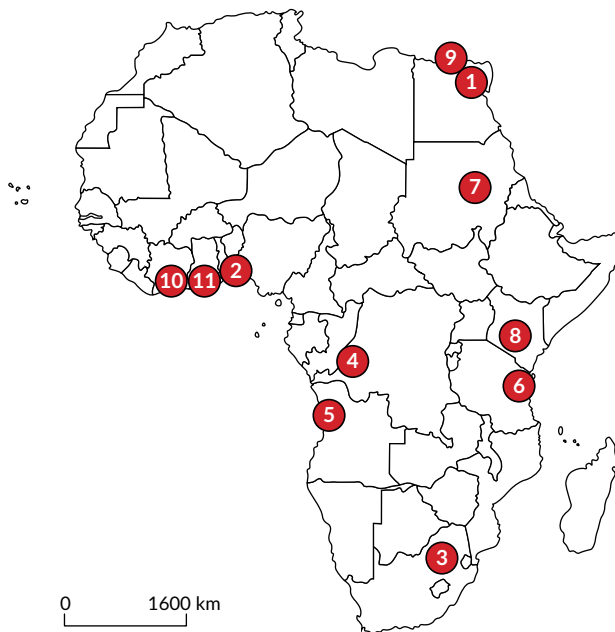
| Posljedice trgovine robovima u Africi                               | Posljedice trgovine robovima u Sjevernoj i Južnoj Americi |
|---------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| Prekinut demografski razvoj<br>(iseljavanje 10 milijuna stanovnika) | Porast broja stanovnika<br>Rasna raznolikost              |



### ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ SLIJEPOJ KARTI.

8. Na crte iza brojeva upišite imena gradova označenih na priloženoj karti kružićima.

- 1 Kairo
- 2 Lagos
- 3 Johannesburg
- 4 Kinshasa
- 5 Luanda
- 6 Dar es Salaam
- 7 Kartum
- 8 Nairobi
- 9 Aleksandrija
- 10 Abidjan
- 11 Accra



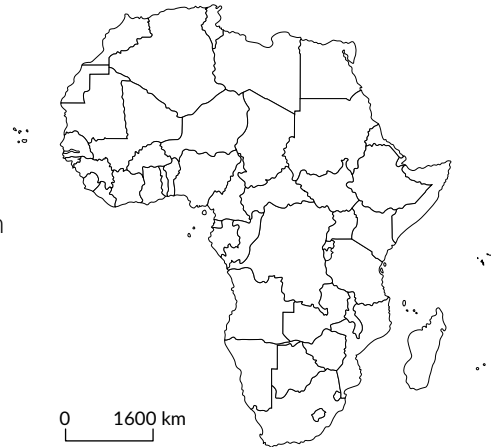
### ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE KOJA PRIKAŽUJE MIGRACIJE PRVIH LJUDI U UDŽBENIKU.

9. Opišite migracije prvih ljudi iz Afrike na druge kontinente u davnoj prošlosti.

U prvom valu raseljavanja iz Afrike naseljeni su Azija, a potom Australija. U drugom valu raseljavanja naseljene su Europa te Sjeverna i Južna Amerika.

## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU MREŽNIH STRANICA NA PRILOŽENOJ SLIJEPOJ KARTI.

10. a) Pronađite novije dostupne podatke o stopama prirodne promjene u Africi. Podatke organizirajte u tablicu u MS Excelu. Poredajte države prema stopama prirodnog prirasta. Uz kartu izradite tumač prema primjeru na karti koja prikazuje prirodnu promjenu u afričkim državama od 2015. - 2020. u udžbeniku. Obojite slijepu kartu odgovarajućim bojama za pojedine kategorije prirodnog prirasta.
- b) Usporedite stanje na vašoj karti s kartom u udžbeniku. Opišite uočene promjene i trendove.



.....

.....

.....

## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

11. Opišite svojim riječima ukidanje rasne diskriminacije na jugu Afrike.

Sustav rasne podijeljenosti u Južnoj Africi izazvao je otpor domorodaca i osudu međunarodne zajednice. Zbog tih pritisaka ona je potpuno dokinuta 1994. kada su organizirani prvi višerasni izbori.

## BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# Sporo gospodarsko buđenje Afrike



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA.

1. Služeći se dijagramima udjela Afrike u površini, broju stanovnika i BDP-u u svijetu, opišite zašto je Afrika važan kontinent.

Afrika se ističe velikim udjelom u površini (20%) i broju stanovnika svijeta (17 %),

ali je udio u svjetskom BDP-u nesrazmjerno nizak (2,8 %)

2. Koje se skupine uzroka siromaštva izdvajaju u Africi?

Prirodnogeografski i društveni uvjeti.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARATA NACIONALNI DOHODAK PO STANOVNIKU U AFRIČKIM DRŽAVAMA I INDEKS DRUŠTVENOG RAZVOJA U AFRIČKIM DRŽAVAMA U UDŽBENIKU.

3. a) Služeći se geografskom kartom, opišite nejednaku raspodjelu dohotka po stanovniku u afričkim državama.

Najrazvijeniji dijelovi Afrike prema BND-u po stanovniku su sjeverna i južna Afrika

u kojima neke zemlje ostvaruju viši srednji dohodak. Iza njih slijede zemlje u zapadnoj

i istočnoj Africi u kojima prevladava niži srednji dohodak. Najslabije razvijeni dijelovi

Afrike su područje Sahela i središnja Afrika koje uglavnom ostvaruju niski dohodak.

- b) Usporedite prostornu raspodjelu dohotka po stanovniku s indeksom društvenoga razvoja. Što zaključujete?

Vrijednosti dohotka po stanovniku i indeksa društvenog razvoja su slične u većem dijelu

Afrike. Po indeksu društvenog razvoja najrazvijenije su zemlje sjeverne i južne Afrike,

a naslabije razvijene zemlje Sahela i središnje Afrike. Razlike su prisutne u zapadnoj

Africi koja ostvaruje niži srednji dohodak ali i nisku vrijednost indeksa ljudskog razvoja.



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

4. Zašto marikultura ima sve veću važnost u gospodarstvu Afrike?

Razvoj ribarstva i marikulture mogao bi znatno popraviti prehrambeno stanje u Africi.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

5. a) Fotografije prikazuju neke od proizvoda koji služe za prehranu stanovništva. Ispod fotografija napišite naziv proizvoda koji prikazuju.

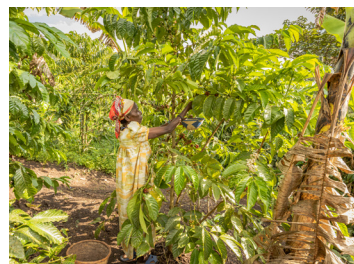


B **atat** ..... J **am** ..... P **roso** .....

- b) Nabrojite koji se proizvodi, uz navedene, proizvode u Africi za prehranu stanovništva.

**Riža, manioka, ječam, pšenica**

- c) Fotografije prikazuju neke od proizvoda koji služe za komercijalni uzgoj. Ispod fotografija napišite naziv proizvoda koji prikazuju.



K **ikiriki** ..... S **isal** ..... K **akaovac** .....

- d) Nabrojite koji se proizvodi, uz navedene, proizvode u Africi za tržište.

**Pamuk, kaučuk, kavovac, čaj, vinova loza**

- e) Usporedite obilježja tradicionalne i suvremene poljoprivrede u Africi.

**Tradicionalna poljoprivreda odvija se na malim posjedima, bez mehanizacije i zaštitnih sredstava. Prinosi su mali i neredoviti. Tržišna poljoprivreda odvija se na velikim posjedima (plantažama), a najčešće se sadi jedna kultura.**

## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE I RIJEŠITE ZADATAK.

6. a) Kako se iskorištavaju šume u Africi? **Tropske kišne šume obiluju vrstama kvalitetnog tvrdog drveta (tikovina, ebanovina). Drvo se izvozi neprerađeno u obliku trupaca pa je zarada mala.**
- b) Istražite zašto je proces deforestacije velik izazov za stanovništvo i gospodarstvo Afrike? **Ekološke posljedice su velike (dezertifikacija, slabljenje kvalitete tla).**

**RIJEŠITE ZADATKE I ODGOVORITE NA PITANJE.**

7. Objasnite utjecaj navedenih čimbenika na stanovništvo i gospodarstvo Afrike.

- a) politička nestabilnost ..... **Politička nestabilnost uzrokuje smanjenje vanjskih ulaganja, razaranja infrastrukture, humanitarne krize i gospodarsko propadanje.**
- b) cijene ruda i energenata na svjetskom tržištu ..... **Cijene sirovina na svjetskom tržištu su počele padati krajem sedamdesetih godina 20. Stoljeća, što se nastavilo i u sljedećem desetljeću. Budući da afričke zemlje uglavnom izvoze energente i neprerađene sirovine ti su događaji usporili gospodarski rast Afrike**

8. Opišite strukturu i obilježja vanjske trgovine afričkih država.

..... **Afričke su države tradicionalno usmjerene na visokorazvijene države Europe i Angloamerike, ali posljednjih godina raste važnost Indije i Kine.**

9. Zašto je u Africi rudarstvo važnije od industrije?

..... **Zbog starosti stijena Afrika obiluje rudnom bogatstvima i izvorima energije. Industrija je slabije razvijena zbog nedostatka električne energije, kapitala, stručnjaka i tehnologije.**

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I MREŽNIH STRANICA.**

10. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Africi. Na mrežnim stranicama istražite po čemu su posebna. Svoja zapažanja napišite na crte.



Piramide u Gizi

..... **Tri velike piramide iz 3. tisućljeća prije Krista, jedno od sedam svjetskih čuda staroga vijeka.**



Nacionalni park Mount Kenya

..... **Drugi najviši vrh Afrike, svjetski rezervat biosfere pod zaštitom UNESCO-a.**



Grad Meroe u Sudanu

Drevni grad na istočnoj obali Nila  
(800. - 250. G. prije Krista).



Viktorijini vodopadi

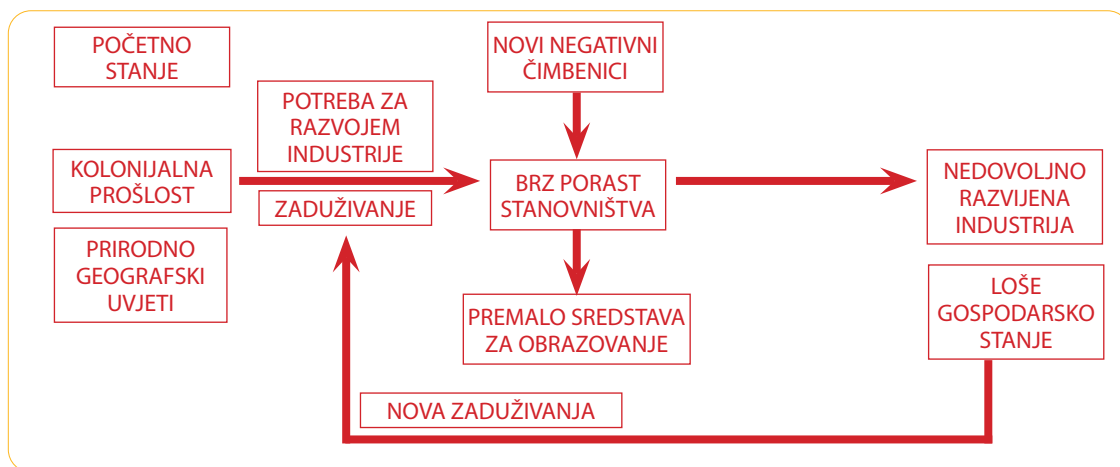
Vodopad na rijeci Zambezi između  
Zambije i Zimbabvea, među najvećim  
vodopadima svijeta.



### RIJEŠITE ZADATAK.

11. Skicom prikažite začarani krug siromaštva u afričkim državama.

Prostor za crtanje



### DOPUNITE TABLICU.

12. Uz navedene djelatnosti upišite gospodarske potencijale i probleme u razvoju.

| Sektori djelatnosti | Potencijali                                                                                    | Razvojni problemi                                                                                                                                 |
|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. sektor           | tropske kulture, kvalitetno drvo u tropskim šumama                                             | selektivna sječa drveća, monokulturna proizvodnja, plantaže u vlasništvu stranih kompanija, male nadnice, zloraba dječjeg rada, prirodne nepogode |
| II. sektor          | velika rudna bogatstva (nafta, plin, dijamanti...)                                             | nedostatna opskrba el. energijom, nedostatak stručnjaka, kapitala, tehnologije i infrastrukture, promašene investicije, česti politički sukobi    |
| III. sektor         | više od 600 zaštićenih prostora i 140 prostora na UNESCO-vu popisu svjetske i kulturne baštine | nestabilnost i sukobi, neokolonijalizam, manjak hotela, loše prometnice, nesigurna opskrba vodom i namirnicama                                    |

**14.** Istražite zašto afričke države, unatoč tomu što imaju velik turistički promet, od turizma ostvaruju malu zaradu.

Zbog nedovoljnog broja smještajnih kapaciteta, nerazvijene vanpasijske ponude  
i niskih cijena.

## BILJEŠKE



# Suvremeni problemi i moguća rješenja



## S POMOĆU FOTOGRAFIJA KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

1. S kojim se suvremenim problemima susreću afričke države?



Loši životni uvjeti, dječji rad i zloporaba dječjeg rada, politička nestabilnost,  
nedostatak pitke vode, pothranjenost i glad, bolesti i epidemije.



## RIJEŠITE ZADATAK.

2. Nagli porast broja stanovnika uzrokuje mnogonrojne probleme u državama Afrike. Navedite neke od tih problema. **Dječji rad i zloporaba dječjeg rada, nekontrolirano seljenje u gradove koje rezultira lošim životnim uvjetima.**



**ISPUNITE TABLICU.**

3. Uz neke od suvremenih problema Afrike, upišite moguća rješenja svojim riječima.

| Problem                                                                | Moguća rješenja                                    |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| nizak stupanj obrazovanosti                                            | opismenjavanje stanovništva                        |
| epidemije                                                              | zdravstveno obrazovanje                            |
| sida                                                                   | upoznavanje s mjerama zaštite                      |
| nezadovoljavajuća zdravstvena zaštita                                  | ulaganje u zdravstveni sustav                      |
| pothranjenost i glad                                                   | poboljšanje poljoprivrede                          |
| nejednaka raspodjela vodnih resursa                                    | ulaganje u vodovodnu mrežu                         |
| složena etnička, vjerska i jezična struktura stanovništva              | obrazovanje u toleranciji                          |
| nametnute državne granice                                              | politički pregovori                                |
| porast broja stanovnika u sirotinjskim četvrtima gradskih aglomeracija | zaustavljanje nekontroliranog naseljavanja gradova |



**ZADATAK RIJEŠITE UPISIVANJEM VIŠE REČENICA.**

4. Napišite kratak sastavak o temi Život djece u Africi.

Život djece u Africi jako se razlikuje od života djece u razvijenim dijelovima svijeta.

Afričkoj djeci često su uskraćena osnovna dječja prava – pravo na obrazovanje, pravo na igru i pravo na slobodno vrijeme. Zbog teške gospodarske situacije brojna djeca u Africi moraju raditi, nekad i pod vrlo teškim uvjetima, a neka zbog toga ne pohađaju ni školu što im oduzima priiku za bolju budućnost. Zajedno s odraslim Afrikancima često trpe glad, bolesti i nestašicu vode.

## BILJEŠKE

# Otkrivamo Ameriku



**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Naziv Amerika kontinentu je dao Kristofor Kolumbo. T ☐ N ☒
- b) Prije Kristofora Kolumba do Amerike su doplovili Vikinzi. T ☒ N ☐
- c) Otok Grenland geografski ne ulazi u sastav Sjeverne Amerike. T ☐ N ☒



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

2. Koje je godine Kristofor Kolumbo prvi put doplovio do obala Amerike?
  - a) 1249. g.
  - ☒ b) 1492. g.
  - c) 1649. g.
  - d) 1849. g.
3. Koje je godine Panamski kanal otvoren za promet?
  - ☒ a) 1914. g.
  - b) 1924. g.
  - c) 1934. g.
  - d) 1944. g.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

4. a) Crvenom bojom na karti podebljajte granicu između Sjeverne i Južne Amerike.
- b) Zelenom bojom na karti podebljajte granicu između Latinske Amerike i Angloamerike.
- c) S pomoću geografskog atlasa navedite države Južne Amerike koje presijeca ekvator.

**Ekvador, Kolumbija, Brazil.**







## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

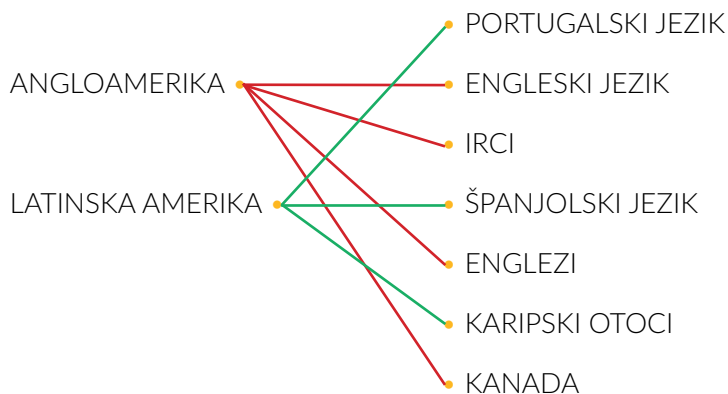
5. Rješenja zadataka upišite na odgovarajuće crte na karti.
- a) Upišite imena oceana između kojih leže obje Amerike.
  - b) Upišite imena prolaza između Južne Amerike i Antarktike.
  - c) Upišite ime prolaza (vrata) između Baffinove zemlje i Grenlanda.
  - d) Upišite ime prolaza koji odvaja Sjevernu Ameriku od Azije.
  - e) Upišite ime prolaza koji se proteže između Grenlanda i Islanda.
  - f) Koje je ime kanala na karti označenog slovom A?

PANAMSKI KANAL



## U SLJEDEĆEM ZADATKU POJMOVE IZ DESNOG STUPCA POVEŽITE S POJMOVIMA IZ LIJEVOG STUPCA.

6. Kulturne cjeline spojite s njihovim obilježjima. Radi bolje preglednosti, za svaku cjelinu upotrijebite drugu boju.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

7. Na priloženoj su karti brojevima označene države Sjeverne i Južne Amerike. Ispunite tablice upisujući ime države i njezina glavnoga grada.

|     | Država                    | Glavni grad                |
|-----|---------------------------|----------------------------|
| 1.  | KANADA                    | Ottawa                     |
| 2.  | SAD                       | Washington D. C.           |
| 3.  | MEKSIKO                   | Ciudad de Mexico           |
| 4.  | GVATEMALA                 | Guatemala                  |
| 5.  | BELIZE                    | Belmopan                   |
| 6.  | SALVADOR                  | San Salvador               |
| 7.  | HONDURAS                  | Tegucigalpa                |
| 8.  | NIKARAGVA                 | Managua                    |
| 9.  | KOSTARIKA                 | San Jose                   |
| 10. | PANAMA                    | Panama                     |
| 11. | JAMAJKA                   | Kingston                   |
| 12. | KUBA                      | La Habana (Havana)         |
| 13. | HAITI                     | Port-Au-Prince             |
| 14. | DOMINIKANSKA<br>REPUBLIKA | Santo Domingo              |
| 15. | BAHAMA                    | Nassau                     |
| 16. | ANTIGVA<br>I BARBUDA      | Saint John's               |
| 17. | DOMINICA                  | Roseau                     |
| 18. | SV. KRISTOFER<br>I NEVIS  | Basseterre,<br>Charlestown |
| 19. | SV. LUCIA                 | Castries                   |
| 20. | GRENADA                   | St. George's               |
| 21. | BARBADOS                  | Bridgetown                 |
| 22. | TIRNIDAD<br>I TOBAGO      | Port of Spain              |

|     | Država               | Glavni grad    |
|-----|----------------------|----------------|
| 23. | VENEZUELA            | Caracas        |
| 24. | GVAJANA              | Georgetown     |
| 25. | FRANCUSKA<br>GVAJANA | Cayenne        |
| 26. | KOLUMBIJA            | Bogota         |
| 27. | SURINAM              | Paramaribo     |
| 28. | EKVADOR              | Quito          |
| 29. | PERU                 | Lima           |
| 30. | BRAZIL               | Brasilia       |
| 31. | BOLIVIJA             | La Paz i Sucre |
| 32. | PARAGVAJ             | Asuncion       |
| 33. | ČILE                 | Santiago       |
| 34. | ARGENTINA            | Buenos Aires   |
| 35. | URUGVAJ              | Montevideo     |





## RIJEŠITE ZADATAK.

8. Objasnite u čemu je razlika između Sjeverne Amerike i Angloamerike.

**Sjeverna Amerika je kontinent, a Angloamerika je kulturna cjelina u kojoj prevladava engleski jezik i kulturni utjecaj (tvore ju SAD i Kanada).**



## ISPUNITE KRIŽALJKU.

9. 1. Ime pomorca Vespuccija prema kojemu su nazvani američki kontinenti  
2. Prolaz između Sjeverne Amerike i Azije  
3. Prolaz između Južne Amerike i Antarktike  
4. Kanal koji povezuje Atlantski i Tihi ocean  
5. Pomorac Kristofor kojemu se pripisuje otkriće Amerike  
6. Dio Amerike u kojemu prevladava kultura naroda iz Južne Europe  
7. Dio Amerike u kojemu prevladava engleski jezik  
8. Naziv za prastanovnike Amerike

1. 

|   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|
| A | M | E | R | I | G | O |
|---|---|---|---|---|---|---|

2. 

|   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| B | E | R | I | N | G | O | V |
|---|---|---|---|---|---|---|---|

3. 

|   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|
| D | R | A | K | E | O | V |
|---|---|---|---|---|---|---|

4. 

|   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| P | A | N | A | M | S | K | I |
|---|---|---|---|---|---|---|---|

5. 

|   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|
| K | O | L | U | M | B | O |
|---|---|---|---|---|---|---|

6. 

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| L | A | T | I | N | S | K | A | A | M | E | R | I | K | A |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|

7. 

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A | N | G | L | O | A | M | E | R | I | K | A |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|

8. 

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | N | D | I | J | A | N | C | I |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime najvećeg otoka na svijetu. **GRENLAND**



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG TEKSTA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

10. Na priloženoj karti različitim bojama ucrtajte dionice putovanja jednog istraživača obala Amerike prema navedenim uputama.
- Prvu dionicu putovanja ucrtajte crvenom strelicom. Putovanje je počelo na zapadnoj obali Irske, a završilo na krajnjem jugu Grenlanda.
  - Drugu dionicu, od Grenlanda do juga floridskog poluotoka uz obale Sjeverne Amerike, ucrtajte zelenom strelicom.

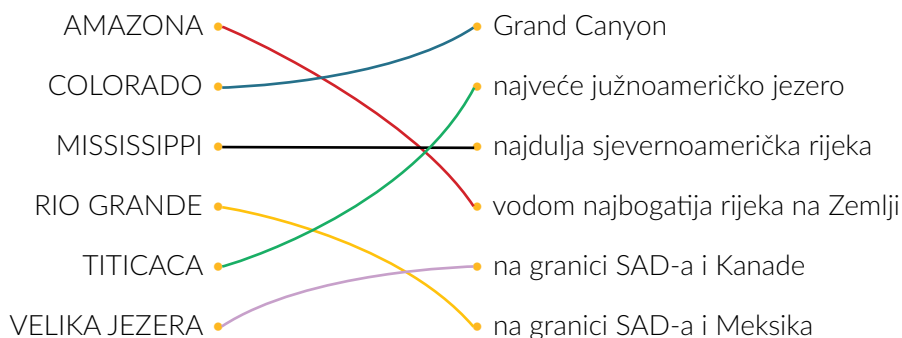


**DOPUNITE REČENICE.**

1. a) Kanadski štit svoj je oblik dobio u geološkom razdoblju koje se naziva **ledeno doba**.
- b) Reljefnu cjelinu prastarih visočja u Južnoj Americi obuhvaćaju **Gvajansko** i **Brazilsko** visočje.
- c) Kordiljeri se pružaju od poluotoka A **Aljaske** (upisano je prvo slovo imena poluotoka) na sjeveru do O **Ognjene zemlje** (upisano je prvo slovo područja) na jugu u duljini oko **17 000 km**.

**POJMOVJE IZ LIJEVOG STUPCA CRTAMA POVEŽITE S OBJAŠNJENJEM U DESNOM STUPCU.**

2. Navedene rijeke i jezera spojite s njihovim obilježjem.

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

3. Na priloženoj karti reljefne cjeline obojite različitim bojama.
  - a) Kanadski štit i prastara visočja Južne Amerike obojite smeđom bojom.
  - b) Apalačko gorje obojite žutom bojom.
  - c) Mlade ulančane planine obojite plavom bojom.
  - d) Velike ravnice obojite zelenom bojom.
  - e) Kako se jednim imenom nazivaju jezera na karti označena slovom A?  
**Velika jezera**

- f) Na kojoj je planini najviši vrh Sjeverne Amerike, na karti označen slovom B?

**Denali (Aljasko gorje)**

- g) Koje je ime najveće visoravani u Južnoj Americi, na karti označene slovom C

**Altiplano**

- h) Koje je ime nizinskog prostora na karti označenog slovom D?

**Amazonija**

- i) U kružice na karti upišite slova koja označuju rijeke.

A – Amazona, C – Colorado,  
M – Mississippi, MZ – Mackenzie,  
N – Missouri, O – Orinoco,  
OH – Ohio, P – Parana



#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

4. a) Koje je ime vodopada, prikazanih na fotografiji, koji se nalaze između jezera Erija i Ontarija?

**Slapovi Niagare**



- b) Koje je ime najvećeg južnoameričkog jezera u sjevernom dijelu Altiplana?

**Titicaca**

- c) Koje je ime najvećeg slanog povremenog jezera u Velikoj zavali?

## Veliko slano jezero



- d) Koje je ime rijeke s najprostranijim porječjem na Zemlji?

## Amazona



## ISPUNITE KRIŽALJKU.

1. Najveće područje unutarnjeg otjecanja u Sjevernoj Americi (Great Basin)
2. Najveća visoravan u Južnoj Americi
3. Engleski naziv za Stjenjak u Sjevernoj Americi
4. Fall line u prijevodu se naziva linija...
5. Dio prastaroga američkog kopna, Kanadski...
6. Najviši vrh Sjeverne Amerike – Mt. Mckinley ili...
7. Rijeka, najveći pritok Mississippija
8. Tropska nizina u porječju Amazone

[illegible]

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete zajedničko ime za niz mladih ulančanih planina u Sjevernoj i Južnoj Americi. **KORIDILJERI**



| Planinski vrh | Nadmorska visina | Geografska širina | Geografska dužina | Država    |
|---------------|------------------|-------------------|-------------------|-----------|
|               | 6194 m           | 63° s. g. š.      | 151° z. g. d.     | SAD       |
| Logan         | 5953 m           | 61° s. g. š.      | 141° z. g. d.     | Kanada    |
|               | 5452 m           | 19° s. g. š.      | 98° z. g. d.      | Meksiko   |
|               | 6310 m           | 2° j. g. š.       | 78° z. g. d.      | Ekvador   |
| Aconcagua     | 6960 m           | 32° j. g. š.      | 70° z. g. d.      | Argentina |

| Rijeka     | Slijev                            | Ušće     |                   |                   |               |
|------------|-----------------------------------|----------|-------------------|-------------------|---------------|
|            |                                   | vrsta    | geografska širina | geografska dužina | država        |
| Colorado   | Tihi ocean                        | estuarij | 32° s. g. š.      | 115° z. g. d.     | Meksiko       |
| Parana     | Atlantski ocean                   | estuarij | 34° s. g. š.      | 58° z. g. d.      | Argentina     |
|            | Atlantski ocean                   | delta    | 1° s. g. š.       | 50° z. g. d.      |               |
| Mackenzie  | Arktički ocean                    | delta    | 69° s. g. š.      | 135° z. g. d.     |               |
|            | Atlantski ocean                   | estuarij | 47° s. g. š.      | 70° z. g. d.      | Kanada        |
| Rio Grande | Atlantski ocean (Meksički zaljev) | delta    | 26° s. g. š.      | 97° 30' z. g. d.  | SAD / Meksiko |

660 km

# Kroz četiri toplinska pojasa



## DOPUNITE REČENICE.

1. a) U Sjevernoj Americi prevladavaju snježno-šumske i umjerene klime, a u Južnoj Americi tropske i umjerene klime.
- b) Hladni južni vjetar koji puše u prostoru pampa u Južnoj Americi naziva se pampero.



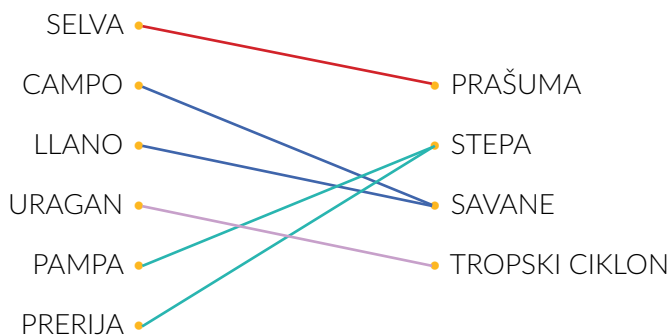
## U SLJEDEĆEM JE ZADATKU SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

2. U kojemu je od navedenih područja tornado vrlo česta pojava?
  - a) u Karipskome moru
  - b) u sjevernoj Kanadi
  - c) u Patagoniji
  - d) u središnjim ravninama SAD-a.**

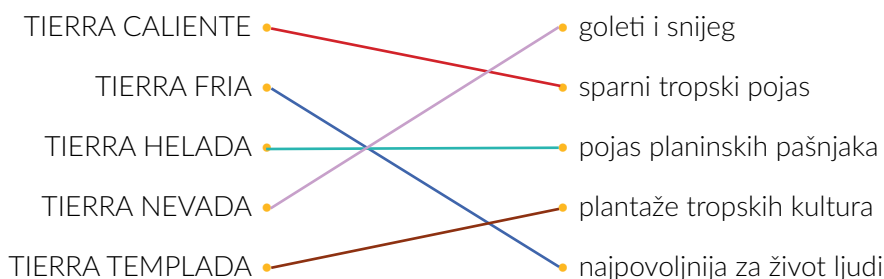


## U SLJEDEĆIM ZADATCIMA POJMOVE IZ DESNOG STUPCA POVEŽITE S POJMOVIMA IZ LIJEVOG STUPCA.

3. Nazive u lijevom stupcu crtama spojite s njihovim značenjem.



4. Visinskim zonama s lijeve strane pridružite odgovarajuća obilježja.



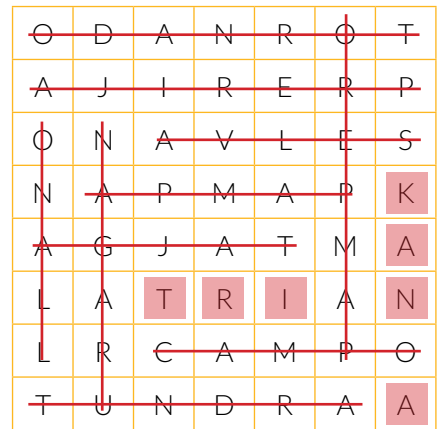


## RIJEŠITE OSMOSMJERKU.

5. Pronađite u osmosmjerci navedene pojmove.

|        |         |
|--------|---------|
| TAJGA  | URAGAN  |
| CAMPO  | TORNADO |
| PAMPA  | PRERIJA |
| LLANO  | PAMPERO |
| TUNDRA | SELVA   |

Neutrošena slova čitana redom daju ime tropskoga ciklona koji je 2005. godine poharao grad New Orleans u SAD-u. **KATRINA**



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

6. a) Kako se naziva drvo prikazano na fotografiji koje raste do visine oko 100 metara, a živi i više od 2000 godina?

**divovska sekvoja**



b) Kako se naziva kaktus prikazan na fotografiji koji raste do visine oko 15 metara i može biti težak do 9 tona, a živi oko 200 godina.

**saguaro**



## RIJEŠITE ZADATKE.

7. Objasnite zašto u argentinskoj Patagoniji klima nije samo hladna nego i suha.

**Patagonija se nalazi u zaleđu Anda koje priječe klimatski utjecaj mora.**

8. Navedite dijelove Sjeverne i Južne Amerike koji imaju sredozemnu klimu.

**Uska priobalna područja Kalifornije i Čilea.**



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGAFSKOG ATLASA.

9. a) Plavom bojom ucrtajte tok hladne Humboldtove struje.
- b) Žutom bojom približno označite područje pustinje Atacame.
- c) Narančastom bojom približno označite područje umjereno tople klime.
- d) Kružićem i slovom M označite grad Manaus u području Amazonije u Brazilu.

Koju klimu ima Manaus?

prašumsku



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH TABLICA.

10. a) Nacrtajte klimatske dijagrame prema podacima u tablicama za dva grada smještena u Sjedinjenim Američkim Državama koja su približno jednako udaljena od ekvatora, nalaze se na sličnim nadmorskim visinama, ali su različito udaljena od Atlantskoga oceana. Pronađite te gradove na geografskoj karti, usporedite klimatske dijagrame i odgovorite na postavljena pitanja.

Prosječne mjesečna temperatura zraka i mjesečna količina padalina u gradu Peoriju (Illinois, SAD) za razdoblje 1974. – 2004.

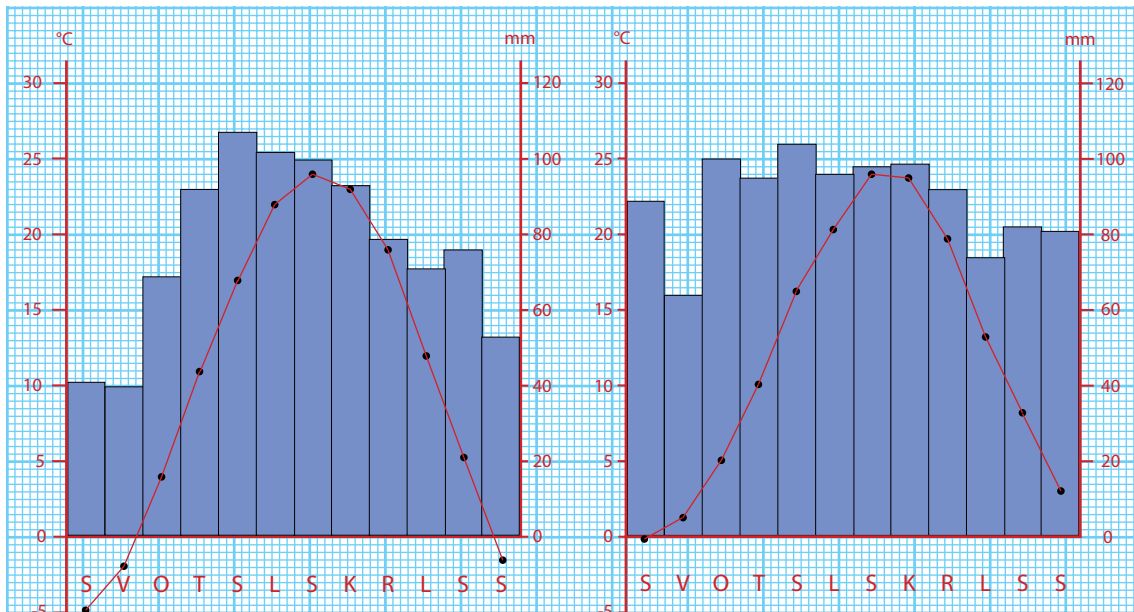
| MJESEC | SIJEČANJ | VELJAČA | OŽUJAK | TRAVANJ | SVIBANJ | LIPANJ | SRPANJ | KOLOVOZ | RUJAN | LISTOPAD | STUDENI | PROSINAC |
|--------|----------|---------|--------|---------|---------|--------|--------|---------|-------|----------|---------|----------|
| °C     | -5.2     | -2.3    | 4.1    | 10.9    | 16.8    | 21.8   | 24.3   | 23.1    | 18.8  | 11.9     | 4.9     | -2.3     |
| mm     | 41       | 40      | 69     | 92      | 107     | 102    | 100    | 93      | 79    | 71       | 76      | 53       |

Izvor: <https://climatecharts.net/>

Prosječna mjesečna temperatura zraka i mjesečna količina padalina u gradu New Yorku (SAD) za razdoblje 1974. – 2004.

| MJESEC | SIJEČANJ | VELJAČA | OŽUJAK | TRAVANJ | SVIBANJ | LIPANJ | SRPANJ | KOLOVOZ | RUJAN | LISTOPAD | STUDENI | PROSINAC |
|--------|----------|---------|--------|---------|---------|--------|--------|---------|-------|----------|---------|----------|
| °C     | -0.3     | 1.4     | 5.2    | 10.3    | 15.7    | 20.7   | 24.0   | 23.5    | 19.6  | 13.4     | 8.3     | 2.8      |
| mm     | 89       | 64      | 100    | 95      | 104     | 96     | 97     | 99      | 92    | 74       | 82      | 81       |

Izvor: <https://climatecharts.net/>



b) U kojem je gradu veća ukupna godišnja količina padalina? Kako to objašnjavate?

Veća ukupna godišnja količina padalina je u New Yorku, zbog blizine i većeg utjecaja mora.

c) Izračunajte godišnje temperaturne amplitude za oba grada te ih usporedite. Što zaključujete?

Godišnja temperaturna amplituda u Peoriju iznosi 29,5 °C, a u New Yorku 24,3 °C.

Veća vrijednost temperaturne amplitude u Peoriju je uzrokovana većom udaljenošću od mora koje smanjuje njegov klimatski utjecaj (kontinentalnost).

## BILJEŠKE

# Useljenički kontinent



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1. Kad se odvijalo najsnažnije useljavanje na oba američka kontinenta?
  - a) početkom 17. stoljeća
  - b) potkraj 17. stoljeća i početkom 18. stoljeća
  - c) tijekom 18. stoljeća
  - ☒ d) potkraj 19. i početkom 20. stoljeća
2. U kojem je dijelu Amerika dolaskom Europljana najviše stradalo indijansko stanovništvo?
  - a) na Karipskim otocima
  - ☒ b) u Angloamerici
  - c) u Južnoj Americi
  - d) u području od Rio Grandea do Panamskog kanala
3. Koje se od navedenih područja najviše susreće s problemom nezakonitog useljavanja?
  - ☒ a) Angloamerika
  - b) Brazil
  - c) Južna Amerika
  - d) Meksiko



**DOPUNITE REČENICE.**

4. a) Uz španjolski, službeni su jezici u Boliviji i Peruu kečua  
i aimara
- b) Uz engleski, službeni je jezik Kanade francuski



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.**

5. Iz kojih su se država doselili stanovnici čiji su poslovni objekti prikazani na fotografijama. Na osnovi čega to zaključujete? Odgovore upišite na crte ispod fotografija.



iz Italije

"Little Italy"



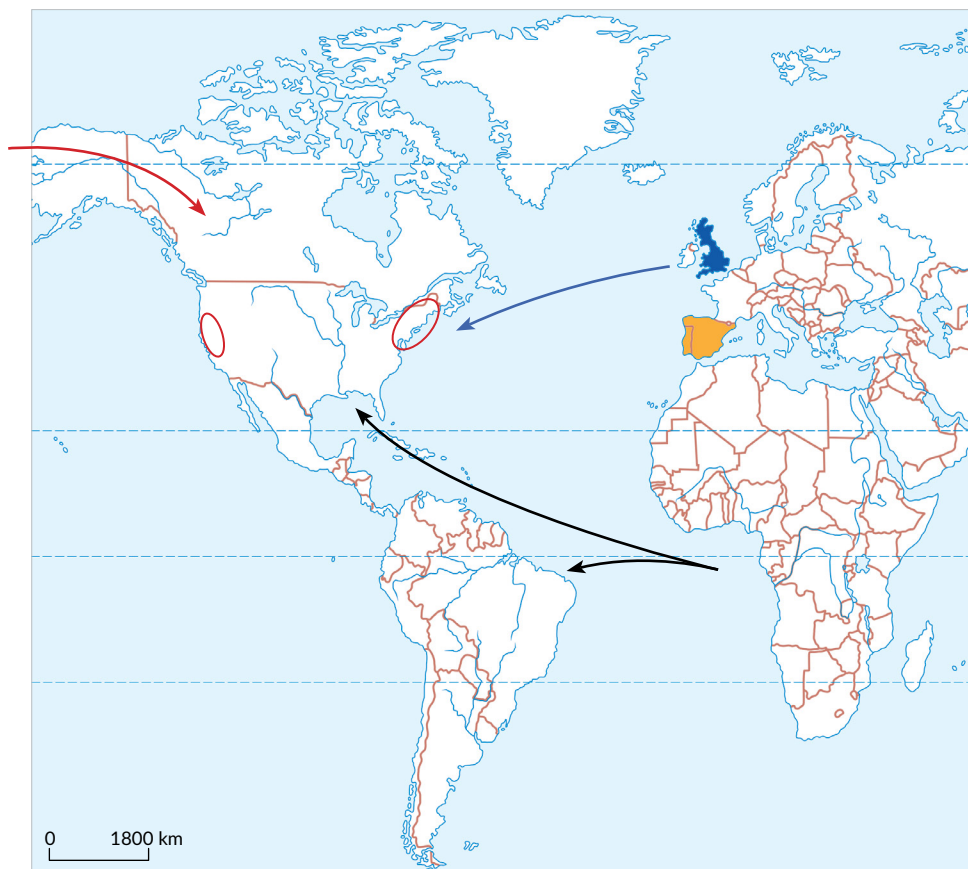
iz Kine

natpis na kineskom pismu



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) Crvenom strelicom ucrtajte smjer iz kojeg su se u Sjevernu Ameriku doselili predci Indijanaca.



- b) Plavom strelicom ucrtajte najvažniji smjer doseljavanja u prvomu većemu valu doseljavanja.
- c) Crnom bojom ucrtajte strelicu koja pokazuje najvažniji put dovođenja afričkih robova od Gvinejskog zaljeva do Brazila i juga SAD-a.
- d) Crvenom bojom zaokružite područja najveće naseljenosti u Angloamerici.
- e) Svjetloplavom bojom obojite današnju europsku državu koja je najviše utjecala na Angloameriku.
- f) Narančastom bojom obojite europske države utjecaj kojih je najviše vidljiv u Latinskoj Americi.



## RIJEŠITE ZADATAK.

7. Navedite barem po jednu državu iz Sjeverne i Južne Amerike u koju su se uvelike uselili Hrvati.

**Sjeverna Amerika: SAD i Kanada, Južna Amerika: Argentina i Čile**





## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

8. Na crtu ispod pojedinih lokacija na fotografijama, prema području u kojem se nalaze, upišite ponuđena imena predkolumbovskih civilizacija.

### CIVILIZACIJA AZTEKA

### CIVILIZACIJA INKA

### CIVILIZACIJA MAJA



Machu Picchu, Ande



Palenque, poluotok Yucatan,  
Meksička visoravan



Ruševine Tlatelolka u Ciudad  
de Mexico

### CIVILIZACIJA INKA

### CIVILIZACIJA MAJA

### CIVILIZACIJA ASTEKA



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE GUSTOĆE NASELJENOSTI SJEVERNE I JUŽNE AMERIKE.

9. a) Koja su najgušće naseljena područja Sjeverne Amerike?

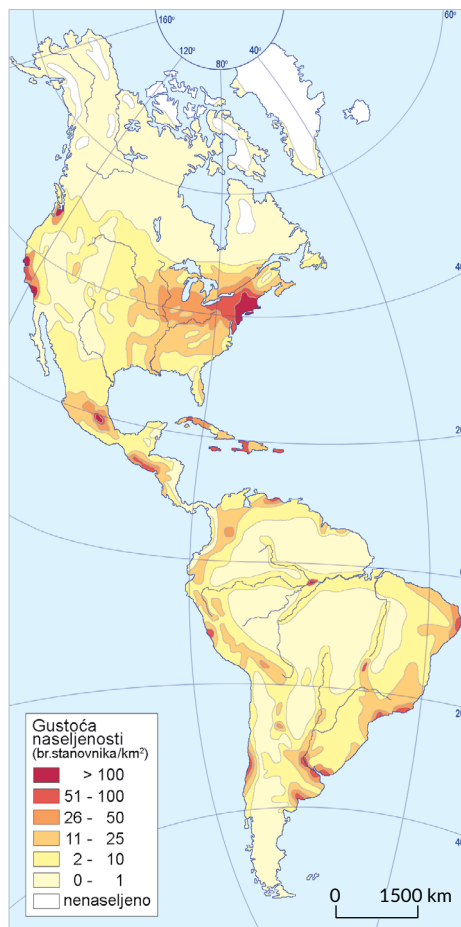
Najgušće su naseljena područja oko Velikih jezera, atlantsko primorje SAD-a, tihooceansko primorje u Kaliforniji, Antili i Meksička visoravan.

- b) Koja su najgušće naseljena područja Južne Amerike?

Najgušće su naseljena priobalja, osim na krajnjem jugu i u sjevernom Čileu.

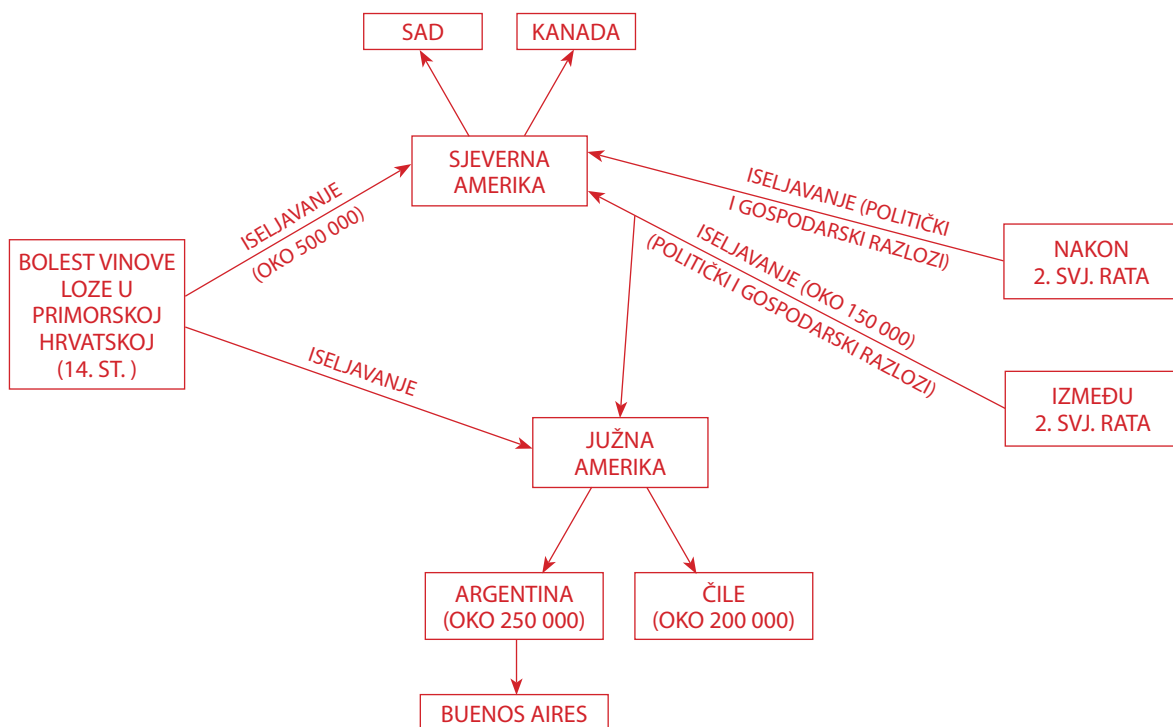
- c) Zašto su slabo naseljene Amazonija i Patagonija?

Zbog klimatskih uvjeta (prašumska odnosno suha klima).





- ## BILJEŠKE



# Gospodarska obilježja Amerika



**U SLJEDEĆIM ZADATCIMA ZAOKRUŽITE SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Angloamerika je među najvećim proizvođačima i izvoznicima žitarica. ☒ T N
- b) Svjetski su važni izvoznici nafte Kanada, SAD, Meksiko i Venezuela. ☒ T N
- c) U Kanadi je danas razvijeno održivo gospodarenje šumama. ☒ T N



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

2. Mnoge danas uobičajene i važne poljoprivredne kulture podrijetlom su iz Sjeverne i Južne Amerike. Koja od navedenih biljaka ne potječe iz Amerike?
 

a) batat

c) kukuruz

☒ e) pšenica

b) krumpir

d) kikiriki
3. Koje su dvije od navedenih država Južne Amerike bogate rudama obojenih metala?
 

a) Argentina i Čile

c) Brazil i Peru

b) Argentina i Brazil

d) Čile i Peru



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

4. U Latinskoj Americi se prema veličini gospodarstva ističu tri države koje zajedno imaju oko dvije trećine BDP-a. Obojite ih na priloženoj karti.



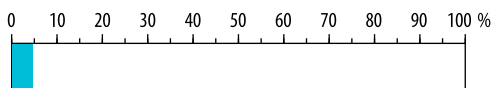


## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH PODATAKA.

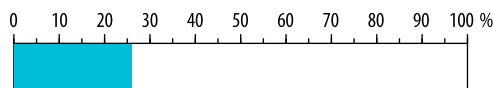
### 5. Pozorno pročitajte tekst.

Angloamerika ima oko 4,7 % svjetskog stanovništva, a ono ostvaruje čak 26,4 % svjetskog BDP-a (2019.). U Latinskoj Americi je oko 8,4 % svjetskog stanovništva, a ono ostvaruje oko 6,5 % svjetskog BDP-a (2019.).

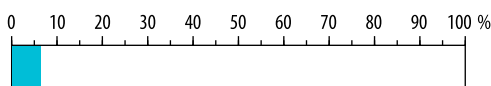
a) Grafički prikazite podatke. Ispod svakoga napišite što prikazuje.



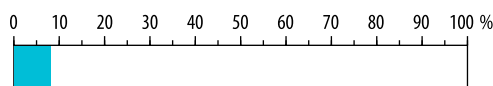
Udio stan. Angloamerike u ukupnom broju svjetskog stan. 2019. g.



Udio BDP-a Angloamerike u ukupnom svjetskom BDP-u 2019. g.



Udio stan. latinske Amerike u ukupnom broju svjetskog stan. 2019. g.



Udio BDP-a latinske Amerike u ukupnom svjetskom BDP-u 2019. g.

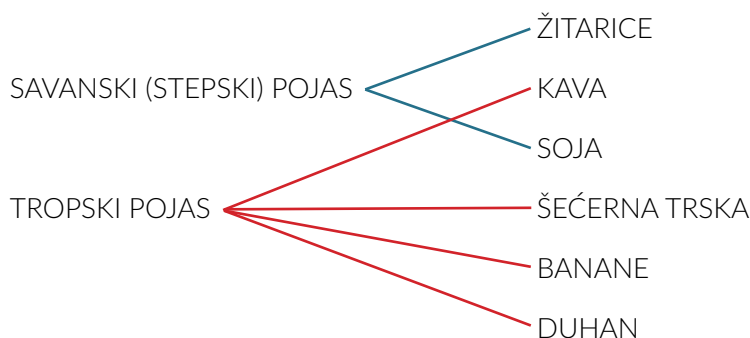
b) Koja je od dviju velikih geografskih cjelina razvijenija? Objasnite svoj odgovor.

Angloamerika je razvijenija od Latinske Amerike, jer ostvaruje četiri puta veći udio u svjetskom BDP-u. SAD i Kanada se zbog prirodnih bogatstava, položaja i stabilnog društva ubrajaju u najrazvijenije države svijeta.



## U SLJEDEĆEM ZADATKU POJMOVE IZ DESNOG STUPCA POVEŽITE S POJMOVIMA IZ LIJEVOG STUPCA.

6. Nazive klimatskih pojasa Latinske Amerike na lijevoj strani crtama povežite s kulturama koje se u njima uzgajaju. Radi veće preglednosti za svaki pojas upotrijebite drugu boju.



## KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

7. Što je održivo gospodaranje šumama?

Održivo gospodaranje šumama znači održavanje šumskih površina te uključuje pošumljavanje i uporabu zaštitnih sredstava.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE, MREŽNIH STRANICA SVJETSKE BANKE I ATLASA.**

8. a) Žutom bojom obojite južnoameričke države s nižim srednjim prihodom prema izvješću Svjetske banke.  
 b) Plavom bojom obojite države izvoznice nafte.  
 c) Koso iscrtkajte državu s najvećim BNP-om u USD po stanovniku u Sjevernoj Americi.  
 d) Ljubičastom bojom obojite državu Južne Amerike s najvećim BNP-om



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.**

9. Udio šumskih površina u ukupnoj površini Kanade i Brazila u razdoblju 1990. – 2015. godine

|        | Udio pod šumama (%) |        |
|--------|---------------------|--------|
| godina | Brazil              | Kanada |
| 1990.  | 65,41               | 38,30  |
| 1995.  | 63,99               | 38,27  |
| 2000.  | 62,36               | 38,25  |
| 2005.  | 60,63               | 38,22  |
| 2010.  | 59,64               | 38,19  |
| 2015.  | 59,05               | 38,17  |

Izvor: The World Bank (<https://data.worldbank.org/>)

- a) Za koliko se smanjio udio pod šumama u promatranom razdoblju u Kanadi, a za koliko u Brazilu? **U Kanadi se smanjio za 0,13 %, a u Brazilu za 6,36 %.**  
 b) Koja država gospodari šumama na održiv način? **Kanada**

## BILJEŠKE

[illegible]

# Američki gradovi



**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) U Angloamerici su mnogi gradovi očuvali povijesne jezgre iz doba francuske i britanske kolonizacije. T ☐ N ☐
- b) Najveći angloamerički gradovi razvili su se na morskim obalama, uz Velika jezera i veće rijeke poput St. Lawrence u Kanadi i Mississippi u SAD-u. T ☐ N ☐
- c) U Latinskoj Americi gradovi se odlikuju brzim rastom, posebno od polovice 20. stoljeća. T ☐ N ☐
- d) U Latinskoj Americi gradovi se odlikuju sporim rastom jer se većina stanovništva već preselila u gradove. T ☐ N ☐



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

2. Pridružite imena najvećih američkih gradova brojevima kojima su označeni na priloženoj karti.

- 1 San Francisco
- 2 Los Angeles
- 3 Chicago
- 4 Toronto
- 5 Boston
- 6 New York
- 7 Philadelphia
- 8 Washington
- 9 Ciudad de Mexico
- 10 Bogota
- 11 Lima
- 12 Rio de Janeiro
- 13 Sao Paulo
- 14 Buenos Aires
- 15 Santiago





### ISPUNITE KRIŽALJKU.

3. 1. Glavni i najveći grad Argentine  
2. Najveći grad na tihooceanskoj obali Angloamerike  
3. Najveći grad Angloamerike  
4. Grad u saveznoj državi Pennsylvaniji južno od grada pod brojkom 3 iz ove križaljke  
5. Glavni grad SAD-a  
6. Najveći grad Latinske Amerike, glavni grad Meksika  
7. Najveći i glavni grad Perua  
8. Najveći grad Kanade

|    |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|----|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | B | U | E | N | O | S | A | I | R | E | S |   |   |   |   |
| 2. |   | L | O | S | A | N | G | E | L | E | S |   |   |   |   |
| 3. | N | E | W | Y | O | R | K |   |   |   |   |   |   |   |   |
| 4. |   |   |   | P | H | I | L | A | D | E | L | P | H | I | A |
| 5. |   |   | W | A | S | H | I | N | G | T | O | N |   |   |   |
| 6. |   | C | I | U | D | A | D | D | E | M | E | X | I | C | O |
| 7. |   |   | L | I | M | A |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
| 8. | T | O | R | O | N | T | O |   |   |   |   |   |   |   |   |

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime najvećega grada Južne Amerike **SAO PAULO** .....



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

4. a) S pomoću priloženih fotografija opišite kako izgleda središte, a kako stambeno predgrađe tipičnoga angloameričkoga grada.

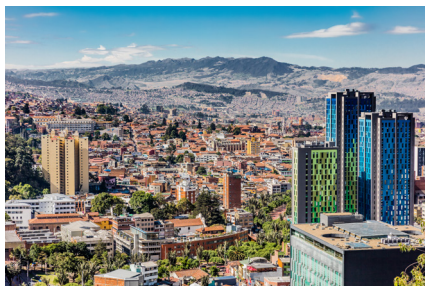


Poslovno središte s neboderima,  
ulice se sijeku pod pravim kutom,  
gust promet.



Predgrađe: velike površine,  
obiteljske kuće, zelene površine.

- b) S pomoću priloženih fotografija opišite kako izgleda središte, a kako stambeno predgrađe tipičnoga latinoameričkoga grada.



Središte: neboderi, ulice se sijeku pod  
pravim kutem, gust promet, često  
je očuvana i stara gradska jezgra.



Predgrađe: izmjenjuju se bolje  
čtvrtri sa sirotinjskim neplanskim  
dijelovima.



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU UDŽBENIKA I PODATAKA NA MREŽNIM STRANICAMA.

5. Ispunite komparativnu tablicu kako biste saželi informacije vezane za različitosti angloameričkih i latinoameričkih velegradova.

|                           | Angloamerički gradovi                                                                                                                                                | Latinskoamerički gradovi                                                                                                                                                                           |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| tipična obilježja         | poslovno središte – neboderi, ulice se sijeku pod pravim kutem, prilagođene automobilskom prometu<br>predgrađa – obiteljske kuće, velike površine, planski izgrađena | poslovno središte – neboderi, često očuvana stara gradska jezgra<br>stambene četvrti – neplanski izgrađene, miješaju se bolje i lošije stambene četvrti.<br>sirotinjske četvrti u Brazilu – favele |
| primjeri najvećih gradova | New York, Los Angeles, Chicago, San Francisco, Washington s Baltimoreom, Boston, Dallas, Huston, Philadelphia, Miami, Toronto                                        | Ciudad de Mexico, Sao Paolo, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Lima, Bogota                                                                                                                            |

### BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....





**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Prema broju stanovnika, SAD je četvrta država svijeta. T ☒ N  
b) Oko 70 % Amerikanaca zaposleno je u tercijarnim i kvartarnim djelatnostima. T ☒ N  
c) Sustav poljoprivrednih područja ističe se u središnjim ravnicama. ☒ T N  
d) Nova industrijska područja nalaze se ponajprije na sjeveroistoku SAD-a. T ☒ N



**DOPUNITE REČENICE.**

2. a) Uz Velika Jezera i u vlažnijem sjeveroistočnom primorju od poljoprivrede je razvijeno mliječno govedarstvo, što je povezano s opskrbom velikih gradova.  
b) Vodeća američka burza smještena je u gradu čije je ime New York.  
c) Najveći nacionalni park u SAD-u je Weangell-St. Elias (napišite ime).  
d) Aljasku okružuju Arktički i Tihi ocean (upišite imena), a od Rusije je odvaja Beringov prolaz (upišite ime).



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

3. U kojoj se saveznoj državi najviše uzgajaju agrumi?  
a) ☒ u Floridi b) ☐ u Illinoisu  
c) ☐ u Maineu d) ☐ u Nebraski
4. Kakva je uloga SAD-aprema površini u svijetu?  
a) ☐ druga država svijeta b) ☒ treća država svijeta  
c) ☐ četvrta država svijeta d) ☐ peta država svijeta
5. Gdje se nalazi glavno industrijsko područje SAD-a?  
a) ☐ na jugoistoku b) ☐ na sjeveroistoku  
c) ☐ na jugozapadu d) ☒ na sjeverozapadu

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.**

6. a) SAD je savezna država koju čini .....<sup>50</sup>..... saveznih država. Napišite koje dvije države nisu prikazane na karti u prilogu. ....<sup>Aljaska</sup>..... i .....<sup>Havaji</sup>.....



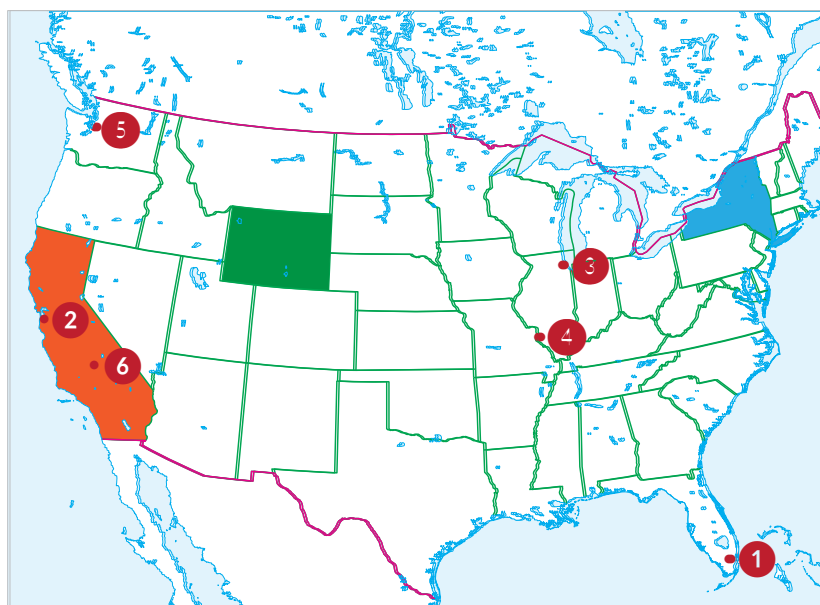
Miami



San Francisco



Chicago



St. Louis



Seattle



Las Vegas

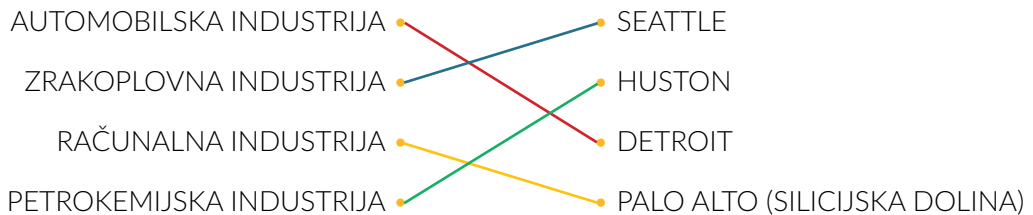
- b) Državu u kojoj se nalazi najveći grad u SAD-u – New York – obojite plavom bojom, a grad New York označite točkom i uz nju upišite NY. Istražite koje je ime glavnog grada države New York. ....<sup>Albany</sup>.....
- c) Drugi grad po veličini je Los Angeles. Državu u kojoj se nalazi obojite narančastom bojom, a grad označite točkom i slovima LA. Ona je najnaseljenija država SAD-a i jedna od najrazvijenijih.

- d) Glavni grad SAD-a ..... **Washington** ..... (upišite ime) nalazi se u izdvojenom području glavnoga grada (nije država). Istražite koje je ime tog područja, a na karti ga označite slovima DC.
- e) Prvi nacionalni park na svijetu najvećim se dijelom nalazi u državi Wyomingu. Državu Wyoming obojite zelenom bojom. Koje je ime tog nacionalnog parka?  
..... **Yellowstone** .....
- f) Brojevima su na karti i fotografijama označeni neki veliki gradovi. Ispod fotografija napišite imena gradova.



**U SLJEDEĆEM ZADATKU POJMOVJE IZ DESNOG STUPCA. POVEŽITE S POJMOVIMA IZ LIJEVOG STUPCA.**

7. Vrste industrija navedene u lijevom stupcu crtama povežite s gradovima u kojima se nalaze poznate kompanije.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.**

8. a) Na karti su prikazana Velika jezera. Ona čine granicu između ..... **SAD-a** ..... i **Kanade** ..... (upišite imena država).
- b) Na karti su Velika Jezera označena slovima. Na crte iza slova upišite imena jezera.
- A ..... **Superior** .....
- B ..... **Michigan** .....
- C ..... **Huron** .....
- D ..... **Erie** .....
- E ..... **Ontario** .....
- c) Površinom najveće jezero među Velikim jezerima obojite sivom bojom.
- d) Jezero koje pripada samo jednoj državi obojite tamnoplavom bojom.
- e) Hudsonov zaljev označite križićem.





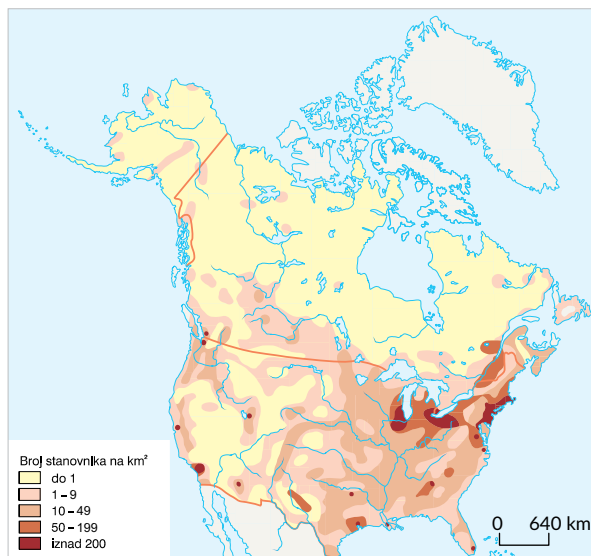
## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

9. a) Koji su dijelovi SAD-a najslabije naseljeni i zašto?

Hladni sjever, pustinje na jugozapadu  
i suhe unutarnje ravnice.

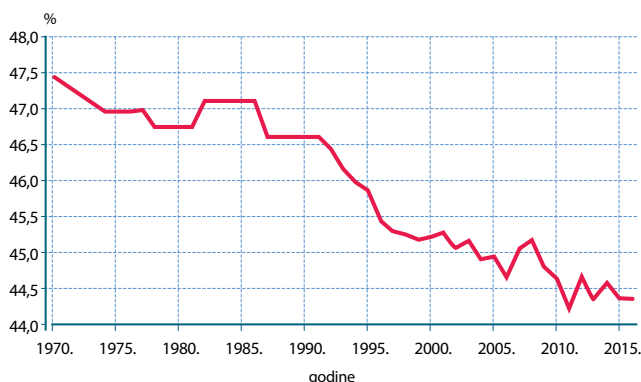
- b) Opišite gustoću naseljenosti područja oko Velikih jezera.

Područje oko Velikih jezera je gusto  
naseljeno, a gustoća naseljenosti  
ponegdje iznosi i više od 200 st/km<sup>2</sup>.



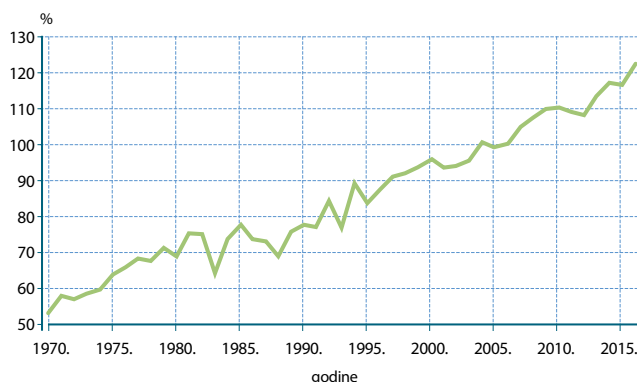
## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH DIJAGRAMA.

10. Promotrite priložene dijagrame i odgovorite na postavljena pitanja.



Udjel (%) obradivog zemljišta u ukupnom zemljištu u SAD-u od 1970. do 2016. godine

Izvor za dijagrame: The World Bank (<https://data.worldbank.org/>)



Indeks poljoprivredne proizvodnje u SAD-u od 1970. do 2016. g. (indeks pokazuje relativnu razinu ukupnog opsega poljoprivredne proizvodnje za svaku godinu u usporedbi s baznim razdobljem 2004. – 2006.)

- a) Opišite promjene udjela obradivog u ukupnom poljoprivrednom zemljištu u SAD-u u razdoblju od 1970. – do 2016. godina. Udio obradivog u ukupnom zemljištu u SAD-u se smanjio sa 47,5 % (1970.) na 44,4 % (2016.).
- b) Što se događa s indeksom poljoprivredne proizvodnje u SAD-u u razdoblju od 1970. do 2016. godine? Indeks poljoprivredne proizvodnje u SAD-u se povećao sa 52 % (1970.) na 121 % (2016.).

- c) Navedite neke od razloga koji su pridonijeli porastu poljoprivredne proizvodnje unatoč smanjenju udjela obradivog zemljišta.

Veliki posjedi, sustav poljoprivrednih pojaseva, državne potpore, upotreba mehanizacije

i zaštitnih sredstava.

- d) Prema izvozu kojih poljoprivrednih proizvoda se SAD ističe u svijetu?

Soja, kukuruz, pšenica, pamuk, bademi i meso.

## BILJEŠKE

# Kontinent i zemlja crvenog srca



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1. Koja od navedenih karakterističnih usporednica (paralela) prolazi Australijom?

- a) ☒ južna obratnica                      b) ☐ ekvator  
c) ☐ sjeverna obratnica                      d) ☐ sjeverna polarnica

2. Koji je kontinent najbliži Australiji?

- a) ☐ Afrika                      b) ☐ Antarktika  
c) ☒ Azija                      d) ☐ Europa



**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽITE SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

3. a) Unutrašnja zavala je najniži dio Australije. T ☒ N  
b) Zbog suhog krajolika Zapadnoaustralski ravnjak siromašan je rudama. T ☒ N  
c) U području sredozemne i umjereno tople klime rasprostranjena je šuma eukaliptusa. T ☒ N



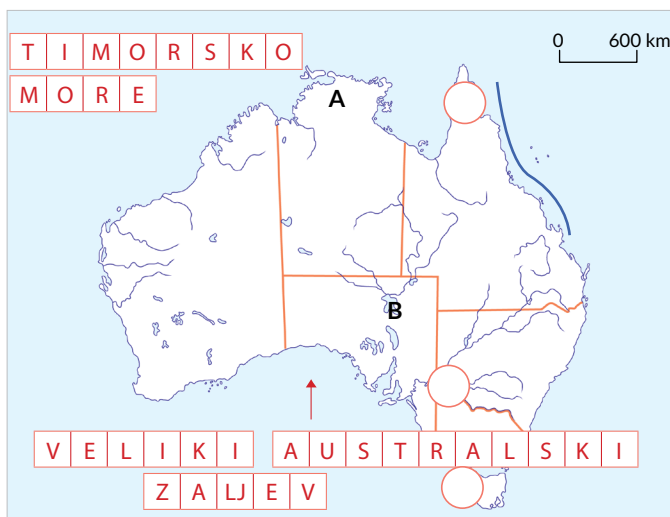
**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE, UDŽBENIKA I GEOGRAFSKOG ATLASA.**

4. a) Služeći se atlasom, u kvadratiće upišite ime zaljeva i ime mora koji okružuju Australiju.

b) U kružiće na karti upišite brojeve pripadajućih lokaliteta.

- 1 – poluotok York  
2 – Tasmanija  
3 – rijeka Murray

c) Koje je ime poluotoka na karti označenog slovom A?



**Arnhemska zemlja**

d) Nabrojite tri glavne reljefne cjeline Australije, počnite od najzapadnije.

**Zapadnoaustralski ravnjak, Središnja australska nizina, Veliko razvodno gorje.**

e) Koje je ime najniže depresije u Australiji smještene oko istoimenog jezera na karti označena slovom B?

**Eyre.**

f) Plavom bojom iscrtajte pružanje Velikoga koraljnoga grebena.



#### KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE.

5. Koji planetarni vjetrovi donose padaline jugoistočnom rubu Australije, a koji planetarni vjetrovi utječu na klimu krajnjeg juga Australije?

**Jugoistočnom rubu Australije padaline donose pasati, a na klimu krajnjeg juga Australije utječu zapadni vjetrovi.**

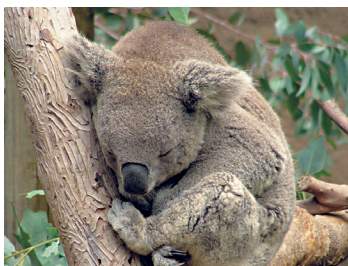


#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

6. Ispod fotografija napišite nazive tipičnih australskih životinja.



**Emu**



**koala**



**klokan**



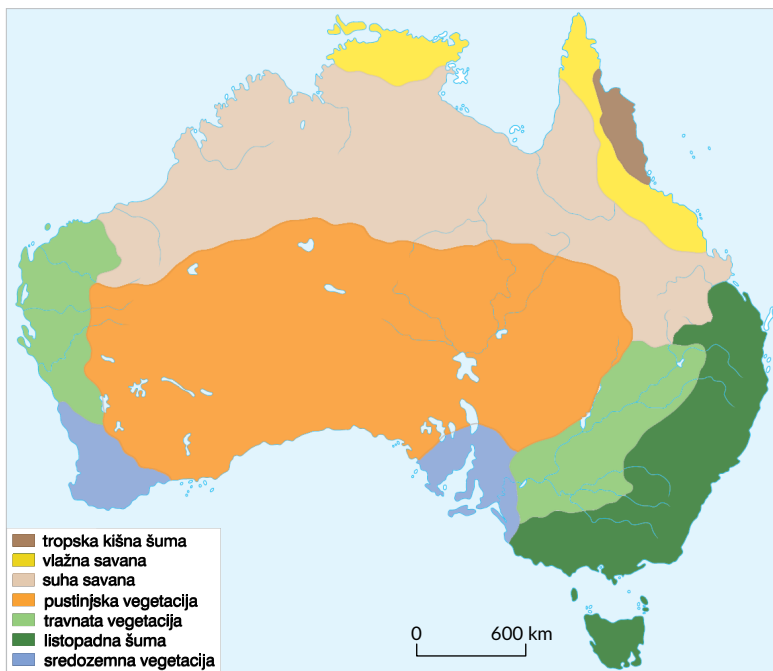
#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA I TEMATSKE KARTE VREMENSKIH ZONA.

7. a) Australija se proteže približno kroz **40** stupnjeva u smjeru istok-zapad ili kroz **tri** vremenskih pojaseva.
- b) Australija se proteže približno kroz **30** stupnjeva smjeru sjever-jug ili kroz **dva** toplinskih pojaseva.
- c) Veći dio Australije nalazi se u **južnom umjerenom** pojasu (upišite naziv pojasa).



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆ PRILOŽENE KARTE, UDŽBENIKA I GEOGRAFSKOG ATLASA.

8. a) Obojite raspored prirodne potencijalne vegetacije u Australiji.



- b) Područje s najviše padalina označite znakom x.



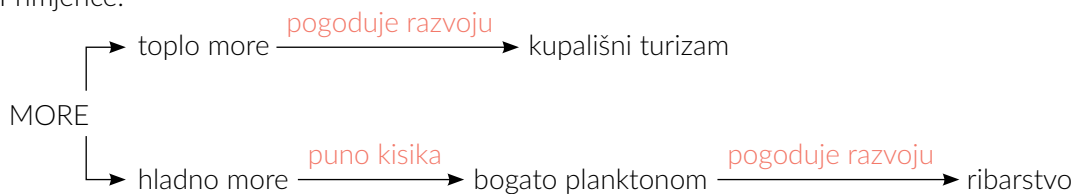
## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU POJMOVA.

9. Izradite konceptualnu skicu o temi *Prirodna bogatstva Australije preduvjet su gospodarskog razvoja*.

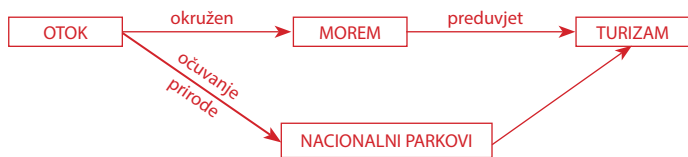
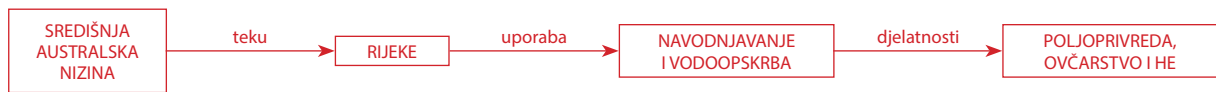
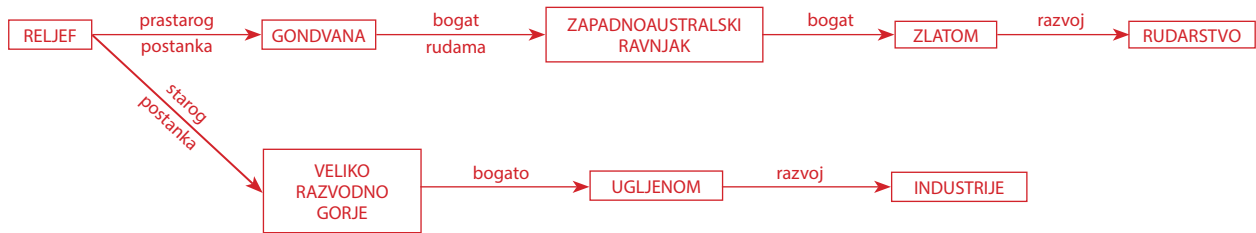
Pojmovi koje je međusobno potrebno prikazati i povezati u konceptualnoj skici su: Gondvana, Središnja australska nizina, Veliko razvodno gorje, Zapadnoaustralski ravnjak, rude, zlato, ugljen, rijeke, more, nacionalni parkovi, vodoopskrba, navodnjavanje, HE, ovčarstvo, žitarice, industrija, rudarstvo, poljoprivreda, turizam.

Prisjetite se da konceptualna skica na strelicama (crtama) koje povezuju pojmove sadržava riječi povezivanja koje upućuju na to kakav je međusobni odnos između navedenih pojmova.

Primjerice:







## BILJEŠKE

# Stanovništvo i gospodarstvo Australije



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

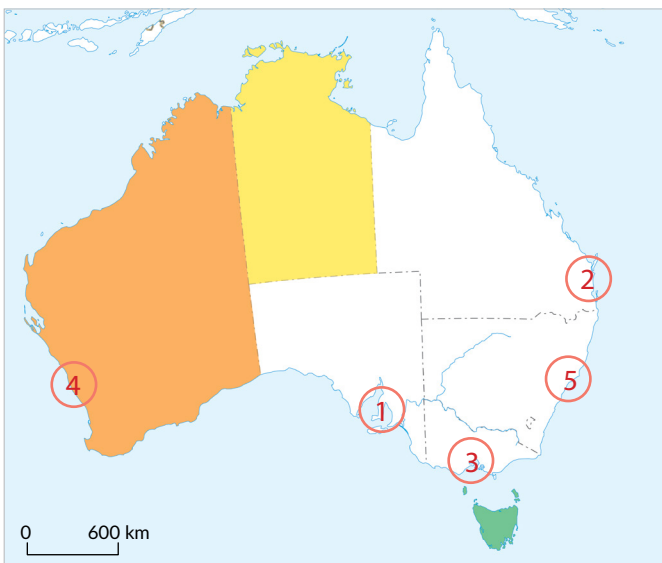
1. Prije koliko je godina počelo naseljavanje Australije?
  - a) prije nešto više od 100 godina
  - ☒ b) prije nešto više od 200 godina
  - c) prije nešto više od 300 godina
  - d) prije nešto više od 400 godina
2. Iz koje su zemlje došli prvi doseljenici u Australiju?
  - ☒ a) Engleske
  - b) Francuske
  - c) Njemačke
  - d) Španjolske
3. Koliko približno Hrvata živi u Australiji?
  - a) 1300
  - b) 13 000
  - ☒ c) 133 000
  - d) 1 333 000
4. Što je od navedenog potaknulo gospodarski uspon Australije u 19. stoljeću?
  - a) pronalazak srebra u Velikome razvodnom gorju
  - ☒ b) pronalazak zlata i razvoj ovčarstva
  - c) razvoj kitolovstva i ribarstva općenito
  - d) razvoj turizma zbog prirodnih ljepota
5. Koja je od navedenih tvrdnji o Australiji točna? Zaokružite slovo ispred točne tvrdnje.
  - ☒ a) Australija ima zajedničko tržište s Novim Zelandom.
  - b) Energetska osnova u Australiji je kvalitetan zemni plin.
  - c) Najveći udio u BDP-u Australije ostvaruju tercijarne djelatnosti.
  - d) Zbog izoliranosti kontinenta Australija se teško uključuje u globalizacijske tokove.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.**

6.
  - a) Saveznu državu kojoj je glavni grad Perth obojite narančastom bojom.
  - b) Jedinu otočnu australsku saveznu državu obojite zelenom bojom.
  - c) Sjeverni teritorij je najrjeđe naseljena sastavnica Australije. Obojite ga žutom bojom, a njegov glavni grad obilježite točkom i uz nju upišite njegovo ime.

1. Adelaide
2. Brisbane
3. Melbourne
4. Perth
5. Sydney



1. Grad na jugu Australije u saveznoj državi Južnoj Australiji
2. Grad na istočnoj obali Australije, u saveznoj državi Queenslandu
3. Glavni grad Tasmanije
4. Jedini milijunski grad na zapadnoj obali
5. Savezna država na jugoistoku Australije
6. Grad u središnjem dijelu Australije u podnožju Macdonnelova gorja
7. Najveći grad Australije

|    |    |    |    |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|----|----|----|----|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|    |    |    | 1. | A | D | E | L | A | I | D | E |   |   |
| 2. | B  | R  | I  | S | B | A | N | E |   |   |   |   |   |
|    |    |    | 3. | H | O | B | A | R | T |   |   |   |   |
|    |    | 4. | P  | E | R | T | H |   |   |   |   |   |   |
|    |    | 5. | V  | I | C | T | O | R | I | A |   |   |   |
|    |    |    | DŽ |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|    | 6. | A  | L  | I | C | E | S | P | R | I | N | G | S |
| 7. | S  | Y  | D  | N | E | Y |   |   |   |   |   |   |   |

## ABORIDŽIN

## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I MREŽNIH STRANICA.

8. Fotografije prikazuju neka od poznatih turističkih odredišta, koja su ujedno kulturna i prirodna dobra na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, a nalaze se u Australiji. Na mrežnim stranicama istražite po čemu su posebna. Svoja zapažanja napišite na crte.



Nacionalni park Uluru-Kata Tjuta

Monolit Uluru je među najvećim  
monolitima na svijetu.



Sidnejska opera

jedna od najprepoznatljivijih  
i najpoznatijih građevina  
20. stoljeća.



Veliki koraljni greben

Niz koraljnih grebena na  
sjeveroistočnoj obali Australije,  
dug oko 2000 km.



Otok Macca (Macquarie)

Otok u južnom dijelu Tihog  
oceana, ističe se geološkom  
vrijednošću i bioraznolikošću.

## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

9. a) Služeći se podacima u tablici, izradite kružni dijagram koji prikazuje udio zaposlenih po sektorima djelatnosti u Australiji.

| Sektor djelatnosti                   | Udio zaposlenih (%) |
|--------------------------------------|---------------------|
| I. (primarni sektor)                 | 3                   |
| II. (sekundarni sektor)              | 19                  |
| III. (tercijarni i kvartarni sektor) | 78                  |

Izvor: Australija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

- U udjelu zaposlenih po sektorima djelatnosti u Australiji se izrazito ističe tercijarni sektor, sa 78 %. Iza njega slijedi sekundarni sektor, s oko 20 % a najmanje je zastupljen primarni sektor. Po tom pokazatelju Australiju ubrajamo u gospodarski razvijene države.



PRIMARNI SEKTOR (I.)

SEKUNDARNI SEKTOR (II.)

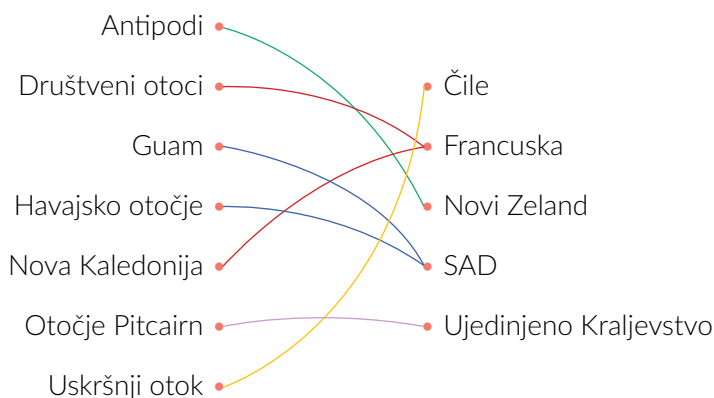
TERCIJARNI SEKTOR (III.)


**KRATKO ODGOVORITE NA PITANJE I DOPUNITE REČENICE.**

1. a) Koje je ime starosjedilačkog stanovništva Novog Zelanda?  
 ..... **Maori** .....
- b) Najviši vrh Novog Zelanda jest ..... **Mount Cook** ....., a nalazi se na  
 ..... **Južnom** ..... otoku (upišite imena).
- c) Na naseljenijemu Sjevernom otoku Novog Zelanda prevladava ..... **umjereno topla vlažna** ..... klima.
- d) Prema građi i postanku otoke Oceanije dijelimo na:  
 ..... **kontinentske** ..... otoke  
 ..... **vulkanske** ..... otoke  
 ..... **koraljne** ..... otoke.
- e) Koraljne nakupine koje okružuju plitko more nazivaju se ..... **atoli** .....
- f) Tri kulturno geografske regije i otočne skupine Oceanije su:  
 ..... **Melanezija** .....  
 ..... **Mikronezija** .....  
 ..... **Polinezija** .....


**U SLJEDEĆEM ZADATKU POJMOVE IZ DESNOG STUPCA POVEŽITE S POJMOVIMA IZ LIJEVOG STUPCA.**

2. Otocima i otočju s lijeve strane pridružite države s desne strane.





### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

3. a) Na priloženoj karti, u kružice, na odgovarajuće mjesto upišite broj kojim je označena pojedina država Australije i Oceanije.

- |                       |                      |                |                    |
|-----------------------|----------------------|----------------|--------------------|
| 1. Australija         | 2. Fidži             | 3. Kiribati    | 4. Maršalovi otoci |
| 5. Mikronezija        | 6. Nauru             | 7. Novi Zeland | 8. Palau           |
| 9. Papua Nova Gvineja | 10. Solomonski otoci | 11. Samoa      |                    |
| 12. Tonga             | 13. Tuvalu           | 14. Vanuatu    |                    |

- b) Na odgovarajuće mjesto upišite:

Mikronezija

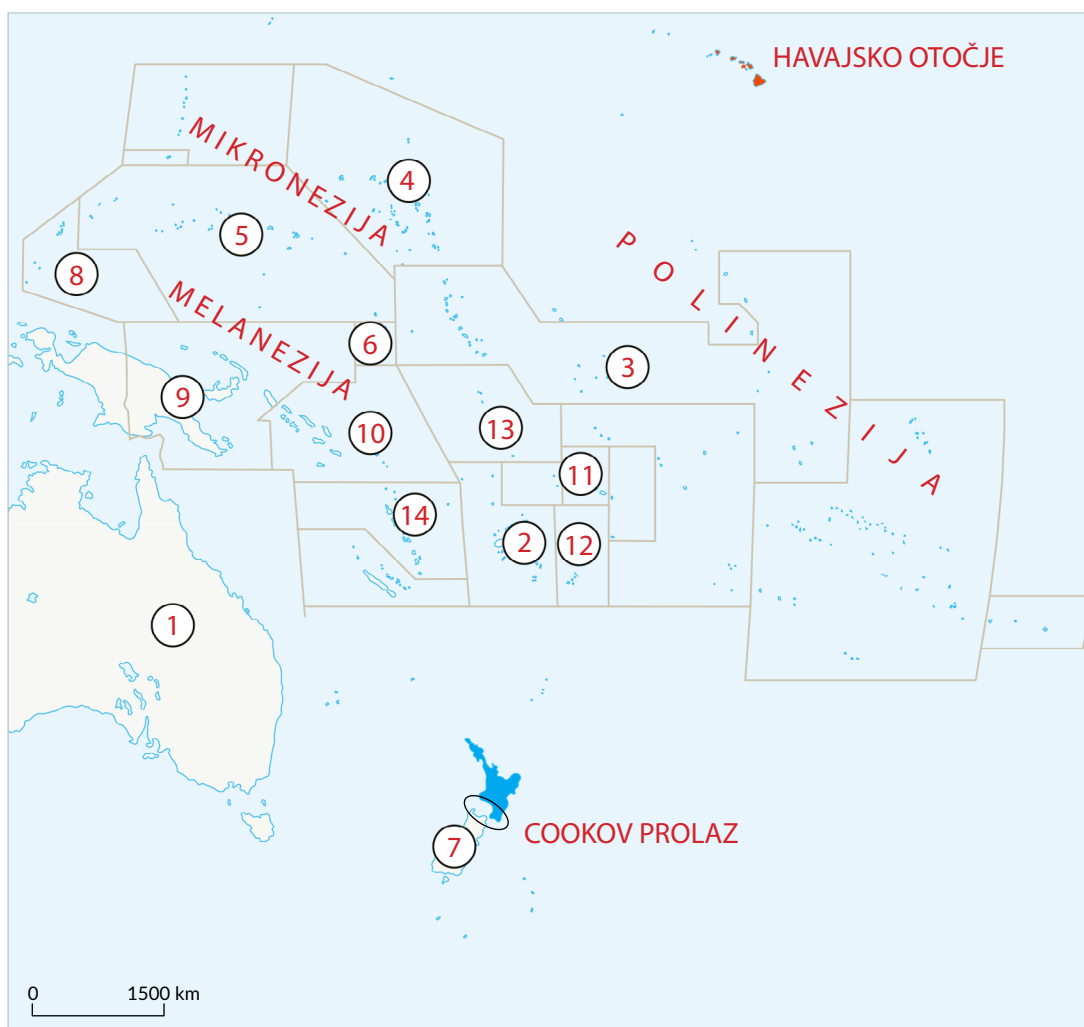
Melanezija

Polinezija.

- c) Podebljajte Cookov prolaz i upišite ime.

- d) Naseljeniji i gospodarski važniji otok Novog Zelanda obojite plavom bojom.

- e) Crvenom bojom obojite Havajsko otočje.





## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

4. a) Uz dva najveća novozelandska otoka upišite njihova imena.  
b) Cookov prolaz označite slovom C.  
c) Glavni grad Novog Zelanda označite slovom x, a najveći grad kružićem.  
Uz oznake upišite njihova imena.  
d) Na crtu upišite ime mora koje je smješteno između Australije i Novog Zelanda.



## ISPUNITE KRIŽALJKU.

5. 1. Drugi po veličini otok na svijetu  
2. Koraljni vijenac oko lagune  
3. Jedna od triju kulturno-geografskih regija Oceanije, najbliža Australiji  
4. Otočna država na jugozapadu Polinezije  
5. Hrvatsko ime za otok na krajnjem istoku Polinezije  
6. Najmnogoljudniji grad Novog Zelanda  
7. Jedna od triju kulturno-geografskih regija Oceanije, uključuje Havajsko otočje  
8. Jedna od triju kulturno-geografskih regija Oceanije, najveći otok Guam  
9. Najviši vrh Novog Zelanda

1. N O V A G V I N E J A

2. A T O L

3. M E L A N E Z I J A

4. N O V I Z E L A N D

5. U S K R Š N J I O T O K

6. A U C K L A N D

7. P O L I N E Z I J A

8. M I K R O N E Z I J A

9. M O U N T C O O K

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime istraživača koji je na svojim ekspedicijama istraživao otoke Oceanije. **JAMES COOK**



- Prostor za računanje

$$400 \times 20 = 8000 \text{ km}$$
$$8000 + 7600 = 15\,600 \text{ km}$$

Odgovor: 15 600 km

Kojim biste dijelom Oceanije plovili? **Polinezijom**

## BILJEŠKE



**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Na prostoru Arktika ima stalnih stanovnika.
- b) Antarktika je bogata rudama.
- c) Na Zemljinim polovima polarna noć traje šest mjeseci.
- d) Mahovine i lišajevi uobičajeni su u tundri.
- e) Oko 4/5 sveg leda na Zemlji nalazi se na Antarktici.

**T** N  
**T** N  
**T** N  
**T** N  
**T** N



**DOPUNITE REČENICE UZ FOTOGRAFIJE.**

2. a) Plovidba uz obale Sibira teče s pomoću **ledolomaca** ....., brodova koji otvaraju prolaz kroz morski led.



- b) Fotografija prikazuje ledeni **brijeg** ..... u moru koji se samo manjim dijelom vidi na površini.

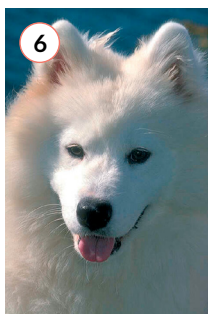
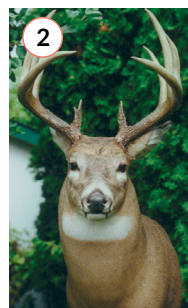
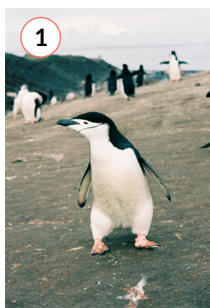


**RIJEŠITE ZADATAK.**

3. Navedite glavnu razliku između arktičkog i antarktičkog područja s obzirom na geografsku raspodjelu kopna i mora.

**Najveći dio arktičkog područja čini Arktički ocean, dok većinu antarktičkog područja zauzima kontinent Antarktika.**

**4.** U polja upišete nazive životinja prikazanih na fotografijama.



1. P I N G V I N

2. K A R I B U

3. P O L A R N I Z E C

4. T U L J A N

5. L I S I C A

6. S A M O J E D

7. P L A N K T O N

8. P O L A R N I M E D V J E D

Ako ste točno riješili križaljku, u posebno označenim poljima dobit ćete ime najvećeg otoka u arktičkome polarnom području i najvećeg otoka na svijetu.

## GRENLAND

## RIJEŠITE ZADATAK.

**5.** Istražite na mrežnim stranicama kako je teklo osvajanje Sjevernog i Južnog pola. Istražite i koji su Hrvati sudjelovali u ekspedicijama.

## Osvajanje Sjevernog pola:

• Dvojbena osvajanja:

- F. Cook, 1908.

- E. Peary, 1909.

- R. Byrd, 1926.

Nedvojbeno osvajanje:

- R. Amundesen, 1926.

## Osvajanje Južnog pola:

- Posada R. Amundsen, 1911.

Hrvati koji su sudjelovali

u polarnim ekspedicijama:

- U austrougarskoj polarnoj ekspediciji 1872. sudjelovalo je 13 Hrvata

- Davor Rostuhar - samostalna ekspedicija na Južni pol



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

6. a) Na priloženoj karti Grenland obojite zelenom bojom.
- b) Što je na karti označeno znakom +?
- Sjeverni pol
- c) Na ispravno mjesto upišite imena država koje su vidljive na karti.
- d) Na plavu crtu napišite ime oceana.
- e) Što je na karti označeno isprekidanom crtom?
- Sjeverna polarnica



### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

7. a) Na crte iza brojeva upišite imena četiri obalnih (rubnih) mora koja okružju Antarktiku.
- Weddelovo
  - Bellinghausenovo
  - Amudsenovo
  - Rossovo
- b) Brojeve uz mora napišite na ispravna mjesta na priloženoj karti.



### SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE SLUŽEĆI SE KARTOM KOJA PRIKAŽUJE TERITORIJALNE ZAHTEJEVE NA ANTARKTICI IZ UDŽBENIKA I ATLASOM.

8. a) Zaokružite države koje nemaju teritorijalnih težnji prema Antarktici.

ARGENTINA ČILE FRANCUSKA NORVEŠKA RUSIJA

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE UJEDINJENO KRALJEVSTVO

b) Koje države imaju istraživačke postaje na Antarktici?

Argentina, Australija, Francuska, Indija, Japan, Južna Afrika, Kanada, Njemačka,

Novi Zeland, Rusija, Ujedinjeno Kraljevstvo

c) Koje države polažu teritorijalno pravo na dijelove Antarktike?

Argentina, Australija, Čile, Francuska, Norveška, Novi Zeland, Ujedinjeno Kraljevstvo

## BILJEŠKE

# Globalizacija

0 4

**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Globalizacija je proces gospodarskoga, prometnoga i informacijskog ubrzanog povezivanja svijeta.
- b) Glavni su nositelji globalizacije države Afrike.
- c) Globalizacijski procesi ne utječu i na okoliš.

**T** **N**  
**T** **N**  
**T** **N**

0 4

**ISPUNITE SHEMU.**

2. U prazna polja upišite na koja životna područja utječe globalizacija.



0 4

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.**

3. Ispod fotografija napišite kako je globalizacija utjecala na jačanje prikazane djelatnosti.



Željeznički promet se modernizirao (pojava brzih vlakova) te je postao konkurencija zračnom prometu i znatno povećao broj putnika.



Telekomunikacijski sektor je razvojem komunikacijskih sredstava (računala, internet, mobilni uređaji) doživio najveće promjene što se posebice ogleda u financijskom trgovanju i komunikaciji.



## SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA

4. a) Deset luka s najvećim kontejnerskim prometom u svijetu 2017. godine označeno je brojevima. Obilježite ih s crvenim točkama na položenoj karti. Uz svaku točku napišite pripadajući broj i ime luke.

1. Shanghai
2. Singapore
3. Shenzhen
4. Ning-Zhoushan
5. Busan
6. Xianggang
7. Guangzhou
8. Qingdao
9. Dubai
10. Tianjin



- b) U kojem je dijelu Azije smješteno najvećih pet svjetskih luka? **istočnom** .....



## U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM RETKU UPIŠITE ISPRAVNE POJMOVE.

5. Zračni promet najvažniji je za prijevoz tereta, a željeznički je promet važan za prijevoz ljudi. Razvoj cestovnog prometa utječe na veću pokretljivost ljudi. Posebni poticaj daljnjoj globalizaciji dao je razvoj telekomunikacijskog prometa. Pokretač globalizacije jest i razvoj međunarodne trgovine te stvaranje zajedničkoga financijskog tržišta. Težnja za slobodnom trgovinom, otvorenim tržištem potaknula je države da se ujedine u Svjetsku trgovinsku organizaciju ili NATO.

| Pogrešan pojam |    |               | Ispravan pojam  |    |                |
|----------------|----|---------------|-----------------|----|----------------|
| <b>zračni</b>  | // | <b>tereta</b> | <b>pomorski</b> | // | <b>putnika</b> |
|                |    | <b>ljudi</b>  |                 |    | <b>robe</b>    |
|                |    | <b>NATO</b>   |                 |    | <b>WTO</b>     |



**ISPUNITE TABLICU.**

6. U drugi stupac napišite kratko objašnjenje pojmova iz prvog stupca.

|                                      |                                                                                    |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Gospodarska dimenzija globalizacije  | stvaranje jačeg i konkurentnijeg svjetskog tržišta                                 |
| Kulturološka dimenzija globalizacije | širenje popularne kulture i razvoj globalne kulture (YouTube, Instagram, Facebook) |
| Politička dimenzija globalizacije    | stvaranje međunarodnih organizacija i institucija koje donose političke odluke     |
| Društvena dimenzija globalizacije    | migracije prema gradovima i prema razvijenijim državama                            |
| Ekološka dimenzija globalizacije     | održivi razvoj na globalnoj razini                                                 |

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.**

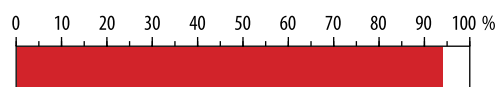
7. Proučite podatke u tablici i riješite zadatke.

| Regija                | Udio korisnika interneta u stanovništvu regije (%) | Udio korisnika interneta u svijetu (%) |
|-----------------------|----------------------------------------------------|----------------------------------------|
| Afrika                | 35,2                                               | 10,8                                   |
| Azija                 | 50,9                                               | 50,1                                   |
| Europa                | 81,4                                               | 16,3                                   |
| Latinska Amerika      | 66,6                                               | 10,2                                   |
| Srednji istok         | 65,8                                               | 3,9                                    |
| Angloamerika          | 94,3                                               | 8,0                                    |
| Australija i Oceanija | 68,0                                               | 0,7                                    |
| svijet                | 55,6                                               | 100,0                                  |

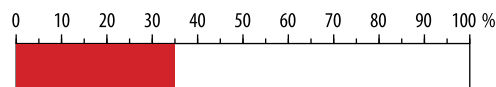
Izvor: www.itu.int, 2019.

Napomena: shemom navedenih regija koristi se većina međunarodnih statističkih kuća (primjerice Statistical Yearbook pri UN-u). Na mrežnim stranicama navedenog izvora istražite koje države spadaju u određenu regiju.

- a) Grafički prikažite udio korisnika interneta u stanovništvu regije koja ima najviše internetskih korisnika.



- b) Grafički prikažite udio korisnika interneta u stanovništvu regije koja ima najmanje internetskih korisnika.





- 
- A horizontal number line with tick marks at 0 and 4. The region between 0 and 1 is shaded in blue.

**8.** Izaberite nasumično pet proizvoda koje imate u svojem domu i zapišite ih u tablicu. Primjerice, to mogu biti neki aparati, kozmetički proizvodi, prehrambeni proizvodi, odjeća, obuća i sl. Istražite gdje su proizvedeni (država proizvodnje) i koje je ime tvrtke koja ih je proizvela.

| Proizvod  | Naziv tvrtke koja ga je proizvela | Država proizvodnje |
|-----------|-----------------------------------|--------------------|
| čokolada  | TOBLERONE                         | Švicarska          |
| tenisice  | REEBOK                            | Kina               |
| traperice | MUSTANG                           | Mauricijus         |
| laptop    | HP                                | Kina               |
| bicikl    | TREK                              | Kina i Tajvan      |

Razvoj kojih djelatnosti je to omogućio? **Osobni odgovor.**

## BILJEŠKE

# Pozitivni i negativni učinci globalizacije

## ŠIRENJE I NASTANAK BOLESTI

### + POZITIVNO:

suradnja znanstvene zajednice, omogućuje pronalazak lijekova

### – NEGATIVNO:

češća putovanja uzrokuju lakše širenje zaraznih bolesti

## KULTURA U SVIJETU

### + POZITIVNO:

širenje popularne kulture, razvoj tzv. globalne kulture

### – NEGATIVNO:

prijetnja kulturnim i nacionalnim identitetima

## NEZAPOSLENOST

### + POZITIVNO:

omogućen rast nekad siromašnih područja

### – NEGATIVNO:

odlazak radne snage iz slabije razvijenih država

## ONEČIŠĆENJE OKOLIŠA

### + POZITIVNO:

jačanje svijesti o svijetu kao cjelini

### – NEGATIVNO:

ekološki neodrživa proizvodnja ugrožava okoliš

## OBRAZOVANJE

### + POZITIVNO:

lakši pristup informacijama i obrazovanju

### – NEGATIVNO:

potiskivanje važnosti očuvanja povijesti, jezika i kulture nekog naroda

## INVESTICIJE

### + POZITIVNO:

rušenje prepreka koje su otežavale prijelaz robe i usluga iz jedne države u drugu

### – NEGATIVNO:

velike korporacije štite svoje interese

**U PREDVIĐENOM PROSTORU OPIŠITE UTJEČE LI NA PRIKAZANO GLOBALIZACIJA POZITIVNO ILI NEGATIVNO. OBJASNITE SVOJ ODABIR.**

### **KONKURENCIJA U POSLOVANJU**

+ POZITIVNO:  
povezanost poslovnih subjekata

### **NESTABILNOST GOSPODARSTVA I NESTABILNOST CIJENA**

– NEGATIVNO:  
velike korporacije štite svoje  
interese

### **ZAPOSLENOST I MOGUĆNOSTI ZA POSAO**

I POZITIVNO I NEGATIVNO:  
nema prepreke za prijelaz robe i usluga,  
ali najčešće radna snaga odlazi iz slabije  
razvijenih država

### **TERORIZAM**

– NEGATIVNO:  
jačaju međunarodne ilegalne  
aktivnosti

### **HRANA**

– NEGATIVNO:  
širenje brze hrane

### **ZAKONI I PRAVO**

+ POZITIVNO:  
dostupnost informacija o ljudskim  
pravima

# Uloga multinacionalnih kompanija u svjetskome gospodarstvu i životu pojedinaca



**U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.**

1. a) Multinacionalne kompanije su velika poduzeća koja imaju podružnice u više država svijeta. (T) N
- b) Od sto najvećih svjetskih gospodarskih subjekata, 70 ih otpada na multinacionalne kompanije, a 30 na države. (T) N
- c) Multinacionalne kompanije imaju veliku gospodarsku, ali malu društvenu moć. T (N)



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGAFIJA.**

2. Na fotografijama su prikazani službeni logotipi nekih multinacionalnih kompanija. Ispod logotipa napišite područje kojim se kompanija bavi.

**amazon.com**

internetska prodaja .....

**Coca-Cola**

prehrambena industrija .....



automobilska industrija .....

**KFC®**

ugostiteljstvo .....

**Walmart**  
Ahorras Dinero. Vives Mejor.

trgovina .....

**Microsoft**

informatička industrija .....



**RIJEŠITE ZADATAK.**

3. Na crte napišite naziv proizvoda kojim se koristite u svakidašnjem životu, a smatrate da je proizvod multinacionalnih kompanija.

Npr. **Nutella**  
hrana .....

piće **Coca Cola** .....

sportska obuća **Adidas** .....

automobil **Toyota** .....

tehnologija **Hewlett Packard** .....

društvene mreže **Instagram** .....



#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

4. Podatci u tablici prikazuju položaj multinacionalne kompanije Amazon od 2009. do 2020. g. prema ostvarenom prihodu. Analizirajte tablicu pa odgovorite na postavljena pitanja.

|         |       |       |       |       |       |       |       |       |       |       |       |       |
|---------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Godina  | 2009. | 2010. | 2011. | 2012. | 2013. | 2014. | 2015. | 2016. | 2017. | 2018. | 2019. | 2020. |
| Poredak | 485.  | 340.  | 270.  | 206.  | 149.  | 112.  | 88.   | 44.   | 26.   | 18.   | 13.   | 9.    |

Izvor: <http://fortune.com/global500/>

- a) Za koliko se mjesta popela multinacionalna kompanija Amazon od 2009. do 2020. godine na svjetskoj ljestvici najuspješnijih kompanija prema ostvarenom prihodu?

**Za 476 mjesta.**

- b) Kako objašnjavate tako veliki napredak i uspjeh navedene kompanije?

**Velik razvoj internetske prodaje u posljednjih 10 godina.**



#### SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.

5. Tablica prikazuje najveće multinacionalne kompanije u svijetu 2017. godine prema prihodima.

Na mrežnim stranicama istražite čime se bave i u kojim državama im je sjedište. Podatke napišite u treći i četvrti stupac.

Najveće multinacionalne kompanije u svijetu 2020. godine

| Redoslijed | Naziv kompanije          | Prihod<br>(u mil. USD) | Država sjedišta          | Čime se bave               |
|------------|--------------------------|------------------------|--------------------------|----------------------------|
| 1.         | Walmart                  | 523 964                | <b>SAD</b>               | trgovina                   |
| 2.         | Sinopec Group            | 407 009                | <b>Kina</b>              | proizvodnja nafte i plina  |
| 3.         | State Grid               | 383 906                | <b>Kina</b>              | proizvodnja el. energije   |
| 4.         | China National Petroleum | 379 130                | <b>Kina</b>              | proizvodnja nafte i plina  |
| 5.         | Royal Dutch Shell        | 352 106                | <b>Nizozemska</b>        | naftna kompanija           |
| 6.         | Saudi Aramco             | 329 784                | <b>Saudijska Arabija</b> | naftna kompanija           |
| 7.         | Volkswagen               | 282 760                | <b>Njemačka</b>          | proizvodnja automobila     |
| 8.         | BP                       | 282 616                | <b>Ujed. kraljevstvo</b> | naftna i plinska kompanija |
| 9.         | Amazon                   | 208 522                | <b>SAD</b>               | internetska trgovina       |
| 10.        | Toyota Motor Corporation | 275 288                | <b>Japan</b>             | proizvodnja automobila     |
| 11.        | Exxon Mobil              | 264 938                | <b>SAD</b>               | naftna i plinska kompanija |
| 12.        | Apple                    | 260 174                | <b>SAD</b>               | računalna tvrtka           |

Izvor: <http://fortune.com/global500/>

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE.**

6. Analizirajte priloženu tablicu, usporedite je s podacima u tablici u prethodnom zadatku i odgovorite na priložena pitanja.

### Najveće multinacionalne kompanije u svijetu 2000. g.

| Redni broj | Naziv kompanije        | Prihod (u mil. USD) |
|------------|------------------------|---------------------|
| 1.         | General Motors Corp.   | 176 558             |
| 2.         | Walmart                | 166 809             |
| 3.         | Exxon Mobil            | 163 881             |
| 4.         | Ford Motor             | 162 558             |
| 5.         | Daimler Chrysler A. G. | 159 985             |
| 6.         | Mitsui & CO            | 118 555             |
| 7.         | Mitsubishi Corp.       | 117 765             |
| 8.         | Toyota Motor Corp.     | 115 671             |
| 9.         | General Elecrtic Comp. | 111 630             |
| 10.        | Itochu Corp.           | 109 069             |

Izvor: <http://fortune.com/global500/>

a) Je li se promijenio redoslijed prvih deset najvećih multinacionalnih kompanija?

DA NE (Zaokružite.)

b) Koje su multinacionalne kompanije u posljednjih dvadeset godina ostvarile veliki rast prihoda?

Sinopec Group, State Grid, China  
National Petroleum, Royal Dutch Shell,  
Saudi Aramco, BP, Amazon, Apple

c) U posljednjih dvadeset godina među prvih deset multinacionalnih kompanija nalaze se kompanije iz područja djelatnosti koje pod utjecajem globalizacije ostvaruju veliki rast.

Koje su to djelatnosti?

Petrokemijska industrija, internetska  
prodaja, informatička industrija.

## BILJEŠKE

# Uloga važnih svjetskih organizacija



**U SLJEDEĆIM JE ZADATCIMA SAMO JEDAN TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1. Koje je ime najveće i najvažnije međunarodne organizacije?
 

|                                                       |                            |
|-------------------------------------------------------|----------------------------|
| a) Europska unija                                     | b) Sjevernoatlantski savez |
| <input checked="" type="radio"/> c) Ujedinjeni narodi | d) Vijeće Europe           |
  
2. Koje je godine Hrvatska postala članica NATO-a?
 

|                 |                                                  |
|-----------------|--------------------------------------------------|
| a) 1992. godine | b) 1999. godine                                  |
| c) 2002. godine | <input checked="" type="radio"/> d) 2009. godine |
  
3. Koje je godine Hrvatska postala članica UN-a?
 

|                                                  |                 |
|--------------------------------------------------|-----------------|
| <input checked="" type="radio"/> a) 1992. godine | b) 1999. godine |
| c) 2002. godine                                  | d) 2009. godine |



**U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE TAKO DA NAVEDENIM POJMOVIMA PRIDRUŽITE ODGOVARAJUĆE SLOVO.**

4. Spojite pojam međunarodne organizacije s područjem njezina djelovanja.
 

|                                  |                                       |
|----------------------------------|---------------------------------------|
| ..... <b>E</b> ..... NATO        | A) političko-gospodarska organizacija |
| ..... <b>B</b> ..... MOO         | B) sportska organizacija              |
| ..... <b>D</b> ..... WTO         | C) humanitarna organizacija           |
| ..... <b>C</b> ..... Crveni križ | D) trgovinska organizacija            |
| ..... <b>A</b> ..... EU          | E) vojna organizacija                 |



**RIJEŠITE ZADATKE.**

5. Navedite potpuno hrvatsko ime međunarodnih organizacija koje su napisane pokratom.

WTO ..... **Svjetska trgovinska organizacija** .....

OESS ..... **Organizacija za europsku sigurnost i suradnju** .....

MMF ..... **Međunarodni monetarni fond** .....



**U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽITE PAROVE TAKO DA NAVEDENIM POJMOVIMA PRIDRUŽITE ODGOVARAJUĆE SLOVO. JEDNO JE SLOVO VIŠKA.**

6. Povežite potpune nazive specijaliziranih tijela Ujedinjenih naroda s njihovim akronimima.

.....**A**..... UNCTAD

A) Konferencija UN-a za trgovinu i razvoj

.....**D**..... UNESCO

B) Međunarodni dječji fond UN-a za hitne potrebe

.....**E**..... UNHCR

C) Organizacija UN-a za industrijski razvoj

.....**B**..... UNICEF

D) Organizacija UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu

E) Ured visokog povjerenika UN-a za izbjeglice



**ISPUNITE TABLICU.**

7. a) U tablicu, u drugi stupac, upišite ulogu tijela Ujedinjenih naroda.

| Tijelo                         | Uloga tijela (čime se bavi)                                         |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Opća skupština                 | glavno tijelo UN-a                                                  |
| Vijeće sigurnosti              | osiguranje mira i sigurnosti u svijetu                              |
| Gospodarsko i socijalno vijeće | brine o gospodarskim i socijalnim pitanjima                         |
| Međunarodni sud pravde         | rješavanje sporova među državama te davanje savjetodavnih mišljenja |
| Tajništvo UN-a                 | administrativno tijelo UN-a                                         |

b) Crvenom bojom obojite redak tablice u kojem je navedeno najvažnije tijelo UN-a.



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.**

8. Fotografije prikazuju zgrade u kojima djeluju neke važne međunarodne organizacije. Na crtu ispod fotografije prikažite koja međunarodna organizacija djeluje u zgradi prikazanoj na njoj.



New York

Ujedinjeni narodi



Pariz

UNESCO





Rim

FAO (Organizacija za prehranu  
i poljoprivredu)



Ženeva

WHO (Svjetska zdravstvena organizacija)



**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.**

9. Na fotografijama su prikazani lokaliteti iz Hrvatske koji su na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine. Ispod fotografija napišite njihova imena.



Plitvička jezera



Eufrazijeva bazilika u Poreču



Venecijanski obrambeni  
sustav 16. i 17. stoljeća



Katedrala sv. Jakova  
u Šibeniku



Povijesna jezgra Trogira



Dioklecijanova palača  
u Splitu



Stećci – srednjovjekovni  
nadgrobni spomenici



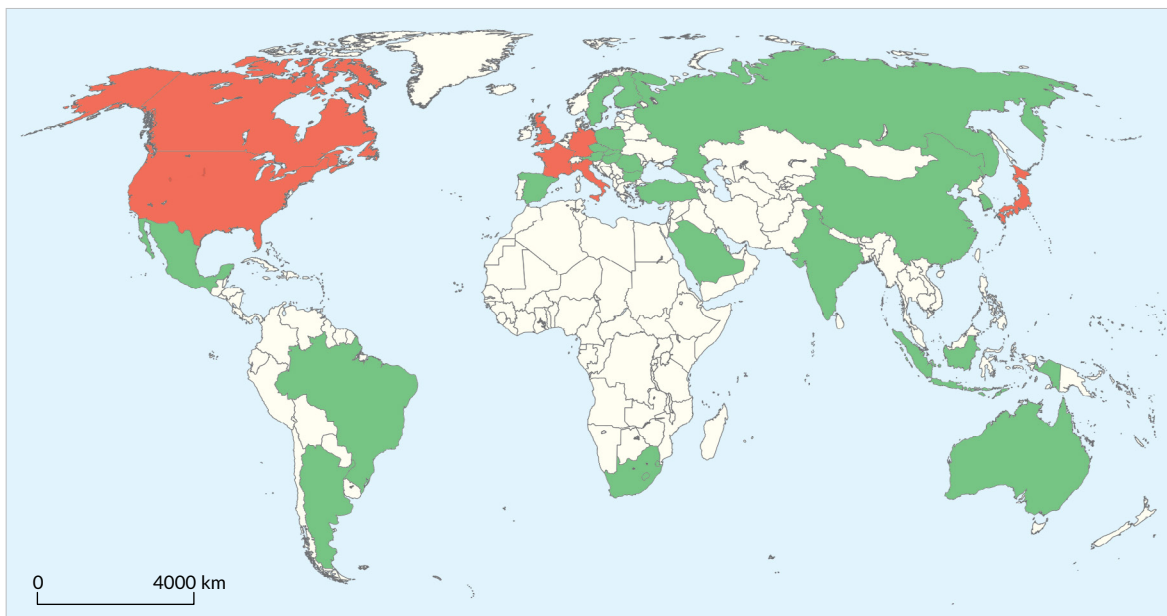
Starogradsko polje



Stari grad Dubrovnik

**SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.**

10. a) Na priloženoj karti crvenom bojom obojite države članice G7.



b) Zelenom bojom obojite države koje zajedno s članicama G7 čine skupinu dvadeset najrazvijenijih država svijeta.

ARGENTINU      AUSTRALIJU      BRAZIL      KINU

INDIJU      INDONEZIJU      MEKSIKO      RUSKU FEDERACIJU

SAUDIJSKU ARABIJU      REPUBLIKU JUŽNU AFRIKU

JUŽNU KOREJU      TURSKU      DRŽAVE ČLANICE EUROPSKE UNIJE

c) Koja je država do 2014. godine bila pridružena članica najrazvijenijih industrijskih država svijeta (G8)?

**Rusijka Federacija**

**BILJEŠKE**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# Utjecaj velikih svjetskih organizacija na Hrvatsku



## PRISJETITE SE NAUČENOG I RIJEŠITE ZADATKE.

1. a) Hrvatska je neovisnost proglasila **25. lipnja 1991.** (datum), a potpuno međunarodno priznanje stekla je 22. svibnja 1992. ulaskom u najvažniju međunarodnu organizaciju **Ujedinjene narode**.
- b) Koja je država prva priznala hrvatsku samostalnost? **Island**



## U SLJEDEĆEM ZADATKU ZAOKRUŽI SLOVO T AKO JE TVRDNJA TOČNA, ODNOSNO SLOVO N AKO TVRDNJA NIJE TOČNA.

2. a) Hrvatska je članica NATO-a. (T) N
- b) Hrvatska je prije postala članicom MOO-a nego UN-a. (T) N
- c) Od 1996. godine Hrvatska je članica Vijeća Europe. (T) N
- d) Hrvatska je postala članica Europske unije kao 28. država. (T) N



## RIJEŠITE ZADATAK.

3. Navedene međunarodne organizacije obilježite brojevima prema redoslijedu kojim je Hrvatska pristupala u njihovo članstvo. U zagrade iza imena upišite međunarodne pokrate tih organizacija.

.....**3**..... Međunarodni monetarni fond (.....**MMF**.....)

.....**1**..... Međunarodni olimpijski odbor (.....**MOO**.....)

.....**7**..... Sjevernoatlantski savez (.....**NATO**.....)

.....**6**..... Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (.....**EFTA**.....)

.....**5**..... Svjetska trgovinska organizacija (.....**WTO**.....)

.....**2**..... Ujedinjeni narodi (.....**UN**.....)

.....**4**..... Vijeće Europe (.....**COE**.....)

**RIJEŠITE ZADATAK.**

4. Objasnite zbog čega su navedene organizacije i institucije važne za Hrvatsku.

NATO **veća sigurnost i stabilnost**

MMF **lakša trgovina između Hrvatske i svijeta te jačanje njenog položaja na međunarodnome financijskom tržištu**

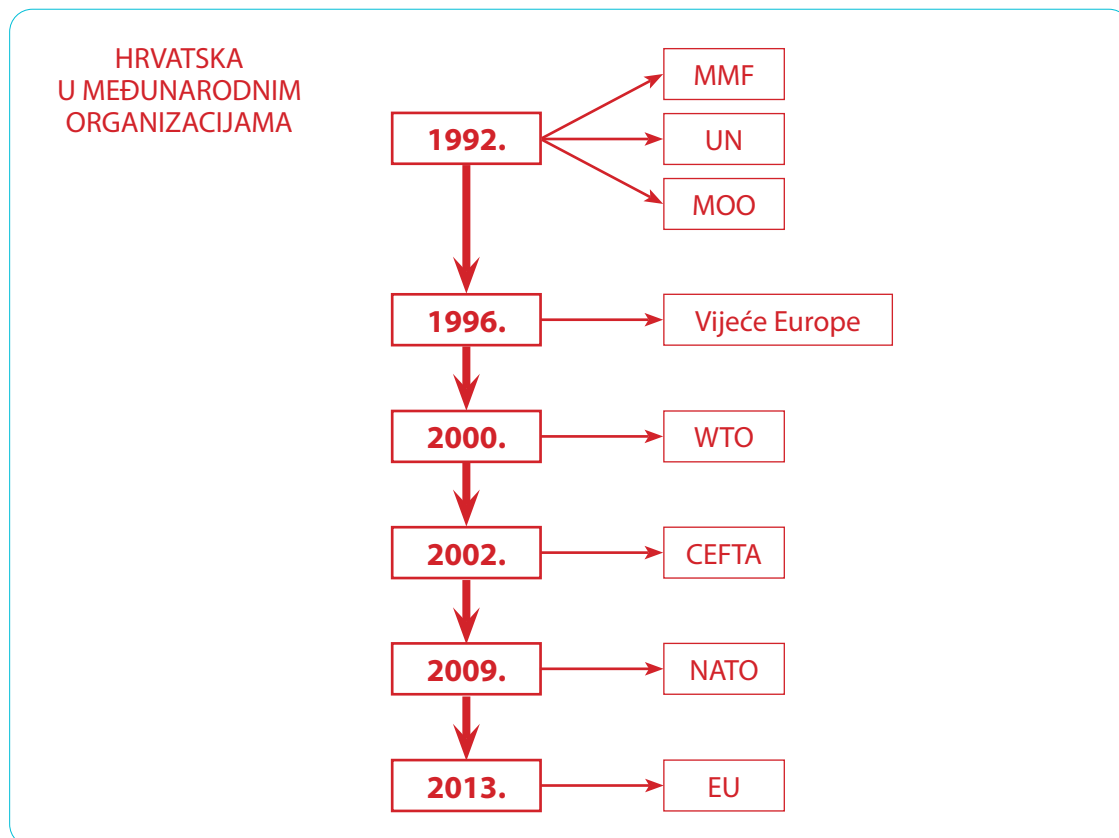
WHO **sudjelovanje u borbi protiv pandemijskih bolesti**

MOO **doprinos ugledu Hrvatske kao uspješne sportske države i promidžba za neke gospodarske grane (turizam)**

**IZRADITE SHEMATSKI PRIKAZ.**

5. Izradite shematski prikaz kojim ćete kronološki prikazati proces pridruženja Republike Hrvatske najvažnijim svjetskim organizacijama. U radu se možete poslužiti podacima na poveznici: [bit.ly/Organizacije](http://bit.ly/Organizacije).

Prostor za crtanje



# Utjecaj globalizacije na tvoj život



## IZRADITE POSTER.

Izradite poster o temi *Kako globalizacija utječe na moj život.*

**Grafička urednica**

Jasmina Vrkljan Jelinić

**Lektorica**

Ivana Ujević

**Korektorica**

Božena Pavičić

**Tisak**

Grafički zavod Hrvatske, d. o. o., Zagreb  
Tiskanje dovršeno u travnju 2022.